

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6.50
za en mesec " " " 2.20
za Nemčijo celoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " " 12.—
za četrt leta " " " 6.—
za en mesec " " " 2.—
V upravi prejemam mesečno K 1.70

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petstvrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna petstvrsta (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izvenredno nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. —
Avstr. poštne hran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
hran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 16 strani.
S prilogo »Narodnoobrambni Vestnik«.

Tlačeni zmagovalcem.

Ves slovanski svet plamti te dni navdušenja za osvobodilni boj balkanskih bratov, ki hočejo streti okove turškega gospodstva. Kar mora moderna Evropa v tem zgodovinskem momentu najbolj občudovati, je idealizem, s katerim gredo male države za svojo pravico v boj proti močnemu sovražniku in proti volji vseh velesil in diplomatov. Kaj jim mah vsi ozir, ko gre za svobodo, za možnost nadaljnjega kulturnega in gospodarskega razvoja?

Kaj pa mi Slovenci in Hrvati v avstro-ogrski monarhiji? Z narodi na Balkanu nas veže kri, sorodstvo jezika, krščanska kultura. Veže nas pa tudi sorodna zgodovina, veže nas enaka usoda. Ali je sploh mogoče, da nas ne bi do dna srca pretresla borba Črnogorcev, Srbov in Bolgarov za njihove velike cilje, za veliko in svobodno Bolgarijo in Srbijo, ko tudi nas tlačijo že stoletja k tlom naši narodni sovražniki, ki imajo še danes premoč in odločivno besedo v tej monarhiji?

Vprašajmo se čisto mirno in objektivno, ali se nam je kdaj v zgodovini dobro godilo? Nam nikoli, pač pa vsem drugim, ki so imeli v rokah gospodstvo nam nami: grajščakom in tujemu uradništvu. Naše ljudstvo je vedno bilo in je pravzaprav tudi še danes manjvredni podložnik. Upirajmo se in sklicujmo se na zakon, smejejo se nam in naredijo, kakor sami hočejo. Mi smo za to državo na potoke krvi prelivali; če bi Hrvati in Slovenci ne bili države pred Turki branili, bi o Avstriji kot velesili ne bilo nobenega govora, bili smo vsikdar lojalni do samopožrtvalnosti, sovražniki Avstrije so bili i naši sovražniki — kaj imamo od tega?

Hrvate komandira priprosti graničarski feldvebel in tepta v prah svečane Hrvatov od krone zaprisežene ustavne pravice in svoboščine, hrvatski kmet je paria, ki ga nihče pod milim nebom ne vpraša, ali mu je prav ali ne, z nami Slovenci pa se ravnotako pomeča in če nam vrže kdaj kak drobec, ki nam itak po postavi gre, smatrajo to kot največjo milost. Kaj govorimo o upravi v kosovskem, monastirskem in solunskem vilajetu! Mi imamo vilajet na Slovenskem, **koroški vilajet**, kjer

človek ne sme niti železniške karte, ki jo drago plača, v materinem jeziku zahtevati. S turškimi kajmakom sme vsak po srbsko ali bolgarsko govoriti, s koroškim uradnikom pa ne. Celovski sodni predsednik je izjavil, da je **škan-dal**, ako se v Železni Kaplji na sodišču še slovensko obravnava! Upravno sodišče je razsodilo, da morata šoli v Št. Danielu in Strojni biti po zakonu slovenski, c. kr. deželni šolski svet pa, v katerem ima vlada večino, to ignorira in se roga vsem odločbam. Koroški deželni odbor se je postavil v zadnjem času na stališče, da ne da podpore za nobeno stvar, katero izposluje na Dunaju slovenski poslanec. Slovenska telovadna društva ne smejo na Koroškem nositi svoje uniforme niti prirejati javnih telovadb. Zdaj pa vprašamo, **v katerem turškem vilajetu se godi kaj podobnega?** V Selah je učitelj otroke pretepaj, da bi jim zastudil slovenski razred in okrajni glavar je moral v svojem dopisu to dejstvo priznati ter so učitelja prestavili — starši pa, ki so se proti mučitelju svojih otrok pritožili, in ko ni nič pomagalo, posegli po šolskem štrajku, starši pridejo zdaj pred sodnika! Srbskim in bolgarskim otrokom v Makedoniji se ne godi tako, imajo svoje šole in svoje učitelje in Turke se v to ne vmešava, samo da dobi svoj davek. Ako Malisorom ni kaj prav, se upro in turški žandar se ne upa v njihova skalnata gnjezda ter jih pusti pri miru živeti po njihovih običajih — koroški Slovenec pa mora udarcem nastavljači hrbet. In ta sistem se razširja zdaj po vseh slovenskih deželah. Na štajerskem se slovenski jezik iz uradov izriva, vsa mesta se z Nemci zasedajo, na Dunaju pa se snuje zopet nemško-mladočeško-poljska koalicija, da Jugoslovane še bolj potlačijo in v kot potisnejo. Dognalo se je tudi, da se ravno na jugu najbolj davčni vijak navija, da se slovenski kmet, meščan in obrtnik od fiskusa na nečuten način pritiskajo, da se zadnji sold iz njih izžame. Tako se godi slovenski in hrvatski raji! Mažar iztisne iz Hrvatske vsako leto milijone in milijone, hrvatski kmet pa se trumoma iz domovine izseljuje, iskat si borge kruha preko oceana.

In na to naj mi molčimo? Zadosti smo že potrpeli, smo postavljali v ospredje bitne zahteve monarhije, v kateri živimo in smo tudi danes prepričani, da se moremo le v okviru te države prav razvijati. Toda če nam od-

ločilni faktorji te monarhije tako vračajo, če nas avstrijske vlade le izrabljajo, če hodijo po naše glasove le, kadar je treba milijone dovoliti, sicer pa nas smatrajo za brezpomembno maso, potem nas more vse potrpljenje miniti, potem je čas zaklicati: Ako vi, ki ste poklicani čuvarji interesov monarhije, tako temelje patriotičnega čustvovanja izpodkopujete, potem je tudi nam prav. Če smo dozdej potrpeli, smo to le v nadi, da se vendarle najde na mero-dajnem mestu saj en pravičen človek, ki bi uvidel, da tako ne gre naprej, pre-magovali smo se, ker smo hoteli vse prej poizkusiti, da naše ljudstvo do svojih pravic pride, zdaj pa ne gre, ne more in ne sme več tako iti. **Slovensko in hrvatsko ljudstvo pozivljata zdaj svoje zastopnike, naj z vso brezobzirno odločnostjo nastopijo, da bo turških razmer na jugu enkrat konec!**

Na Balkanu sledijo zmage za zmagami. **Te zmage so tudi naše zmage.** Ne pomenjajo samo konca osmanstva, ampak tudi konec germanske in mažarske prepotenosti v Avstriji. Avstriji, ki bi se še po zmagi jugoslovanskih držav na Balkanu tirala svojim Jugoslovanom nasprotno politiko, **bi bila izgubljena.** To nam daje upanje, da se na Dunaju vendarle v predzadnjem hipu premislijo in nam vrnejo naša prava, nam dajo svobodno politično živeti in omogočijo naš razvoj za bodočnost pod žezlom Habsburga. Če danes pošljamo zmagovalcem svoje pozdrave kot tlačeni in preganjeni, jih morda kmalu tudi mi kot zmagovalci. V to Bog pomoz!

Kmetisko vprašanje v Makedoniji.

Težavno vprašanje, kako naj se Makedonija, oziroma tuji turški vilajeti Solun, Bitolje in Kosovo po evropskem načinu reformirajo, je le po tem mogoče rešiti, ako se najprej kmetске razmere te nesrečne dežele popolnoma prenove. Zato podajamo tu sliko faktičnih razmer, katere vlada do li, obenem pa program, kako bi se dežela mogla res reformirati v gospodarskem oziru. Zadnje je namreč ravno tako važno kakor politične in narodne reforme, ki so bile dosedaj prvim vedno predpostavljene.

Naslednja razprava, posneta po izvajanjih dr. Kleantesa Nikolaidesa, enega najboljših poznavalcev makedonskih razmer, nam nudi sliko kmetiskih in upravnih razmer pred

vpeljavo turške ustave; treba je pri-znati, da se je večina mladoturških krogov zelo trudila te razmere izboljšati. Ali vse te reforme, ki so se bile v Carigradu pri zeleni mizi sklenile ali v parlamentu preresetavale, so ostale le teorija. Namesto pašovanja je prišlo po ustavi samovoljno vladanje zaupni-kov komiteja. Stari oziroma novona-stavljeni uradniki so skušali komiteju s tem izkazati svojo udanost, da so nje-gove politične zapovedi vselej kar na slepo izpeljali. Zato pa so imeli popol-noma prosto roko v vseh upravnih vprašanjih, katerih bistvo je obstajalo vedno le v pobiranju davkov. Tudi orožništvo hamidske dobe so mlado-turki po kratki svobodi zopet v popolnem obsegu vpeljali. Nasilna nastanje-vanja in brezobzirno pobiranje davkov so tekom zadnjih let ravno tako v ime-nu svobode izvrševali, kakor prej v imenu sultanovem. Pred vsem pa je stari zistem obdačbe še do danes v po-polnem obsegu ohranjen, četudi se je mnogo visokoletečih fraz slišalo o tej reformi.

Ozirati pa se moramo vedno na to, da se Turek čuti ustvarjenega samo za gospoda, a nikdar za delavca. On je vo-jak in solastnik cele države, katero so Osmani z mečem v roki naropali. Vsi nemohamedanci so pa le zato v drža-vi, da delajo za mohamedance ter jim na ta način zagotove brezskrbno živ-ljenje. V mestih to naziranje osman-stva ne pride do voljave; sicer pa Tu-rek nikdar v našem smislu meščan ni. V mestu živi kot uradnik in član os-manske vladarske rodovine; poleg tega je veleposestnik ter lastnik skupne tur-ske zemlje, katero mora »raja« (krist-jan) obdelavati. — To so glavne poteze kmetiskih razmer v Turčiji, o katerih meščani ter po mestih nastanjeni za-hodnoevropejci navadno nimajo nobe-nega pojma. **To pa je ravno kardinal-na točka celega makedonskega vpraša-nja. Brez deželnih in davčnih reform je vsako prizadevanje velesil, kakor tu-di balkanskih držav brezuspešno.**

Ko so Turki zavzeli deželo, je bila vsa zemlja proglašena za last vladarja. Ta jo je potem razdelil v svetne in du-hovske fevde, katere je izročil iz-ključno le mohamedancem. »Timar« in »ziamet« sta bila svetna fevda, to se pravi vele- in maloposestvo; »vakuf« pa so bili fevdi mošej in samostanov, to je bila so posestva takozvan »mrt-ve roke«. V Makedoniji je bil svet rav-no tako razdeljen, kakor v Trakiji, Al-

LISTEK.

Za domovino.

Na političnem obzorju so se že delj časa zbirali črni oblaki. Povsod, kjer pri-segajo pri sveti bradi Mohamedovi, so glasno govorili o vojni, in blede obrazi mo-slimov so postajali še bledejši od jeze.

Položaj v Skadru je bil že nekaj te-dnov sem zelo napet; čez mejo so prihajala najstrašnejša poročila. Turško voja-štvo so nenavadno močno oborožili, po-dvojili straže, nakupili mnogo živeža, skrat-ka vse se je pripravljalo za mrzlično na-glostjo, ko je prišlo poročilo, da so Črno-gorci pri Dečićih prestopili mejo. Nekega jutra je sklical polkovnik vse častnike svo-jega polka. Na njegovem obrazu so se sve-tile črne, globoko udrti oči v divjem ognju in gladeč svojo dolgo belo brado z ne-mirno roko je ostro meril posamezne čast-nike ter končno z napol zaprtimi očmi in prevzetnim glasom pričel govoriti: »Alah naj vas blagoslovi, bratje! Poslušajte! Kristjanski psi se drznejo napasti slavno turško državo. Ker so vse te revne deže-lice posamezne preslabe in prestra-hopetne, so se združile v eno četo, da kot zvití volkovi napadejo ponosnega turškega leva. Ali svetli polumesec bo kljub temu

zmagujoče prodiral skozi njihove vrste v dežele teh strahopetcev.« Polkovnik je nekoliko prenehal. Raz njegov obraz je odsevala zmagoovitost in stal je pred njimi kot vedeževalec. Drugim se je zdel kot sveta groza, ko se je zopet oglašil: »Padi-šah, ki naj ga Alah še dolgo časa ohrani, je poslal svoji vedno zmagujoči armadi pi-sanje, ki naj se vsem našim hrabrim voja-kom prebere. Preberite, bratje, to pisanje pred moštvo s primerno svečanostjo! Pojdite v imenu preroka Mohameda! Alah naj pokonča vse naše sovražnike!«

Roko položivši na čelo, se je poslovil od častnikov, ki so ga molče pozdravili. »Poslušaj Jufuz!«, je rekel kako uro pozneje stotnik svojemu podčastniku, »v stotniji imamo precej teh prokletih giavrov. Pazi, kakšen vtis bodo napravile nanje vzvišene besede našega Padišaha, ki jih bom sedaj prebral.« Jufuz se je poklonil ter stopil k zbrani stotniji, pred katero je stal stotnik, držeč v rokah sultanov raz-glas.

»Našemu Padišahu,« je pričel, »vred-nemu nasledniku preroka, ki naj ga živi Alah, se je dopadlo nagovoriti svoje vojake s sledečimi besedami; poslušajte!«

»Vojaki, z vami govori Padišah! Mi moslimi spoštujemo pravice vseh narodov, zato pa zahtevamo, da tudi vsi giavri spo-štujejo naše stare pravice, naš dragi koran in naše častivredne običaje. Mi nočemo

sreče in napredka tujega naroda motiti, ne pustimo pa tudi, da bi drugi naš napre-dek ovirali. Ali že hočejo kristjanski psi ob meji, polni nečiste poželjivosti po naši sveti zemlji ter nevoščljivi našega napred-ka, skupno naše meje napasti. Zani-karni giavri so pozabili junaštva, katere so do-prinesli naši slavni predniki po deželah teh sovražnih volkov. Pokličimo jim ta vse-uničujoči srp polumeseca zopet v spomin.«

»Posnemajte, ljubi moji sinovi, ki ste zvesti praporu preroka, svoje draže pred-nike, da se bo Evropa čudila vašim juna-škim činom. Moslim sam vé, kaj je hra-brost, kaj je ljubezen do domovine in ju-naštvo. Sovražniki nam hočejo vzeti našo sveto dedščino, zemljo, ki je nasičena s krvjo naših prednikov. Naj pridejo! Pri-segamo pri koranu, da bomo svoje pravice branili s svojo krvjo. Alah naj vas blago-slovi, sinovi moji, ter vas dovede do zmage!«

Ali Ahmed je končal. Stoteri krik navdušenja je zadonel iz grl cele stotnije in divja bojaželjnost se je zrcalila v očeh vo-jakov. Objemali so se ter prisegli sovraž-niku domovine krvavo maščevanje, dokler ni Ali Ahmed zaklical z mogočnim glasom: »Pri glavi svojega sina prisegam, da vas ne zapustim nikdar, ali zmagam ali pa umrjem z vami.«

»Naj živi naš hrabri stotnik,« so vpili vojakci pijani navdušenja.

»Razhod!« — Stotnija se je vrnila k navadnemu vsakdanjemu delu. Podčastnik Jufuz je počakal, da so vsi izginili; nato je stopil k svojemu predstojniku ter mu za-šepetal: »Poslušajte, hrabri stotnik Ali Ahmed, kristjanski psi mislijo na izdajo. Ko so naši bratje vpili »vojna, vojna«, sem se splazil do onega dolgega Osdrevica, vodjo cele tolpe, ki je vpil: »prostost, pro-stost«. Doma je v Sandžaku ter je eden najnevarnejših ljudi. Ta mora pred vojno sodišče!«

»Ne, ljubi Jufuz,« se je zasmehljivo po-smejal stotnik. »Jutri gredo v Fort Hum, tja bom poslal tega psa, da bo streljal na svoje brate.«

Stotnija je prišla v Fort Hum. Osdre-vice je mehanično izvrševal vsa dela, ali njegove misli so plavale daleč, daleč k očetu, materi v majhno vasico, kamor so mogoče že Črnogorci prodrli kot zmago-valci in osvoboditelji turškega jarma.

»Jezus, Odršenik,« so mrmljale nje-gove ustnice, »vodi moje brate, da prema-gajo te ničvredne moslime.«

»Gospod,« je klical njegovo srce, »hočemo Te častiti in hvaliti vse dni do konca življenja, če nam pomagaš.«

Ni še izrekel svoje prošnje in že je začul gromenje topov. Bili so Črnogorci, ki so se kot zmagovalci vedno bolj in bolj približevali Fort Humu. Begunci iz Tuze so poročali, da je njihovo mesto padlo, da

baniji, Tesaliji in Epiru; veleposestvo je dobilo polovico, mošeje tretjino in malo posestvo šestino zemlje. Kristjanom je ostalo samo gorovje, to je oni kraji, katerih se Turkom radi njihove krajevine lege ni zljubilo obdelavati. Tako so nastale po vsem gorovju polotoka takozvane »proste vasi«, ki se v grški Makedoniji imenujejo »kephalochoria« ali »eleftherochoria«.

Veleposestniki so bili samo pravi Turki ali osmani. Mala posestva so dobili oni v Turčiji rojeni kristjani, ki so prestopili k Izlamu. Najbogatejši posestniki pa so bile mošeje in samostani v Carigradu. Šeik ul Izlam je dobil po vseh provincijah tucate največjih in najlepših posestev, katerih dohodki so se rabili za vzdrževanje zoft in drugih verskih naprav stolnega mesta. Obenem je sultan fevdni gospod cele dežele, a po turškem pravu lahko vsak čas katerega koli posestniku odvzame njegovo imetje.

Teoretično-pravno ni rečeno, da more samo mohamedanec biti posestnik zemlje, ampak velja, da se sme mohamedanska zemlja tudi med drugoverce razdeliti, tako bi bil sultan fevdni gospod tudi kristjanskih in judovskih posestev. V resnici se pa mora vsak nemohamedanec zelo varovati zemljo od beja ali age odkupiti. Premožnejši judje v Solunu, Kastoriji in drugih krajih južne Makedonije so nekako pred desetimi leti pričeli kupovati posestva od bejev, kateri so bili pri njih zadolženi ali ki so se hoteli izseliti iz dežele ter svoja posestva prodati. Kmalu pa so spoznali, da so v takih slučajih vedno, če le ni bilo posestvo v neposredni bližini mesta, denar proč vrgli. Grki pa so že davnej vpeljali navado posestva, katera so bili prisiljeni kupiti od zadolženih turških veleposestnikov, takoj oddati cerkvam in šolam grških občin kot njihov last. Če bi je bil namreč posameznik sam obdržal ali celo otrokom kot dedščino zapustil, bi moral vedno in vsak čas biti pripravljen na kako zaplenjenje; če bi se pa to ne zgodilo, bi pa postalo posestvo radi prevelikih davkov in drugih nasilnosti polagoma brez vsake vrednosti. V drugem slučaju pa kristjan ali jud tudi nima nobenih sredstev posle, pravijo jim »hamale«, obdržati na svojem posestvu, dočim jih je Turek vedno s pomočjo orožnikov k delu silil. Če pa je nasprotno posestvo nakazano cerkveni občini, tedaj se morajo turške oblasti v njihovi samovoljnosti vendar nekoliko omejiti, ker drugače bi se občina pritožila na patrijarhat v Carigradu, česar Porta z ozirom na temu podložno cerkveno organizacijo navadno ne upa položiti »ad actas«.

Danes imajo mošeje v Makedoniji nekako le šesti del zemlje še v svojih rokah, ker se valiju posebno dopade, če je le kaka priložnost, odtrgati kos zemlje od vakufa, cerkvenega premoženja in jo svojej priklopiti. Lahko pa to postopanje ni, kar se spozna po tem, da gre zmanjševanje vakufa zelo počasi izpod rok. Sedaj je nekako 15.000 vele in srednjih posestnikov, medtem ko je samostojnih malih posestnikov komaj še 10.000. Med prvimi kristjanov sploh ni; judovskih posestnikov v omenjenih pokrajinah je pa tudi komaj še 200. Ti svoja posestva zelo težko vzdržujejo, in

to samo radi grde lakomnosti turških uradnikov; vendar pa upajo na boljše čase, ki jih bodo za te ogromne izgube primerno odškodovali. Grški cerkvi sta bila pred bolgarskim razkolom od osrednjega grškega patriarhata v Carigradu odločena 2 odstotka vsega polja in sicer po zgoraj omenjenem načinu. Po cerkvenem razkolu pa Bulgari vedno pazijo na to, kako bi cerkvena posestva dali razkolnim občinam, to je onim, ki so odvisne od bolgarskega patriarhata, v roke; tako so večkrat samo radi teh posestev nastali najhujši boji med prvotno grško in razkolno bolgarsko cerkvijo. Takih priložnosti se turške oblasti na ta način poslužijo, da od prepirajočih se strank izžamejo grozne vsote denarja, tako da postanejo posestva za več let brez vrednosti, ali pa jih cerkvenim občinam kar naravnost iztrgajo. Na tak način se je tudi cerkveno posestvo tekoma zadnjih desetih let zelo zmanjšalo. — Mali posestniki, katerih je okoli 10.000 in ki so po večini mohamedanci, so v večjem številu naseljeni v dolini reke Vardar severno od Soluna. Njihovo središče je mesto Ohrida; drugi so raztreseni po mestu Jenidše Vardar, po katerem se tudi zovejo Vardarjoti. Drugače se dobijo samostojni mohamedanski kmetje le še v dolini reke Ohrida; drugi so raztreseni po deželi. Kršč. mali posestniki, katerih je le malo, se nahajajo večidel po albanskih vaseh severne Makedonije.

Ostali prebivalci, bodisi kristjani ali mohamedanci, pa so najemniki. To stanje je toliko groznejše, ker veleposestniki, za katere najemniki delajo, ne stanujejo na deželi, ampak v mestu; samo kadar pride čas pobirati davke, tedaj pridejo na deželo v spremstvu mnogih orožnikov. Najemnik, kmet imenovan, ki bi se bolje nazival suženj, mora veleposestniku, to je turškemu beju ali agi, dati polovico svoje letine, če so vračunani tudi državni davki; drugače pa mora dati tretjino, a davke plačati sam. Kateri način je za najemnike ugodnejši, je težko odgovoriti. V prvem kakor v drugem slučaju mu ne preostane nič drugega kot golo življenje. Kajti pravico določiti, koliko je polovica ali tretjina, ima bej sam ali pa davkar. In ker se mora plačevati v naravnih pridelkih, je najemnik prav vsakej poljubnosti izpostavljen.

Postopa se pa navadno na sledeči način: Bej ima v vsaki vasi nekaj paznikov; ti so navadno roparji, katere je zgrabila policija ter jih zaprla, ali po posredovanju bejevem so bili iz zapora izpuščeni. Pri takih individuih se čuti bej popolnoma gotovega, ker ve, da ne bodo z vaščani držali. Obenem pa jim da bej pravico, v vasi, kjer imajo ravno nočno službo, ropati in krasti, kolikor se jim ljubijo. Taki ljudje potem poročajo beju, koliko je vsak podložnik pridelal; na podlagi tega odmeri bejev tajnik še pred njegovim prihodom v vas, koliko množino mu mora vsak najemnik dati. Nato se poda bej s svojim pisarjem in orožniki na pot. Najemniki mu morajo pripraviti veliko voz ter jih pred njegovimi očmi nakladati. Presunljivi prizori, ko morajo vsi člani najemnikove rodbine pred orožniki, ki vpijejo in kolnejo nad njimi, sprazniti hišo, da nasitijo lakomnost beja, se

ponavljajo pri vsakem vaščanu. Gospod čisto enostavno reče: »Pes je večino pridelkov skril ali zakopal, torej naj se mu vzame vse, kar se dobi.« Ko je na ta način enkrat vsa vas oropana, speljejo vozove na bejev dom ali pa na bližnji semenj, kjer naročeni trgovci že čakajo.

Ako pa se davki pobirajo sami zase, tedaj skušajo davkarji beja prehiteti, kajti drugače bi dobili le malo ali pa nič. Ti tako imenovani uradniki, kakor tudi spremljajoči orožniki nimajo skozi celo leto nobene druge plače, kot to, kar si pri pobiranju davkov prisvojijo. Tako postopanje ni navadna tatvina ali zloraba uradnih pravic, ampak tolovajstvo in ropanje, spremljano z najsirovejšimi nasilstvi; in vse to se godi pod okriljem države. Lahko si torej mislite, kako se kmetje pred temi dnevi tresejo. Po drugih deželah se kmetje vesele onega časa, ko se enkrat spravljajo vsi poljski pridelki; v Makedoniji pa skušajo kolikor mogoče hitro kako malenkost letine na polju zakopati, da se zamorejo po zimi vsaj s plesnivo koruzno kašo preživeti.

Ali s tem plenjenjem izžemanje kmeta še ni pri kraju. Leta 1888—1890 je turška vlada izvedla nekaj šolskih reform. Država naj bi v vsaki občini napravila šolo ter jo potem vzdrževala; zategadelj se je razpisal davek za šole, ki je za kmetске prebivalce znašal okoli 2 odstotka letnih pridelkov. Seveda ta 2 odstotka nista bila odtrgana od onega, kar je pobral bej, temveč od tega, kar je še ostalo kmetu. Ker pa so krščanske občine po večini že imele svoje šole, se je ves znesek šolskega davka, kolikor se ga ni prijelo uradniških žepov, izključno le za mohamedanske šole porabil.

Ti davki, ki po postavi znašajo eno šestino letnega pridelka, so samo državni. Poleg teh so pa še občinski in provincialni davki; prvi za mesta, drugi za vasi ali kmetске občine. Občinski davki se zovejo »temetuat« in »tetzarret«, po našem obrtni in dohodninski davek. Porabita se za krajevine ali provincialne potrebe ter sta najvažnejša vira za velike in male uradnike, ki zastonj pričakujejo plačila od finančnega ministrstva. Kmetски prebivalci so bili zadnjih dveh davkov sicer oproščeni, morali so pa mesto teh napravljati in skrbeti za ceste.

S tem pridemo šele pravzaprav k glavni točki. Zgradba cest v evropskih pokrajinah Turčije je od ene strani velika laž, od druge pa eno najstrašnejših izžemanj kmetskega prebivalstva. Po stari postavi mora vsak prebivalec katerekoli občine delati eden ali dva meseca na cesti, ki spada pod njegovo občino, za kar pod posebnimi pogoji tudi kako plačilo dobi. Zgradbo cesta pa ima v rokah mutessarif, to je okrajni predstojnik, ki z vsem popolnoma samovoljno razpolaga, imajoč samo to skrb, da svoje predstojnike z delitvijo plena pri dobri volji ohrani. On sam odločuje, ali naj se zgradi cesta od posameznih vaščanov ali od občine same, koliko delavcev je treba itd. Ali vse to je le navidežno, kajti mutessarif se gre samo za to, da se večina vaščanov z visokimi svotami odkupi od dela. Če ne stori tega občina takoj, pošlje mutessarif orožnike, ki prisilijo kmete k

delu, ali pa kratkomalo nastani tropo postopačev ali celo roparjev v občini kot cestne delavce, za katere mora potem občina še povrh veliko plačevati. Nova vlada je sicer to silo, ki se je rabila pri zgradbi cest, odpravila pustila pa mutessarifu polno prostost odmeriti višino davkov, katere se mora plačevati za zgradbo cest. Seveda so se občine tako visocini kakor tudi davku samemu upirale ter izjavile, da raje same grade ceste, ker se plačani denar za vse drugo prej porabi, kot za gradnje cest. Nato je mutessarif navadno poslal orožnike, ki so z silo eksekvirali denar. Tako se torej prejšnje razmere bistveno niso prav nič spremenile.

Poleg tega splošnega plenjenja bi se lahko navedlo še mnogo vrst raznih skritih in javnih ropov, predvsem tako imenovano »uradno« zavarovanje proti ognju; če bi hoteli to opisati, bi se zdelo modernemu, kulturnemu človeku, da ima pred seboj navadne roparske povesti. Hočemo torej objaviti tabelo, ki kaže, koliko postavnega davka mora mali krščanski kmet ali najemnik v Makedoniji plačevati:

1. Veleposestnik dobi od najemnika od letine 33 in eno tretjino odstotkov.
 2. Državni davki znesejo 16 in dve tretjini odstotka.
 3. Šolski davek 2 odstotka.
 4. Obrtni in dohodninski davek 5 odstotkov.
 5. Potrebe za zgradbe cest 5 odstotkov.
 6. Cerkevni davek 1 odstotek.
- Skupaj 63 odstotkov letnega pridelka.

Če računamo, da se prihodnje leto rabi za seme 15 odstotkov, ostane kmetu zase in njegovo družino še 22 odstotkov vsega letnega pridelka. To računanje je samo teoretično; kajti ono, kar se mora izročiti beju, odmeri on sam čisto poljubno, kakor smo že omenili, ako ni kak bej toliko obziren, da kmeta iz lastnega interesa popolnoma ne izropa; drugi davki, za ceste, šole itd, se pa navadno kar pavšalno plačujejo. Ponovnemu plenjenju davčnih orožnikov se morejo občine le na ta način izogniti, da se s kaimekanom ali mutessarifom zedinijo za gotovo svoto v denarju, katero potem razdele sorazmerno med člane. V takih slučajih se velikokrat primeri, da morajo več plačati, kot je predpisano, pa seveda rajši store tako, da nimajo sitnosti. Ta korupcija je navadna in splošna in hvala Bogu, če se more vse tako opraviti.

Opisane deželne, davčne in vladne razmere nam jasno dokazujejo, zakaj se imenuje Makedonija klasična domovina roparjev. Dežela, v kateri je kmet na tako nesramen način teptan, v kateri ni nobene pravice in postave, kjer je vsaka možnost gospodarskega napredka izključena, v kateri se obenem pet življenja polnih narodov, podpiranih od zunanjih srečnejših bratov, bori za prednost, mora postati naravni izvor revolucije.

Če bi se hotele velesile že med vojsko posvetovati, kar je Francoska ravnokar predlagala, kako naj se Makedonija reformira, morajo na vsak način začeti z agrarnimi reformami. S tem se mora pričeti, da se po vseh pokrajinah ustanove agrarne banke za zemljiški

je mesto Vranje padlo ter da Črnogorci prodirajo proti Humu. — In Osdrevic, kristjan, kot njegovi bratje, naj bi nanje streljal! Ves obupan je zgrabil puško, kot da bi jo hotel z enim samim udarcem oblafeti topa razdrobiti, ali v istem trenutku je zaropotal boben.

»K orožju,« se je razlegal stotnikov glas po taboru. Pričelo se je divje letanje semintja, in kmalu je stalo moštvo v vrsti. Na čelu mu je stal Ali Ahmed. »Bratje« je rjul, »sedaj je čas izpolniti prisego; Črnogorci so tu, proklet bodi, kdor izda svojo domovino. Zmaga in nebeški paradiz vzpodbujata hrabre vojsake. Zatorej naprej v boj! Mi se ne vdamo!«

»Nikdar,« se je razlegal stotern odmev.

Dolgo je trajal boj s topovi. Osdrevic je želel, da bi ga raztrgala kaka granata, ali ni je bilo. Črnogorci so se pripravljali za naskok; Turki so streljali kakor podivjani. Tupatam je kdo padel zadet od sovražnikov kroglice. Nobeden se ni brigal dalje več zanj. Kaj pa je človeško bitje v primeri s celo domovino?

»Maščevanje, bratje,« je vpil Ali Ahmed, »za vsakega našega mora pasti deset sovražnikov.« Boj, ki se je izpremenil že v klanje, je postajal vedno groznejši.

Ves čas pa je podčastnik Juzuf pazil na Osdrevica.

»Pri Mohamedu,« so mrmljale njegove rdečkastoblede ustnice, »ta pes samo meri in meri, strelja pa ne; jaz te hočem naučiti, sinko, da si boš zapomnil Juzufa.«

In previdno se skrivajo pred sovražnikovimi kroglicami se je po vseh štirih olazil ob nasipu k Osdrevicu. Potegnil je

samokres, ga nameril proti njemu ter zarjul od jeze ves hripav: »Pes krščanski, streljaj ali te ubijem!«

Osdrevic je grozno prebledel. Pogledal je črez nasip, meril — naravnal puško proti skali, za katero je zapazil Črnogorca — meril zelo natančno s svojimi bistrimi očmi, da ja ne bi zadel rojaka, ter sprožil. Še je videl, kako je njegov strel odbil kosček skale, nato se je opotekel ter zvrnil z prestreljeno glavo na tla. — Črnogorec za skalo je meril boljše. — Padel je mož brezdomovinec za domovino, zadet od bratske roke.

Skader.

(Od Slovenca, ki se je v Skadru mudil.)

Bilo je v počitnicah leta 1911., ko sva se odločila s prijateljem, da obiščeva najjužnejše kraje naše monarhije, da prepotujeva v zvezi s tem Črnogoro in si ogledava deželo Malisorov, teh junaških boriteljev za svojo vero in svoje pravice. Danes, ko se bije boj za Skader, središče severne Albanije, hočem zapisati nekoliko spominov iz Skadra.

Pot, po kateri se najlažje dospe v Skader, pelje iz Trsta v Bar, iz Bara po železnici v Virpazar in od tu s parobrodrom v Skader. S tovarišem pa sva izbrala pot iz Kotora preko Cetinja in Rijeke v Virpazar in to radi tega, da sva si obenem ogledala en del Črne Gore. Omenjam najtudi, da naju je spremljal na tej poti frančiškan Albanec, ki se je po dokončanih

bogoslovnih študijah na Tirolskem vračal v svojo domovino. Bil je rodom iz Široke, kako uro in pol od Skadra. A mati, brat in sestra so bivali v Skadru. To znanje, ki sva ga napravila na poti, nama je bilo zelo koristno, ker v spremstvu frančiškana in njegovega brata, čevljarja v Skadru, smo si dobobra ogledali Skader in njega okolico. V Virpazarju dobili smo pa učitelja, ki podučuje na frančiškanski šoli v Skadru. Tako smo se ob štirih v Virpazarju vsedli na parobrod, ki je last laške družbe »Compagnia d' Antivari« imenovane, ki plove po Skadarskem jezeru pod črnogorsko zastavo.

Ko smo odrinili iz Virpazarja, privezali so našemu parobrodu še dva dobro naložena čolna. Vprašal sem mornarja, kaj vozimo, in odgovoril mi je, da koruzo za Podgorico, ki se bode izkrcala v Plavnici. In res, po jako počasni vožni obstane parnik precej daleč od brega. Na ladji se zasliši klic »Plavnica«, a ako se še tako oziramo okolu sebe, Plavnice ne vidimo. Plavnica ostane skrita precej daleč v notranjosti in k parobrodu pripeljejo samo čolni, da vzamejo ljudi in blago. Izkrcanje se je izvršilo hitro, tovarna čolna s koruzo so odvezali in parobrod je krenil proti Skadru.

Ko smo se že nekaj ur vozili, naju opozorita naša sopotnika na stolpe in minarete, ki so se le nerazločno videli v daljavi. Bila so to prva znamenja, da se bližamo Skadru. Obenem nas je učitelj opozoril na bele lise, ki so se videle na pobočju gorovja na južni strani. Bil so to vojaški šotori na pobočju Taraboša. Tara-

boš je hrib, ki ni ravno visok, ima le 570 m, a ima zelo strma pobočja. Na pobočju videli smo tudi cesto v smeri proti vrhu, ki pa je naenkrat prenehala. Učitelj nam je razložil, da je cesta popolnoma nova in še nedograjena in da jo grade premožni Skaderčani na svoje stroške. Bali so se namreč že tedaj v Skadru, da izbruhne vojska s Črnogoro, in da napravijo Taraboš, to predstražo Skadra proti Črnogori, za obrambo sposobnejši, so začeli graditi cesto.

Nestrpno smo pričakovali, da ugle damo cel Skader pred seboj, dasi je bila vožna lepa in nam je čas ob razlaganju učitelja in patra frančiškana hitro potekal. Naenkrat se parnik ustavi. Vsled premajhne globine parnik ne more pluti v Skader, ampak mora obstajati potem, ali ima Skadersko jezero več ali manj vode, bližje ali bolj daleč od Skadra. Ko smo se mi vozili, je bilo jezero jako plitvo in zato smo obstali daleč zunaj na jezeru in zato tudi iz parnika nismo videli celega Skadra. Ko je parnik pristal, prišli so čolni, da nas popeljejo v Skader. Pričelo se je pogajanje za plačilo. Čolnarji, skoraj izključno sami Albanci, stavili so zelo pretirane zahteve, in bilo je dobro, da sva imela s tovarišem Albanca za sopotnika. Kako znajo tam doli na jugu človeka odreti, videlo se je takoj tu. Na ladji je bil tudi nek laški trgovec s svojo ženo. Ta dva sta plačala za prevoz v Skader ravno še enkrat toliko, kakor mi vsi štirje. Ko smo se pogodili za ceno, smo vstopili, in krepki in izurjeni veslači so nas peljali mimo male cerkvice sv. Magdalene in obrnili v Bojano, odtok

odkup in da se sedanji, srednjeveški način tega nasilnega pobiranja davkov namesti z novim, pravici in postavi odgovornim. Seveda je predpogoj za to, da se uvede drugo gospodstvo, kajti Osmani težko da bi to izvedli ali pa sploh izvesti mogli; oni so vojaško-ro-parsko plemo, v današnjih kulturnih razmerah le za propad godni.

Tedenski pregled.

Hrvaško-slovenskega zborovanje 20. t. m. v Ljubljani se je udeležilo 90 hrvaških in slovenskih poslancev in voditeljev. Sprejela se je resolucija, ki izraža, da smo Hrvatje in Slovenci en sam narod in da se bomo skupno borili za svobodni razvoj hrvaško-slovenskega naroda na podlagi programa Hrvatske Stranke Prava. — Avstrijski državni zbor je imel prvo sejo 22. t. m. Finančni minister je predložil državni proračun za leto 1913., ki prvič presega 3 milijarde; dohodki so proračunani na 3.137.481.539 K, stroški pa na 3.137.202.566 kron. — V sedanji osvobodilni vojni na Balkanu bomo zastopani tudi Slovenci, če ne v krvavi boju, pa vsaj na polju dela usmiljenja. Na bojišče odpušča lepo število slovenskih zdravnikov, med drugimi tudi dr. E. Slajmer. Usmiljena sestra Marija Podlesnik iz znane ljubljanske rodbine se je pa že 24. t. m. odpeljala na bojni polje streč boga-rskim ranjenim. — Rusko cesarsko družino je doletela velika nesreča; vsled neke rane v boku je smrtonesno obolel prestolonaslednik, edini sin ruskega carja. Širijo se vesti, da je prestolonaslednika zabodel v lakajja preoblečen anarhist. Carica je silno potrta. — Bosanski sabor je pričel zborovati 23. t. m. — Jukić je baje pomiloščen na dosmrtno ječo. — Slovenski odvetniki in notariji na Stajerskem so 20. t. m. zborovali v Mariboru in sklenili, da bodo z vsi silo začeli delovati za pravice slovensčine na sodnih in drugih oblastih, posebno na Stajerskem in Koroskem. Za pomoč bodo naprosili tudi poslance. — Za novega dežel-nega predsednika na Koroskem je imenovan sek-čni načelnik notranjega ministrstva dr. Alfred baron pl. Fries-Skeul. — Mrtvašnica v ljubljanski deželni bolnišnici se razširi tako, da bodo mrlič v vsakega razreda imeli svoj oddelek in bo mogoče oskrbeti lepsi pogreb. Pobirala se bo primerna pristojbina. — Častna svetinja za 40letno zvesto službovanje je podeljena prefektinji uršulinskega samostana v Škofji Loki M. Ksaveriji Murgel. — Umrli so: v ljubljani generalni konzul Alojzij Po-gačar; v goriški bolnišnici župnik Kosec, vrl ljud-ski prijatelj in organizator; v Gradcu bivši kaplan lavantinske škofije Anton Srebrne; v Spodnji Šiški vpokojeni strojevodja Anton Snoj; v Trzinu na Gorenjskem gostilničar in mesar Jožef Perko in neigova hčerka Marija — oba sta ob istem času ležala na mrtvaškem odru; 84letni tovarnar Jakob Oberwalden v Domžalah; v Zidlah pri Vidmu ob Savi trgovec in posestnik Karol Presiček; v Mari-boru deželnosodni nadsvetnik Anton Libisch; v Mariboru hišni posestnik in kovaški mojster Jakob Kocbek; v Mariboru nadsprednik južne želez-nice Avgust Rakusa; v Mariboru 85letna Barbara Pucher, rojena Martinc; v Framu bivši kovaški mojster Fran Viher; v Mozirju posestnica in gostil-ničarka Josipina Blaž. — Transmisija je na žagi v Soteski na Dolenjskem zgrabila in zmečkala 16-letnega Franca Mikeca. Tudi Mikčev oče je pred leti na tej žagi smrtno ponesrečil. — V Ameriko je pobežnil trgovec s sadjem v Kranju Martin Šilar. Pustil je mnogo dolgog. — Krompirja se je letos pridelalo v Avstriji 51 in pol milijona kvintalov.

Godovi prihodnjega tedna:

27. oktobra, nedelja, 22. pobinkoštna. Frumencij.
28. » ponedeljek. Simon in Juda.
29. » torek. Narcis, škof.
30. » sreda. Klavdij, mučenec.
31. » četrtek. Volbenk, škof.
1. novembra, petek. Vsi svetniki.
2. » sobota. Vernih duš dan.

Tržiške novice.

t Skioptično predavanje o Carigradu, glavnem mestu bojujoče se Turčije, bo jutri v nedeljo ob 8. uri zvečer v društvu sv. Jožefa. Predaval bo g. mestni kaplan Valentin Sitar iz Kranja, ki je bil že sam v turški prestolnici. Predavatelj nam bo razložil nad 100 slik. Vstopnina navadna.

t Društvene zadeve. Minulo torek je nadaljeval g. župnik predavanje o balkan-ski vojski in posamna bojišča ter prodira-nje sovražnih armad pojasnjeval na zem-ljevidu. Prihodnji torek bo zopet ob 8. uri

zelo zanimivo predavanje. — Jutri ima Jugoslovanska Strokovna Zveza glavno revizijo in sejo celotnega odbora. Pride revizor iz Ljubljane.

t Prememba posesti. Gdčna. M. Gašperin, šivilja, je kupila hišo g. župnika Vincenca Polaja za 8400 kron.

t Telovadno okrožje kranjskega okra-ja ima mesečno sejo prvo nedeljo v no-vembru v društvenih prostorih sv. Jožefa v Trzinu, in sicer ob pol 2. uri popoldne. — Vabijo se zastopniki vseh odsekov okrožja.

t Nova klavnicar? Kakor se čuje, je okrajno glavarstvo poslalo trškemu ob-činskemu uradu pozivnico, naj se čim preje zgradi toli potrebna klavnicar. To vprašanje o klavnicar se že vleče dolgo vrsto let. Iz zdravstvenih ozirov je gotovo pozdravljati klavnicar, kakršno imajo že vsi večji kraji.

Jesenške novice.

j Blamaža! Par tednov je šele pre-teklo, ko je »Slovenski Narod« v svojem prerokskem duhu prerokoval, da z novo jeseniško šolo ne bo nič; zatrdel je, da so jo »klerikalci« polomili, da je župnik Skubic ljudi farbal in jim obetal šolo, ka-kršne Jeseničani ne bodo nikdar dosegli itd. Danes pa stoji jeseniški »Narodov« prerok blamiran pred celim svetom, ker je deželni šolski svet izpolnil željo jes-eniških občanov ter dovolil šestrazredno ljudsko šolo, ki se ji bo priklopila gospo-dinjska šola. Za dovoljenje kovinarske šole deželni šolski svet ni kompetenten, pač pa jo bo gotovo dovolilo ministrstvo, v čegar področje spada. Pri Jeseničanih je ta vest vzbudila veliko veselja in zado-voljstva.

j Kurja vojska na Jesenicah in Savi se bije že nekaj tednov kar najintenziv-nejše. Neznani tatovi so nedolžni perut-nini napovedali boj na nož. Sladkosnedci obiskujejo kurje utrdbe in jih pri nekaterih hišah pokoljejo po trideset eno noč. Glave puščajo gospodinjam za spomin, ostalo pa ti Turki sami oberejo. Nekatere imajo ljudi na sumu, pa čudno, da si jih ne upajo nekoliko natančneje pogledati. Naj bi šli ljudje orožnikom nekoliko bolj na roke, da izsledijo te krvoželjne Turke. Gospodinje, ki v jutro žalostne ogledujejo krvavo bojišče, bi jim bile zelo hvaležne.

j Skioptično predavanje. Jutri, v ne-deljo zvečer ob 8. uri bo v »Delavskem domu« na Savi skioptično predavanje. 57 slik bo kazalo turško prestolnico Carigrad. Zaradi ravnokar vršeče se vojske bo pre-davanje prav zanimivo. Vstopnina na-vadna.

j Delavski shod priredi v »Delavskem domu« na Savi strokovno delavsko dru-štvo in Jugoslovanska Strokovna Zveza prihodnjo nedeljo, 3. novembra, ob pol 10. uri dopoldne. Govori poslanec Gostinčar.

Idrijske novice.

i Letošnje zgradbe. Jesen gre h koncu in z njo tudi zunanja zgradbena dela. Naj-večje delo v tekočem letu je bilo razšir-janje državne ceste v Zali. Čas je bil dolgo ugoden, zato se je precej podpornih zidov dovršilo, tako da je že nekaj izogibašič napravljenih. Dobra polovica za sedaj na-meravanega dela pri imenovani cesti je letos dovršena. — Na stavbenem prostoru ob zbiralnici, kjer so pred nekaj časom porušili Jul. Petričovo hišo, grade sedaj pritlično hišo fotografu Pelikanu. Ta pro-stor je bil radi tekoče pravde dolgo časa ograjen. Pravda ni izpadla ugodno za prejšnjega lastnika, zato je prodal svet

Pelikanu. Nekaj že ni moglo biti prav v redu, ker je sedanji lastnik smel postaviti novo zgradbo skoro v stopnice sosedne hiše. radi katerih je tekla dragocena pravda.

i Cenili so pred kratkem hiše trgovca Šepetavca, ki je v konkurzu. Hišo poleg zbiralnice, kjer je imel trgovino, so cenili na 37.000 kron, hišo ob erarični elektrarni pod rakami na 7000 K. Ker je nekdanj pre-tirana cena hiš že precej padla, bo težko dobiti toliko za poslopji, čeprav je prva na čednem prostoru.

i Draginja se pozna tudi pri naši Vin-cencijevi družbi. Podpore ne more odreči v resnici potrebnim, a ker so živila posko-čila v ceni, je razloček od lanskega leta precejšen. Izdala je letos dosedaj 2747 K 74 vin., a dobila milodarov samo 2004 K 78 vin., tako da ima sedaj primanjkljaja 742 K 96 vin.

i Javno predavanje bode prihodnjo nedeljo, dne 3. novembra ob pol 8. uri zve-čer v Didičevi dvorani. Gosp. dekan bode nadaljeval svojo stvarino o zgodovinskih podatkih francoske invazije. Prej nam je pojasnil dobo leta 1797. in 1805/6., sedaj pride na vrsto zadnja doba, ko je sovraž-nik cele štiri leta imel naše mesto in oko-lico v svoji oblasti. Leta 1809. so pridri-li k nam, a l. 1812. so odšli. Da niso posebno rahlo ravnali s podvrženimi, se razume, saj je bil čas vojske.

i V »Laibacher Zeitung« se je nedavno iz Idrije poročalo, da se na naši obrtni šoli vpelje verouk. Tu se o tem ni nič znanega. Dopolnjen uradnega lista je najbrže v zmoti.

Nemška sodba o Turkih.

Nemški učenjak Hellwald piše v svoji knjigi »Die heutige Türkei« (Današnja Tur-čija) o Turkih med drugim tole:

»V našem, s političnimi strastmi do-cela zastrupljenem času mnogokrat tudi najresnejši ljudje govorijo o tem, da se turškega barbarstva nikakor ne da utajiti, toda v istem hipu si na vse moči prizade-vajo, da bi dokazali, da tudi Slovani niso nič boljši kakor Turki. V tem vprašanju, kdo je manj izobražen, Slovan ali Turk, gre odločilna beseda edinole etnologiji. Ta znanost pa nikdar in nikoli ne more po-staviti Turka na isto stopnjo s Slovanom. Ni dvoma, da imajo tudi Turki svoje po-sebne vrline, ki jih spoštujemo. Gotovo je tudi to, da je v marsičem posamezen Turk boljši od posameznega Slo-vana, toda kakor narod stoji Slo-vani visoko nad Turki, in sicer tako z ozirom na prosveto, kakor tudi s splošnega stališča. Kdorkoli južnim Slova-nom očita nizko izobrazbo kmečkega ljud-stva, ta bi se moral spomniti, da so vsi južni Slovani, predno so jih podjarmili Turki, imeli cvetočo kulturo in da so samo Turki krivi, ako se nam Nemcem danes Srbi in Bulgari zde napol »barbari«. Go-tovo je namreč in nepobito dokazano, da pod turškim gospodstvom vsikdar in po-vsod narodno premoženje pada in da se zmanjšuje prebivalstvo. Dalje je vsakemu, ki se peča za narodopisjem, dobro znano, da kulturni narod v stiku z nekulturnim tudi sam postane surov, in to tembolj, čim divjeji je njegov sosed. Osmanski Turki so pridri-li v Evropo v divjaških tolpah, kar že vedo naši otroci. In kar je glavno: Ti osmanski Turki se od takrat pa notri do današnjega dne niso prav nič dvignili v kul-turi ter za kulturni razvoj sploh zmogni niso. Ker se pa v današnji Evropi more vzdržati le kulturna država, je propad turškega gospodstva v Evropi le neizbežna posledica naravnega razvoja evropske kul-ture. Poglejmo samo slovansko Srbijo! Kje je danes Srbija pred Turško v vseh

svojih uredbah in vsem svojem državnem ustroju! Poglejmo Bul-ga-re, kako skrbje za svoje šole, ki jih neprestano izpopolnju-jejo in množe! Turkom kaj takega niti na misel ne pride, ker Turki še nikdar niso imeli niti najmanjšega smisla za šolo, za to prvo in glavno sredstvo vsake kulture.« Tako Nemec.

Sofija v vojnem slanu.

(Po »Novem Vremenu«.)

Ura bje sedem jutraj. Prebudim se v neki predmestni vili. Nekdo potegne za zvonec. Skozi odprto okno čujem, kako se služkinja z zgodnjim obiskovalcem po-gaja.

»Kdo je,« vprašam?

»Pek. Prosi, da plačamo račun. Pri-poveduje, da mora še danes na vojsko od-riniti. Izjavlja, da ne more več pošiljati kruha. Ni nobenega, ki naj bi ga pekeli. Vsi pomočniki odrinejo na vojsko.«

Plačam peka in se poslovim . . . Čez četrt ure zopet zazvoni.

»Mlekar, milostljivi gospod,« pove služkinja, »prosi, da mu plačate mleko, ker mora takoj na vojsko?«

»Na vojsko? Kam? Saj se šele mobi-lizira!«

»Ne, vojska je. Sinoči zvečer je poli-cijski stražnik, ki pri pošti stoji, pripove-doval, da je izšel ukaz, ki veleval, da mora že danes vse odriniti na vojsko.«

Plačam mlekarja.

»Oprostite, milostni gospod, ker sem vam včeraj pozabila povedati, da so iz lesne trgovine telefonirali, da ne morejo poslati drv, ker so vse konje morali v me-sto poslati. Prosi, da bi milostni gospod sami poskrbeli za voz, vprežen z volmi, in da bi kakega kmeta iz okolice poslali po drva.

Hudi časi so napočili. Brez kruha, brez mleka, brez drv sem . . . Najbrže se v kak hotel preselim.

Oblečem se in grem v bližnje Knja-ževu, kjer se nahaja šola rezervnih poroč-nikov. Šole ni več. Vsi častniki in vojaki so odpotovali k svojim polkom. Šolo so izpremenili deloma v bolnišnico, deloma v vojašnico za rezerviste.

»Šole v Sofiji so zaprli. Starejše ka-dete so za poročnike imenovali, mlajše so pa poslali domov.« To mi pove neki znani častnik, s katerim se na cesti srečava.

Obenem so pozvali pod orožje vseli 20 rezervnih letnikov. V celi deželi je pro-glašeno vojno stanje. Policojo so v oro-žniško poveljništvo izpremenili. Pod orožje so vpoklicali tudi take, ki niso nikdar pri vojakih služili. Doma ostanejo le bolniki in taki, ki sploh niso za vojaško službo spo-sobni.

Moj sosed v poletnem stanovanju je vpokojen ruski sodni svetnik in je sklenil, da preživi svoja stara leta doma, ker je rojen Bulgar. Tudi njega so pozvali pod orožje, in da so to mogli storiti, so ga ime-novali za občinskega tajnika v Knjaževu, ker so morali vsi uradniki na vojsko. Do-ma je ostal le vaški sodnik.

Težavno si je iz daljave predstavljati, kako da splošna mobilizacija izgleda v tako majhnih državah, kakršne so Bul-garija, Srbija ali pa Grška. Tako, kakor se tu mobilizira, se v velikih državah, kjer po okrajih mobilizirajo in pozovejo pod orožje določene rezervne letnike, ne mo-bilizirajo. Tu je čisto drugače. V pravem pomenu besede je ves narod vpoklican pod orožje. Doma ostanejo le žena, otroci, bolniki, starčki in le tisti uradniki, ki so za rešitev tistih poslov neobhodno po-trebni, ki se tičejo vojaške stvari. Celotno družabno in kulturno življenje v deželi počiva, počivati tudi trgovina in industrija.

Skadrskega jezera. Tu smo zagledali pred seboj dogano, carinski urad, na svoji desni strani nekaj novozgrajenih stebrov za novi most čez Bojano in paromlin. To je čisto navadni mlin na dva kamna, ki ga goni parni stroj najstarejšega ustroja. Mleli so tedaj samo koruzno moko za turško vo-jaštvo, ki se je bojevalo v gorah z Albanci. Na levi strani na obrežju smo pa videli velike kupe sena, ki so ga stiskali za turško konjenico. Ko smo stopili na kopno, smo se podali na carinski urad. To je ve-liko, iz štirih sten in streh sestojече skladišče. Preiskali so nam prtljago medtem, ko sta dva uradnika pregledala naše potne liste. Ker sva bila s prijateljem Avstrija, nas niso posebno nadlegovali, bolj strogo so postopali z Albanci, najstrožje pa s Črnogorci.

Ko so nas spustili potem, ko sta si uradnika zapisala naša imena, a ne v kako knjigo, ampak na kos starega, zmečkanega papirja, smo sedli na voz, da se peljemo v mesto. Bilo nas je z voznikom šest na vozu, ker je prisedel tudi brat patra fran-čiškana. Komaj so mali konjiči premak-nili voz iz mesta, že smo zavozili v blato, kjer smo tudi obticali. Poskakali smo doli in šli peš, da smo prišli na trdo cesto, ki pelje iz bazarja v mesto. Potem smo sedli zopet na voz, ki je bila kočija, s kakršno so se pri nas vozili pred 100 leti. Peljali smo se mimo turškega pokopališča in vojaškega taborišča. V tistem času je bil radi

vstaje Malisorov Skader poln vojaštva. Na poti proti mestu so nam prihajali na-sproti turški vojaki na mulah. Šli so k jezeru živati kopati in napajati. Ena teh mu-hastih živali se je ustrašila našega čudnega voza, je poskočila in že se je tudi turški jezdec valjal po prahu, mula pa je dirjala po cesti proti jezeru. To jahalno produk-cijo svojega tovariša so ostali vojaki spremljali s pravim azijskim krohotom.

Splošni vtis turškega vojaštva na nas je bil sila žalosten. Ne samo, da je bila starost vojakov jako različna, poleg sivo-lasih si videl čisto mlade fante, ampak med belimi vojaki videl si pomešane tudi zamorce. Obleka in obutev bila je pri ve-čini sila pomanjkljiva. Vojaki že dalje časa niso dobili plače, vsled tega so prodajali kruh in drugo hrano, ki so jo dobili, sami so pa kradli po bazarju, kakor so mi pri-povedovali albanski trgovci. Srečala sva s prijateljem nekega dne večjo kolono tre-na. Naloženo je imela koruzo, koruzno moko in riž. Vozovi so bili še precej po-dobni našim vojaškim vozovom, ali konji in vprega bila je jako slaba. In kako malo-marni so turški vojaki, se je videlo ravno tu. Enemu konju se je odlomila podkev. Vojak skoči doli, pobere kamen in mu odbije še drugi del. Razumljivo je, da ta konj ni prišel daleč, posebno v deželi, ka-kor je Albanija, kjer sploh cest nimajo. Eno je bilo pa vsakemu lastno, njih sovra-štvo do tučja, ki je vsem sijalo iz oči. In

ako danes slišimo o grozodejstvih in po-žigih turškega vojaštva, potem bode to tisti lahko razumel, kogar so kdaj zadeli srditi pogledi turškega vojaka, ker že ti pogledi povedo, da so ti ljudje vsega zmogni.

Prišli smo najpreje v mohamedanski del Skadra. V Skadru biva kakih 20.000 mohamedancev, ki so po krvi večinoma Albanci. Največja stavba v mohamedan-skem delu je serail, palača, v kateri sta-nuje vali. Poleg stanovanja za valija je v serailu tudi sodnja in vojašnica. Pred se-railom je veliko dvorišče, na katerem so se ravno vežbali turški vojaki. Stari serail leži na levi strani ceste, na desni so pa ta-krat ravno gradili novi serail, veliko ob-irno poslopje. Drugače ne vidiš v turškem delu nič kakor mošeje, prodajalne, ki so obenem tudi delavnice in kavarne. Vse drugo je zakrito očem po visokih in moč-nih zidovih, ki obdajajo hiše in ki zakri-vajo ali orientalsko razkošnost ali pa nam nepoznano brezmejno revščino.

Iz mohamedanskega dela Skadra pri-demo v krščanski del. V Skadru je okoli 8000 katoličanov in okoli 2000 pravoslav-nih, ki prebivajo skoraj izključno v tem delu. V krščanskem delu se nahajajo tudi hoteli, v celem Skadru pa je le eden, ki pravzaprav zasluži to ime, nadalje konzula-ti in albanske šole. Vzrok, da se hoteli in konzulati nahajajo v krščanskem delu, je neprimerno večja snaga, ki vlada tu, kakor pa v turškem delu. V tem delu se

nahaja nadškofijska katedrala. Velika, okoli in okoli z visokim zidom obdana stavba. V notranjosti obzidja se nahaja še tudi nadškofijska palača, ne veliko, a notri jako lepo urejeno poslopje. Nedaleč od katedrale se dviguje frančiškanska cerkev s frančiškanskim samostanom. Tudi ta cer-kev je, kakor katedrala, še primeroma nova. Ko sem si jo ogledaval, je ravno en Dunajčan slikal enega izmed stranskih oltarjev. Čudno se zdi človeku, kako pride Dunajčan slikat v Skader. Uganka je hitro rešena, ako pove spremljajoči pater, da so skaderske cerkve in šole delo avstrijs-ke vlade, ki ima protektorat nad katoli-skimi Albanci. Avstrijska vlada dá denar, avstrijska vlada pošlje nemške slikarje. Franciskani imajo tudi javno ljudsko in meščansko šolo, na kateri podučuje tudi šest svetnih učiteljev, med njimi oni, ki sem ga gori omenjal. Ti učitelji so se šolali v Avstriji in jih plačuje Avstrija. Poučuje se na šoli v albanskem in nemškem jeziku. Še važnejši pa so učni zavodi oo. jezuitov. Ti vzdržujejo s pomočjo, ki jo dobe iz Avstrije in iz Rima, ljudsko meščansko in trgovsko šolo, gimnazijo in bogoslovnico. Žal, vlada v tem zavodu, kakor mi je za-trjeval nek skaderski Albanec, katerega brat se šola pri oo. jezuitih, Avstriji ne posebno prijazen duh. Patri so pač veči-noma Italijani in spadajo tudi, kolikor je meni znano, pod laško provinco. Lep za-vod, kateremu se obeta še lepša bodoča-

»To bo strašna vojska, vojska ne na življenje, marveč na smrt,« mi reče neki politik. »Turki se bodo borili kakor levi, a mi jih bomo premagali. Sedanje gibanje je elementarno, macedonsko vprašanje se mora rešiti. Če bomo premagani, se bomo vsi vrnili; vsak se potem sam zanimal za svojo usodo. Ne bomo potem o veliki Macedoniji sanjali in rešili naj velevlasti macedonsko vprašanje. Zdaj pa z verjetnostjo 90 odstotkov upamo, da zmagamo. Zvezani smo s Srbijo, Grško in s Črnogoro, zveza, kakršne še ni bilo. Sodimo, da se v to vojsko Evropa ne bo vmešavala, in če se bo, tem huje. Ne moremo več prenašati, da se z našimi brati tako postopa, kakor postopajo z njimi v Turčiji.«

Tako vsi mislijo. Domoljubne prireditve se vrste. S starimi sovražniki so se pobratili: grške poslanike v Sofiji so nosili na ramah. Povsod vlada veselje in navdušenje, neprestani »hurra!« »Živio Bulgarija!« »Živio Srbija!« »Živio Grška!« Po ulicah buče srbske, bulgarske, grške in črnogorske narodne pesmi, mogočna skupna bojna pesem — balkanskih narodov.

Pismo iz Srbije.

Dan za dnem hite iz Beograda vlati na mejo, prevažajoč vojske tretjega poziva. Ob beograjskih vojašnicah stražijo edino stari možje-vojaki, ki s ponosom kažejo svetinje, dobljene v srbsko-bolgarski vojni.

Kako navdušenje vlada v Beogradu za vojno, naj dokažem le s par primeri: Ko sem davi prišel v palačo vojnega ministrstva, se je v predsobi in veži kar trlo ljudi. Med množico sem opazil predsednika srbskega oboroženega Sokola »Dušan Silni«, ki je prišel intervenirat, da se mu izda dovoljenje, da odpošlje stotnijo Sokolov na mejo. Kakor znano, je bil zadnji teden tak naval prostovoljcev, da je vlada bila prisiljena, odkloniti vsako nadaljnjo sprejemanje prostovoljcev. V tej odredbi tiči tudi vzrok, ker je avstrijska vlada prepovedala in zadržala uvoz strojnih pušk, Srbija pa prostovoljcev z Mauserjevimi puškami noče oborožiti. Pred poslopjem »Narodne Odrbane« v Kneza Miloša ulici se drenja cel dan polno mladih in priletih mož, ki zahtevajo orožje, a nanj zaman čakajo. Že prvi teden je odšlo toliko mož, da danes v Beogradu ne vidiš skoro drugega kot otroke, ženske in pohabljenе ljudi. Beograjske ulice so prazne in blato na njih sega skoro do kolen. Odšli so tudi cestni delavci, deloma pozvani, deloma prostovoljno. Časopise raznašajo otroci od 5 do 10 let, kar pa je deček do 16 let, so prevzeli službe na občini, na pošti in drugod.

Iz Stare Srbije so v gruclah prihajali možje. Njih izraz je pričal nekaj tajinstvenega. Pripeljali s seboj sinove in brate in ko so dobili orožje, so brez hrupa in pompa odšli molče proti meji. Ponosno so korakali za svojim starim vojvodo, kojemu se je po tolikih desetletjih trpljenja smehljalo zadovoljstvo na obrazu. Spremljale so jih žene in ko so se od njih ločili, ni bilo opaziti bridkih solza.

Nepopisna radost je nastala med Srbi vsled poročila, da so njihove čete zavzele Novi Pazar, ključ do Sandžaka-Novopazarskega. Z enakimi vzkliki so sprejeli vest o zavzetju Krive Palanke, Kumanova in Stražina. Malo jih je poparila »Tribuna« s svojim poročilom, da je Italija sklenila s Turki ob priliki sklenitve miru dogovor glede skupne akcije proti balkanski zvezi, dasi je to

Pogled na bojišče.

Trdnjava Kirkilisse, ki leži v ravni črti 80 km vzhodno od Odrina (Adriano-pelj) na tej karti zaznamovana.

po »Sabahu« posneto vest »Messaggero« odločno demantiral. Vest, da je Rusija prodala Bolgarom del svoje črnomoške flotile, se tu ne jemlje za resno.

Včeraj so pripeljali v beograjsko trdnjavo en vlak turških vjetnikov, dan za dnem pa dovažajo ranjence, koje s tramvajem prevažajo v bolnišnico.

Že začetek vojne, podobne grmad, ki je bila komaj zapaljena, ima grozne posledice. Zguba v bitki na srbski strani pri Novem Pazaru se oficijelno ne objavi. Ako pa pomislimo, da zahteva ofenziva vedno več žrtv, da so bili Srbi pri Novem Pazaru v ofenzivi in da je v defenzivi stoječega sovražnika padlo 20.000 mož, tedaj smemo reči, da je bila to huda bitka. In kdor ve, da se pravi priti Turku v roke toliko, kot razjarjenemu levu v kremplje, ve tudi ceniti grozno krvoprelitje pri Novem Pazaru. Balkarska zveza pa bo imela streti še mnogo trših orehov, kot je bil novopazarski. X.

Junaški srbski četaši.

Med prvimi, ki so pohiteli v boj za svobodo domovine, je bila srbska inteligentna mladina. Mladi, polni mladeniških idealov in osnov, so zapustili dom in v domu ostarelo mater, mlade sestre in brate ter zgrabili za nabrušeni meč in nabito puško. Prvi so bili, ki so svoje življenje položili na oltar domovine in njihova žrtve je bila sprejeta... Med prvimi smrtnimi žrtvami sta dva izmed njih: Milan M. Popović, sin odvetnika, in Aleksander Živanović, sin državnega svetnika. Koliko njih tovarišev je pa težko ranjenih in morda za vedno pohabljenih! Koliko tudi že mrtvih, katerih imena danes še niso znana. O drugi taki četi, ki sta jo vodila Ljubiša Vulović in Alimpije Marinković, se nam poroča: V klanju na Mrdarju se je ta četa spopadla z desetkrat močnejšim oddelkom turških bašibozukov. V 18minutnem junaškem boju so naši podlegli, a so napravili med Turki krvavo svatbo, s katere se mnogi nikakor več ne povrne. Naši so padli takorekoč do zadnjega moža in ostali na bojišču, poječ ga s svojo krvjo; edinole Alimpije Marinković, Vlastimir Radovanović in Ljubiša Vrsalović so se, dasi s težkimi ranami, pretolkli skozi Turke in prišli med svoje.

Srbski ranjenci.

Drugi oddelek srbskih ranjencev je 23. t. m. z vlakom došel v Beograd. Bilo jih je 110. Prvi oddelek jih je štel 296. Med težko ranjenimi sta bila tudi dva dijaka: filozof Milošević in Vukašin Petrović, sin profesorja P. Petrovića. Milošević se je veselo nasmejal znanemu časnikarju in mu zaklical: »Časopise pisati je lahka reč!« Petrović pa, ki je brez znanja starišev pobegnil med četaše, je silno prosil nekega

znanca, naj za božjo voljo nič ne pove njegovemu očetu, ki da še ne ve, da je ranjen. Med težko ranjenimi je bil tudi beograjski kavarnar Dilberović in slašičar Petrović.

Nekega kmečkega fanta izmed ranjencev je nekdo vprašal: »Od kod?« »Z Merdarja...« »Ali se je zelo streljalo?« »Kako ne?! Arnavti naskakujejo in vpijejo: a, bin, bin!...« »Naskakujejo vedno z nova, kakor bi iz zemlje rasli. Sprejemali smo jih s puškami in bajonetami. Celo z zobmi smo se trgali. Ko pa je prišla naša artiljerija in mitraljeze — so bili izgubljeni...« »Ali je mnogo Turkov padlo?« »Ne vprašuj, strahota...« — Vsi ranjenci so ponosni na svoje puške, ki so jih vsi prinesli iz boja. Nihče je ne da iz rok niti toliko, da bi mu jo kdo drugi nesel ali držal. Nekaterim je kroglica z roko vred zdrobila puško; celo te ostanke ranjenec ne da od sebe ter jih krčevito stiska, češ, huje mi je za puško, nego za roko. Občinstvo obdaruje ranjence s cigaretami in denarjem, a marsikateri prime dar z zobmi, ker mu je ena roka zdrobljena, z drugo pa drži puško. Vsi hočejo nazaj, na Kosovo! Težko ranjenim polagajo darove v nosilnice.

× × ×

Včeraj ob 7. uri zvečer smo dobili naslednjo brzojavko iz Beograda: **Danes so pripeljali 885 novih ranjencev** iz Preševa in Kumanovega. En voz ranjencev so poslali v Kragujevac. Ranjeni so večinoma lahko, mrtvih je jako malo. Vse bolnišnice so polne.

Zmaga krščanskega orožja na Balkanu.

Odločivne bitke na balkanskem polotoku se že bijejo. **Bulgari zmagujejo, Srbi zmagujejo, Črnogorci zmagujejo, Grki zmagujejo.** Komaj je začetek vojske in Turek je že pobit. Stalo bo še nekaj dela, da ga popolnoma potolčijo, potolčki ga pa bodo.

Svet občuduje junaštvo krščanskih narodov na Balkanu. Zabavljaci so utihnili. Balkanske narode vodi v boj krščanska misel, misel pravice, svobode, kulture. Turek pa tega nima. Turški vojak je hraber, turški poveljniki so zmogni, a pravega navdušenja ni; to je umirajoča, ugašujoča država, ki nima v Evropi več pravice do obstanka, ki je svojo vlogo dokončala, ki se nikdar več ne dvigne. Dan maščevanja za stoletne krivice in krutosti je prišel. V znamenju križa prihajajo sveže slovanske čete, da osmanskem barbarstvu dajo zadnji udarec.

Turek se bori topo, leno, brez ognja, Bulgari, Srbi, Črnogorci in Grki pa s plamtčim navdušenjem, v zavesti, da je bodočnost njihova.

Kaj bodo zdaj evropski kapitalisti, ki so dozdaj Turka držali? Spričo zore no-

vega velikega bulgarskega kraljestva, velike Srbije, nove Grčije, spričo korenitega preobrata na Balkanu, ko bo oživela slava prejšnjih zgodovinskih carstev na Balkanu, se bo tudi evropski kapitalizem moral postaviti na stran balkanskih Slovanov. **Ves izobraženi svet bo zapustil fikcijo ohranitve Turčije in priznal balkanskim Slovanom, kar jim gre po zgodovinski naravni pravici.** To pomenja novo dobo za vse Slovane, novo dobo tudi za Slovane v Avstriji!

Z zmagoslavniimi čustvi praznujemo tudi mi zmage naših bratov!

Po bitki pri Kirk Kilissu.

Podrobnosti iz bitke pri Kirk Kilissu.

Padec Kirk Kilissa so Bulgari pripravili z napadom, ki so ga ponoči izvedli in se polastili gričev, ki leže severno in severo-vzhodno od mesta. Griče je takoj zasledila bulgarska artiljerija, ki je zjutraj pričela na mesto streljati. Kirk Kilisse je kmalu gorelo. Istočasno je pa na celi črti napadla mesto bulgarska pehota, druga bulgarska kolona je pa prodirala na vzhodu po gričih pri Jundelli, ki leže vzhodno od Kirk Kilissa. Ta bulgarski oddelek je hitel proti cesti, ki vodi v Bunar Hissar, da pride Turkom za hrbet in jim onemogoči prodirati. V vinogradih na severnem delu bojišča so se med Bulgari in Turki bili strahoviti boji mož z možem. Bulgari so se z največjo srditostjo borili. Turki so Bulgare sicer večkrat vrgli nazaj, a Bulgari so vedno ponavljali svoje strahovite napade. Glavna turška moč se je pričela že ponoči umikati proti Bunar Hissarju in čez Jenidže in Kavakli. Ob 10. uri dopoldne so vdrli prvi bulgarski vojski od severo-zahoda skozi vinograde v Kirk Kilisse, kjer so se bili strašni poulični boji. K oje strašno morenje trajalo eno uro, se je usoda Kirk Kilissa zapečatila in Bulgari so bili gospodarji mesta, ki je gorelo in ki so ga razstrelile bulgarske kroglice. Bulgari so bili sicer utrjeni, a so takoj zasledovali sovražnika, ki je v največjem neredu bežal. Prodrli so Bulgari takoj čez Skoplje (Uskub, ki se ne sme zamenjati s Skopljem v Albaniji) in Bunar Hissar, da Turkom preprečijo umikanje. Največje važnosti je zdaj bulgarsko prodiranje ob obrežju proti Vizi, kjer nameravajo preprečiti Turkom umikanje proti Carigradu.

Angleško poročilo o padcu Kirk Kilissa.

Preko Londona se poroča: Vojni poročevalec Benett Burleigh poroča: Večinoma vsi boji pri Kirk Kilissu so bili strašno krvavi. Turki so se v najdivnejšem begu na več točkah umikali. Težki turški topovi niso čisto nič učinkovali. Turki se zdaj zbirajo v tesnejšem okrožju. Ko so se Turki umikali, so vse vase požgali. Vreme je zelo lepo, kakor poleti. Bulgari povsod prodirajo in so došli že do 30 km daleč v Turčijo. Navzoč je bil, ko so pripeljali v Staro Zagoro 3000 turških vjetnikov, ki so napravili nanj jako slab vtis. Bili so večinoma veliki možje, ki so izjavljali, da so jih s silo napravili za vojake in da niso imeli še nikdar proje puške v roki. Bulgari stoji sedem do osem kilometrov severno pred Odrinom in že čelo mesto nadvladajo. Burleigh poroča, da je, ko se je pričela bitka, ukazal neki turški častnik streljati nekemu grškemu rekrutu na Bulgare, ker rekrut ni ubogal, je častnik ustrelil nanj in ga ranil. Grk je nato ustrelil častnika in še več drugih častnikov, nakar se mu je v splošni zmedbi posrečilo uiti k Bolgarom.

Carigradsko poročilo o turškem porazu pri Kirk Kilissu.

Iz Carigrada se (25. t. m.) poroča: Poročila iz krogov diplomacije naglašajo, da

nost, imajo pa šolski bratje iz Strebersdorfa pri Dunaju. V tem zavodu se šolajo sirote in v posebnem oddelku brezplačno sinovi bairaktarjev (poglavarjev) gorskih rodov in drugih uglednih Albancev iz gor. Bile so počitnice, ko sva si ogledala ta zavod, a bilo je dosti dečkov v zavodu, ki so žalostno pohajali po vrtu. Ravnatelj zavoda, zgovoren Dunajčan, nam je povedal, da so to sinovi onih rodov, ki so se takrat vojevali s Turki, in vsled tega niso mogli k staršem na počitnice. Od tod njih žalost.

A Skadra ne bi videl, kdor bi si ne ogledal bazarja, to je oni del mesta, ki služi izključno trgovini in obrti. Skadrski bazar obstoji iz več ko 2000 kolib, ki so vse na kupu. Ena koliba se drži druge in le ozke ulice vodijo skozi. Kdor si hoče ogledati ljudstvo, kakršno je v Skadru in njega okolici, ta mora obiskati bazar v sredo ali soboto, ko je tržni dan. Tedaj pridejo velike množice ljudstva iz okolice in prinesejo ali na hrbtu ali na oslih in mulah ali pa pripeljejo na dvokolesnih vozovih, v katere je vpreženih po par volov, svoje pridelke, da jih prodajo in si nabavijo raznih hišnih potrebščin. Tu v bazarju dobiš vse, kar zamore srce tamkajšnjih domačinov pozeleti.

Nad bazarjem že od daleč vidno se dviga stara trdnjava Rosapha. To trdnjavo so zgradili že v 14. stoletju Srbi, ko so

gospodarili Skadru. Danes ta trdnjava, ki je bolj razvalina, nima nobenega vojaškega pomena več. Glavna utrdba Skadra je, kakor sem omenjal, Taraboš. Ako pade Taraboš, je Skader na milost in nemilost izročen črnogorskim topovom in potem je njegovo zavzetje, njegov padec neizogiben.

U umetnišk razstav.

Pejte se farbat iz tista vaša uremenska bajta u Zvezd. Sej na kaže tku, kokr b blu treba. Kedr gre dež.

kaže na lepu, kedr pa sonce sije, pa tista bajta dež dela. Pol pa še tisti namumna mreža, ke sa ja čezno naredi! Sej se skor nč skus na vid. Jest se le čudim, de ja nisa kar iz pleham ubil, če sa se že za šipe tku bal. Kdu s u, tam uči martru in frderbou, ke ma pa u Šelenburgu ulc tam zraven Bunačuve štacune tišt gloskostn in ta »Sluvensk Narud« notr vn izpustaulen, ke tud ureme prerokuje, in tu tku zanesliu de na more falit. Na prerukvajne »Sluvenškega Naruda« se šolouk use drgač lohka zanese, kokr soj čas na uremensk prerukvajne Pirčuga Fronca u rankmu »Jutrec«.

Unkat sem tud jest stopu ke pred tist gloskostn u Šelenburgu ulca pugledat, kua »Sluvensk Narud« kej čez ureme puve, kokr pa de b s u Zvezd skus tiste mreže uči napejnu. In ke tku tam stujim in berem, de sa na Gurejskem še zmeri lastuke, kar pumen, de u letašna zima padl velik snega, mal al pa prou nč, kar je »Sluvensk Narud« gvišn trofu, m naenkat putrka edn ud uzad pu ram:

»No, Pepe, kua pa ti tlela štederaš? Al t še zmeri sama pulitka pu glauruji?«

»Sam ureme, sam ureme štederam?« udguvuru sm jest in pumulu soia desna roka sojmo starmo perjatle

gespude Jakupiče, ke je stavu za mojmo hrbtam.

»Ureme, prauš de štederaš! Za kua mama pa pol tri »Pratke«, če uš iz »Sluvenškega Naruda« ureme štederu?«

»Pratke, nej s uja ta velke al pa ta male, sa use skup za ena figa. Nubena Pratka tku uremena na trof, kokr »Sluvensk Narud«. Tu je edin list te branže, udkar je šou »Jutr« u krtuva dežela, ke se na ureme zastop. Le tlela puglej, ku prau, de lastuke, ke sa še zdej na Gurejskem, pumenja, de u letašna zima velik snega, mal al pa prou nč. Prjatu, puvej, al mu more falit! Na tu se člouk lohka zanese, a ne?«

»Res je! No, al s ureme zdej že puštederu? Kam s pa prou za prou namenenu?«

»Pepe, mi, kar nas je umetnku, sma iz prepričajna, iz glubocga prepričajna, ke vema, de umetnast na nubena plat na prpuša, de b se iz vinam trahtiral, abstinenti, prou zagrižen abstinenti. Če greš pa iz nama u umetnška razstava, te pa pelem. Škudval t na bo, saj tulk ne, kokr kašn drmulast cvičk, ne.«

»No, če že ni drgač, um pa šou. Sej mende nisa kašne pusebne unkoštnege iz tem združene!«

je bila turška armada pri Kirk Kilissu popolnoma poražena. Razpoloženje turških vojakov je bilo zelo slabo. Turki so se le malo branili in so se v velikih množicah Bulgarom udajali. Vojaki so bili izstradani in slabo oblečeni in niso imeli dovolj municije. Koliko turških vojakov so Bulgari vjeli, še ni znano, a gotovo je, da so jih več tisoč vjeli. Topov in zastav so turški vojaki pustili veliko. Bulgari turško armado energično zasledujejo.

Pri Kirk Kilissu izgubili Turki 16.000 mož.
Iz Carigrada se poroča (25. t. m.): Po iz Odrina došli brzojavki so izgubili Turki med bitko pri Odrinu in Kirk Kilissu 16.000 mož.

Boji za Odrin.

Iz Londona se poroča (25. okt.): Po najnovejših poročilih so Bulgari le še 3 do 5 km od Odrina oddaljeni. Londonski vojaški krogi sodijo, da nameravajo Turki z enim armadnim zborom Odrin toliko časa držati, dokler se ne konča nameravana turška koncentracija sedem armadnih s štirimi rezervnimi zbori pred Carigradom, in sicer v postojankah, ki leže južno od Kirk Kilissa. Sodijo, da prepuste Turki Odrin Bulgarom, ne da se spuste v odločilno bitko. Pričakujejo, da pade Odrin v nedeljo.

Bulgari obkoljujejo Odrin.

Carigradski list »Terdjoumani Hakikat« opisuje boje pri Odrinu in izvaja, da prodirajo Bulgari, ki nameravajo turško odrinsko armado obkoliti, od dveh strani proti Odrinu. Prva bulgarska armada da je prekoračila mejo pri Bujuk-Daerbandu, ki leži severo-zahodno od Kirk Kilissa. Prvič je zadela na turško armado pri Demirköju, ki leži severo-zahodno od Kirk Kilissa. Druga bulgarska armada je pa prodirala ob reki Tundža in se približala Odrinu z zahoda.

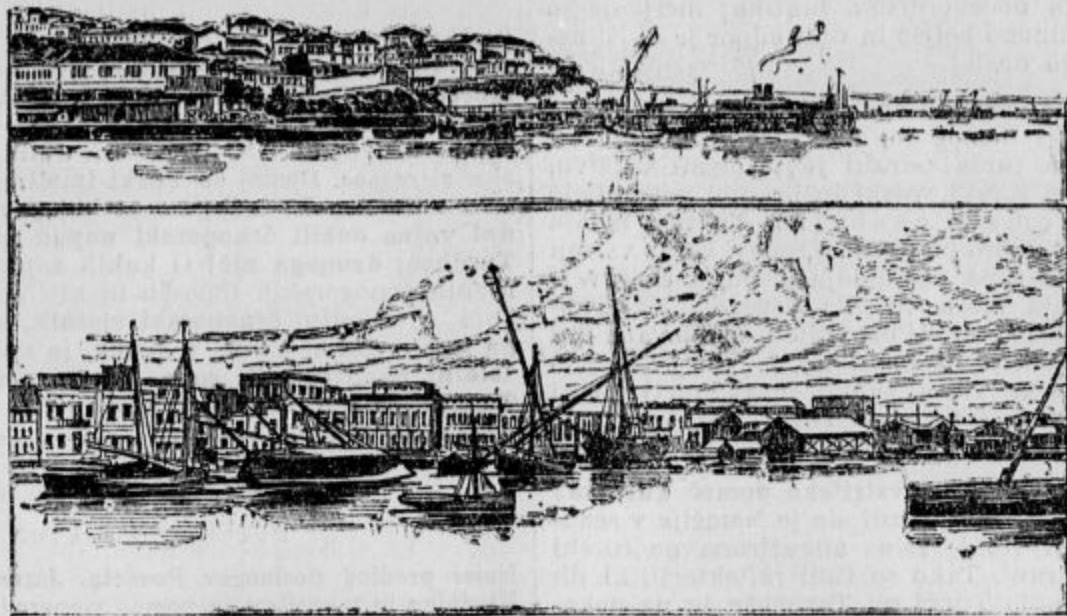
Še en turški poraz.

Iz Stare Zagore, kjer je nastanjen bulgarski glavni stan, se poroča 24. t. m. ob 8. zvečer: Turki se umikajo iz Kirk Kilissa po veliki carigradski cesti v Vizo. Borili so se še, ko se se umikali, a so bili zopet poraženi. Bulgari so vjeli 1200 Turkov in zaplenili veliko topov. Turški vjetniki pripovedujejo, da je dobilo 10 turških vojakov na dan 10 kg kruha in drugega nič.

Uradna turška poročila o bitki pri Kirk Kilissu.

Turško vojno ministrstvo je 24. t. m. ob 5. popoldne poročalo časopisju: Vzhodna armada je kotela ustaviti prodiranje tiste bulgarske armade, ki je prekoračila mejo vzhodno od reke Tundža. Prisiliti jo je hotela, da se razvije, da se pridobi čas, za ojačenja. Bulgari so se res morali razviti in prenehati prodirati. Ko se je vzhodni armadi posrečilo, da je sovražnik nekaj časa zamudil, se je v redu umaknila, da se izogne odločilni bitki, katere uspeh bi bil dvomljiv. Vzhodna armada se je umaknila v smeri, kjer se ojačenja pričakujejo. Nekaj oddelkov, ki so bili sijajno vodeni, je napadlo sovražnika z namenom, da ga zaposli. Boj je nameravani namen dosegel. Nadalje se iz Carigrada uradno poroča: Turška armada je obrambno progo pri Odrinu zapustila iz strateških razlogov in se umaknila, ko je dosegla svoj namen, v hudih bojih, s katerimi se je sovražnik zadrževal. Izgube še niso znane. »Daily Telegraph« poroča v četrtek zvečer iz Carigrada: Sklenilo se je, da se Kirk Kilisse zapusti in da se vsi armadni zbori, izvzemši enega, ki brani Odrin, umaknejo h glavni turški armadi, ki se koncentrira pri Baba Eski. Glavna turška arma-

Bulgarska luka Varna, ki so jo Turki bombardirali.

Preveza, turška luka na meji med Turčijo in Grško.

da se tako pomnoži na sedem armadnih zborov. V močnih, ugodnih postojankah pri Baba Eski čakajo Turki lahko mirno na napad glavne bulgarske armade. Če sovražnik odkloni ofenzivo, ga velika turška armada prisili na bitko severno od Odrina. Turki so se iz Kirk Kilissa umaknili le iz strateških razlogov, da se splošno koncentrirajo. Odrin lahko obleganje prenese.

Nezadovoljnost v Carigradu.

Avstrijski korespondenčni urad poroča iz Carigrada (24. okt.): Nepotrpežljivost, s katero je občinstvo pričakovalo poročil o veliki bitki, ki se je pred dvema dnevi vnela pri Odrinu, popoldne objavljena poročila generalnega štaba niso zadovoljila. Nasprotno vzbuja negotova, s splošnimi vojaškimi izrazi prepletena izjava pomisleke, osobito zato, ker se kot operacija označeno umikanje v mnogih krajih smatra za trajno umikanje turške armade.

Francoska sodba o bitki pri Kirk Kilissu.

Iz Pariza se poroča: Tu se sodi, da zavzetje Kirk Kilissa vojske ne odloči. Pričakujejo, da se razdeli bulgarska armada v dva dela. En del bo obkolil Odrin, drugi pa poizkusil prodirati proti Carigradu.

Car Ferdinand pri vjetih Turkih.

Avstrijski korespondenčni urad poroča 25. t. m. iz Sofije: Car Ferdinand je 24. t. m. obiskal s svojimi sinovi v bojih pri Odrinu vjete Turke, ki so jih v Storo Zagoro prepeljali. Car je nagovoril dva turška častnika, ki jim je stisnil roke in ju vprašal, kako da sta bila vjeta, nato je pa nagovoril vjete turške vojake, med katerimi je bilo približno 100 otomanskih Bulgarov. Vjeti turški častniki in vojaki so se zahvaljevali, ker tako lepo z njimi postopajo. Ko se je car odstranil, so turške častnike peljali v vojaški kazino, kjer so zajtrkovali, vjete turške vojake so pa v vojašnici nastanili. Dva vjeta častnika sta prosilila za plašče. Njih prošnji so takoj ustregli.

Turški bolgarski vojaki se niso hoteli boriti proti Bolgarom. — Bolgari napadajo odrinske utrde.

Iz Stare Zagore se poroča 25. t. m.: Ob prvih obmejnih bojih so ukazali Turki bolgarskim rekrutom iz turške Makedonije, da se morajo bojevati v prvi črti. Bulgari so pa imeli male bolgarske zastavice v žepih. Ko so jih napadli Bulgari, so te

zastavice pokazali in se svojim rojakom udali. — Iz Carigrada se poroča: Bolgari napadajo zunanje odrinske utrde, Turki streljajo na napadalce iz topov. V Odrinu ni še znano, da so bili Turki pri Kirk Kilissu poraženi. »Ikdam« poroča, da so Turki pri Marašu osvojili devet bolgarskih brzostrelnih topov.

Bitka pri Kumanovu.

Po srbskem uradnem poročilu (objavljeno v Belgradu 25. t. m.) se je pričela bitka pri Kumanovu ponoči od 23. na 24. t. m. in je trajala do večera 25. t. m. Turkov se je bitke udeležilo do 25.000 mož. Dasi so turške kroglice švigale, je srbska pehota, ko so dežile na njo turške kroglice, napadla turške utrde. Osobito se je odlikovala srbska artiljerija, ki je uničila tri turške eskadronce. Izgube so na obeh straneh velike. Turki so izgubili 5000 mož. Prestolonaslednik je vodil boj v neposredni bližini streljalne črte. Tudi srbski kralj je prišel s svojim generalnim štabom na bojišče. Važna je bitka pri Kumanovu zato, ker morejo zdaj Turki braniti Skoplje le še z ene strani.

Danes jutraj nam je došlo o bitki pri Kumanovu sledeče brzojavno poročilo našega posebnega poročevalca v Belgradu:

Okoli Kumanova se je bila strahovita bitka, ki se je na srbski kakor tudi na turški strani udeležilo po 40.000 vojakov. Bitka je trajala en dan in eno noč. Strahovito je streljala srbska artiljerija. Turška konjenica se je v največjem neredu umakala. Srbi so zaplenili 10 brzostrelnih pušk in veliko municije. Utrdbe so Srbi osvojili z bajoneti. V bitki za Kumanovo je padlo mrtvih 5000 Turkov, število ranjenecv ni še znano. Srbi so izgubili 600 mrtvih in 1300 ranjenecv. Ubita sta bila srbska častnika Živić in Glivić v boju mož z možem. Srbska armada je zelo navdušena. Turki beže proti Skoplju. Srbski kralj je čestital srbski armadi k njeni zmagi. Vojska je priredila na bojišču zadušnico v spomin srbskemu caru Lazarju in srbskim junakom, padlim ob usodni bitki na Kosovem Polju. Arnavti izročajo srbski armadi orožje.

Iz Carigrada poroča »Südslavische Korrespondenz«: Armada Zeki paše je bila pri Kumanovu popolnoma poražena. Turška poročila o uspehu Zeki paše so le v toliko istinita, ker opisujejo le delni uspeh v bitki pri Kumanovu. Zeki paša je res odbil prvi napad srbske armade, ki jo

je vodil srbski prestolonaslednik, a na bojišče v pravem času došla bolgarska armada je odločila bitko. Turki so bili prisiljeni, da so se ne ravno v najboljšem redu umaknili. Izgube so bile na obeh straneh velike. S poročilom »Südslavische Korrespondenz«, da so bitko pri Kumanovu odločili Bulgari, se pa ne ujema iz Belgrada dne 25. t. m. odposlano zasebno poročilo, ki izvaja: Vsako uro pričakujejo, da se srbska glavna armada, ki ji poveljuje prestolonaslednik, združi s srbsko-bolgarsko armado, kateri poveljuje general Štefanović in ki je, kakor znano, čez Egri Palanko prodirala v Turčijo. Dne 26. t. m. prično Srbi prodirati proti Skoplju. Pričakujejo, da se bo druga odločilna bitka bila na Ovčjem Polju.

Turki brez glave.

Iz srbskega glavnega stana v Vranji se poroča: Princ Aleksij Karađorđević je nekemu časnika izjavil, da so Arnavti zelo hrabri, a ne bojujejo se za veliko idejo, marveč tako, kakor se goni živina. Turki so popolnoma izgubili glavo. Najbrže so se preveč na posredovanje vele-vlasti zanašali. Discipline v turški armadi ni. Upa, da se vojska kmalu konča.

Turški načrti.

Iz Belgrada poročajo: Srbski vojaški krogi so poučeni, da nameravajo Turki a Srbi pričeti glavno bitko šele pozneje, ko zbero svojo armado v notranji Turčiji na ugodnih postojankah. Glavna turška armada prične bitko šele, ko bodo Srbi in Bulgari že zelo oddaljeni od svojega doma.

Slovesen sprejem Srbov v Prištini.

V Prištini je prebivalstvo dne 23. t. m. poveljnika srbske armade navdušeno sprejelo. Srbski general je nagovoril veljake in zagotovil, da bo srbska armada izvojevala narodom svobodo in postavo. Srbskim vojakom je klical prištinsko prebivalstvo: »Živio kralj Peter! Živio Srbija!«

Prodiranje iz Egri Palanke.

Iz Zemuna se poroča: Ko je general Štefanović osvojil Egri Palanko, je prodiral proti Strazinu in Kratovu, katera kraja je zasedel.

× × ×

Zarota v srbskem glavnem stanu.

Belgrajski list »Pravda« poroča: V glavnem stanu srbske armade so zasledili zaroto proti finančnemu ministru Pačuu, ker je v skupščini predlagal, da naj bi znala vojna doklada za rezervne častnike manj kakor za aktivne častnike. Tri zarotnike da so že vojnemu sodišču izročili.

Demonstracija proti vojnemu ministrstvu v Belgradu.

Ker se je prepovedalo objaviti izkaz v vojski ubitih Srbov, so Belgrajčani (25. t. m.) demonstrirali pred vojnim ministrstvom. V Belgrad je došlo zopet 800 ranjenecv.

Srbija se približuje Avstriji.

Iz Belgrada se poroča, da dela Pasić na izboljšanje razmer med Dunajem in Belgradom.

Boj za Skader.

Taraboš zasedli Črnogorci.

Iz Cetinja se 25. t. m. brzojavlja: Skader se mora čez nekaj ur udati. Turki so morali prenehati streljati na strminah Taraboša, ker so črnogorske kroglice njihove topove tako poškodovale, da so morali obmolkniti. Del gore Taraboš so že Črnogorci zasedli. Turki več ne napadajo Črno-

»Nubenga krajcjerja te na u kuštal. Še u lahkabinet te um pelu, ke je en groš pusebi za plačat in je sam za ud-rašene in pametne lid, ke jm na gre perc kri u glava, če kej tagca notr vid-ja; še ke not te um pelu.«

»Brava, pol pa pejma, če je tku.«

In prjeu sm guspuda Jakupiča za pudpajzdha, pa sma ja krenila ukul vogla in mem tistga kinematugrafa, ke Iblančanem bl zaleže kukr vsi ta druh trje tejatri, ke prou za prou nimaja za druzga pumena, kokr de se špeteraja zavle jezika in sa nazadne use glih dugnal in prbil, de edin praviln jezek guvarim in pišem prou za prou sam jest.

Tam mem sma šla preke Tibuli in ke s je gespud Jakupič kupu za gabl-frušteu u tist barak pud Tibuli še dve športcigarete, sma stupila notr u hram umetnast in špetera.

Ke je vidu gespud Jakupič, de se čm jest kumot nardet in udlužit klubuk in zimska sukna, me je prijatisk pusvaru, de nej nekar tega na strim, če se nečem prehladit, ke hram umetnast je mrzu du ldi, kokr sa lde mrzl du nega, je reku in m stisnu u roke ene buklce, ke je usa brklarija natank notr zapisana, de se m lohka infurmiru, je reku, če ura res tulk kaže kulker bije.

In iz tistem buklcam sm se ta peru ustupu pud ena velika pudoba, ke je bla gor numara 235

»Gespud Jakupič! Tala pudoba je pa gvišn ufremu klubčar Pok iz starga trga, ke je tku veleu klubuk gor namalan.«

»Pena, prsmoda! Tu je ja »Staroslusvenska svatba«! Sej maš vendr bu-kice u rokah; puglej, pa uš vidu,« za-frknu me je gespud Jakupič.

»Svatba, prauš. Ki sa pa svati? Jest videm sam en veleu klubuk.«

»Čak, ke u ja začel jest, u že mož soj klubuk kam ubesu, pol uš pa vidu svate.«

»A tku! Pol um pršou pa raj čez en čas nazaj pugledat. Zdej pa puglema še druge pudobe. Kua pa tula pumen, gespud Jakupič, ke se tala mužakar iz enmo zajcam trka. A sa u stareh cajteh tud zajci trkal, kokr dondons kozli?«

»Tu je holt usoda umetnka!« pu-jasnu m je gespud Jakupič.

»Srumak! Sam je nag, žena negava nima nč za ublečt, pa še iz zajcam se more trkat! Srumak!« zdihnu sm in stopu raj u ta druga soba, ke nisa ble videt tku žalastne rči. U te sob sa ble use bl luštne pudobe, kokr pa u ta peru. Ta mar bel se m je pa dupadu »Smlednk«, ke se voda tku lpu glonca, kokr de b bla iz pucpasta spucana. Naj-bulš b blu, če b znou kdu taka peč namalat, de b bla cela zima gorka, pa b ja gvišn predau. No, pa naš umetnki še nisa tku napredval, gspoda jh holt premal pudpera, zatu pa na moria tku

hitr naprej kukr b rad. In taka peč b glih u zdejšn razstau strašn prou pršla. Tud putert pl. Š. kokr prauja bu-klice, m je biu ušeč, ke če ma u zdejš-nih slabeh časih eden še tku cele pud-plate, kokr sm jh vidu na te pudob, tu je že neki pusebnga, tu je že dukaz, de moremt lastnik teh pudplatu hedu do-bre duhodke. Tku sm biu iz pudobam, ke voseja u te sob, precej zaduvalen in že sm tou jt vn in še u drug sob pugle-dat, kuku sa se kej naš umetnki ub-nesl; kar m pade u uči zraven urat ena velika podoba, ke stuji na ne ena žar-ska iz ena kangla za kufe u rok, pa se na upa naprej, ke je pretema.

Ke sma pršla na druga plat u soba, ke je iz enmo žaklam u dva tala pre-delana, zagledam že ud zdeleč sama voda. »Tu je Donava,« m je gespud Ja-kupič pujasnu. »Kamer pugledaš, vi-deš sama Donava, in ke naprej u ta drugmo uddelke pa videš spet sama Iblanca.«

»Aha, tu sta gvišn dva malarja, ke znata voda delat in iz voda ukul jt. Pregovar scer prau: »Kdur iz peštola ukul gre, iz peštola ukul pride!«, jest pa rečem lohka, de tud kdur preveč ukul vode hod, u vod ukul pride.«

»More holt merkat, de se mu kej tagca na prpeti. Scer pa pu pravic pu-vem, de pametna sta bl te dva malarja, ke voda malata pa cviček pijeta, kokr pa tamla u ta mal sobe tist malar, ke

s cvičkam mala pa voda pije.« Zavrnu in poduču me je gespud Jakupič in me pelu še u ta zadna soba, ke se pu vokne zviraža ene mejčkene fegure iz iluce.

»Kua pa te fegurce pumenja?« sm prauš.

»Tu sa pa »Sukolci«, ke se učeja za Sukolsk zlet proste vaje.«

»A sa Sukolci iz iluce?«

»Sej sam videš!«

»Veš kaj, gespud Jakupič, te ku-medje mam še zadost. Kar pejma raj kela u iblansk Prater pu tisteh gaugah se dol vozt.«

»A na greš u lahkabinet pugle-dat?«

»Kua se pa notr vid?«

»Use sorte; ta nar bl te pa zna za-nimat gespud dohtar Taučar iz knef-tra, ket šušarsk majster!«

»Ze vem! Tista pudoba je še dost dobra, ampak ukul gespud dohtar Taučarja b mogu še namalat use ta druge leberalce ket pulitične šušarske lerfante, pol b blu fajn.«

»No, če že mečeš jt u lahkabinet, pa saj puvej, kaj prauš h mojem gip-sarskem putrete; a t je ušeč?«

»Fajn te je trofni in tku b mogu nardet use slusvenske malarje, kokr je tebe.«

»Kuku misleš?«

»No de ruke naskrižem držeja.«

Boltatu Pepe iz Kudeluga.

gorcev. Esad paša se je z delom svojih divizij umaknil v gore, ki leže južno od Skadra. Grad (citadela) v Skadru je razrušen. Kralj Nikolaj se je pripeljal na bojišče pred Skadrom, da bo navzoč, ko se Skader uda.

Obstreljevanje Skadra.

Iz Podgorice se je 25. t. m. zasebno v Berolin brzojavilo: Skader Črnogorci hudo obstreljujejo, osobito grad, ki je močno poškodovan. Črnogorci so Skader do pozne noči bombardirali. Turki so iz Skadra napravili izpad in napadli Črnogorce, ki so pa izpad pričakovali in so Turke tako sprejeli, da se jih je le malo vrnilo nazaj v Skader. Veliko Skadrčanov je pobegnilo k Črnogorcem.

Turški vojak zapušča Skader.

»Reichspost« poroča: Močni oddelki turške posadke v Skadru so se iz mesta umaknili na griče pri Zadrini, ki leže južno od mesta ob cesti, ki vodi v Leš (Alessio). Skadrčani sodijo, da se Turki zato umikajo, ker mesta ne bodo mogli držati. S Taraboša Turki le slabo in malo streljajo. Črnogorci so že tri turške baterije prisilili, da so morale umolkneti. Tudi na Berdici Turki več ne streljajo.

Črnogorska vojaška cenzura

izvrstno deluje. Ubogim poročevalcem zamenjuje imena raznih krajev in poveljnikov tako izvrstno, da čitatelj, ko poročilo prav slastno prečita, nazadnje nič ne ve. Seve, da se to godi le radi tega, da se vara sovražnika.

Grško-turška vojska.

Grški kralj tudi odpotoval na bojišče.

Grški kralj Jurij se je 24. t. m. odpeljal s svojo jahto v Volo, odkoder se z železnico odpelje v Larisso, odtam pa v Serfidže, kjer se je 24. t. m. nastanil grški glavni stan. Predno je odpotoval kralj na bojišče, se je poslovil z metropolitom in rekel: »Grki tako sijajno zmagujejo po božji previdnosti, ki jo je ganila molitev balkanskih kristjanov.«

Boji v Eipru.

»Agence d'Athènes« poroča: General Sapuntzakis brzojavlja iz Arte: Dne 24. t. m. so se cel dan bili boji v soteski Kumuntsades. Boji se niso odločili. Ponoči so pa Turki napadli Grke s premočjo. Dva grška bataljona, ki sta branila sotesko in prve griče pri Kjaffi, sta bila nazaj vržena. Boj je trajal celo noč. Pri Gribovu so bili vrženi Turki iz postojank, ki so jih z velikimi žrtvami osvojili. Grki so izgubili enega stotnika in tri vojake, ranjen je neki poročnik in štirje vojaki. Boj še traja. Turkov je padlo mrtvih 70, 10 Turkov so Grki vjeli. Iz Aten se še poroča: Po osvoboditvi Sirije nameravajo Grki zavzeti Kozani, kjer je le malo turških vojakov. Tudi v Veriji ni veliko Turkov.

Zakasnele vesti z grško-turškega bojišča.

Kabel Zante-Korfu je prerezan, zato bodo vesti z grško-turškega bojišča zakasnele. Zante je sicer v kabelski zvezi z Otrantom, a po tej poti čez Italijo imajo brzojavke velikansko zamudo. Grška ima sicer še eno kabelsko zvezo z Evropo, in sicer Zanta-Malta, druge pa ne.

Pismo s Cetinja.

Cetinje, 23. okt.

Taraboš—Skader.

Pred dvema dnevoma je črnogorska vojska začela življeno akcijo z ene strani na Skader, z druge pa na Taraboš. Zadnje dni so se zgradile nekatere ceste, ki so bile nujno potrebne za uspešen napredek čet, zlasti pa za prevažanje in nameščanje težkih oblegovalnih in brzostrelnih topov. Na višinah krog Taraboša, ki so jih Črnogorci zadnje dni zavzeli, so se v naglici napravile šance, za njimi postavili črnogorski topovi in včeraj ob 11. uri dopoldne se je začelo bombardiranje Taraboša in s tem akcija za zavzetje Skadra. Kakor se čuje iz glavnega štaba, bodo operacije za zavzetje te trdnjave trajale vsekakor 10 do 14 dni.

O trdnjavi sami ste že pisali; danes samo toliko, kolikor vem iz najnovejših informacij. Trdnjava je opremljena z najmodernejšimi topovi in drugim orožjem, zgrajili pa so jo nemški inženirji. Tudi sedaj se nahaja ondi več nemških inženirjev.

Včeraj započelo obstreljevanje je, kakor kažejo poročila, zopet potrdilo dejstvo, da je črnogorska artiljerija izborna, kar je pokazala v vseh dosedanjih bojih. Merilo se je izvrstno in popolnoma sigurno, in v kolikor je bilo mogoče razvoj boja zasledovati, so se turške čete umikale od povsodi, kamor so bile namerjene črnogorske kroglice. Pa tudi turška artiljerija je s tako silo odgovarjala, kakor doslej še v nobenem boju in nobeni trdnjavi. Sploh se v na-

stopanju turških čet na Tarabošu opazja docela druga taktika; merjenje je mnogo boljše in tudi odpor je hujši nego doslej.

Nemški častniki na Tarabošu?

Razlog tej novi, izboljšani taktiki na turški strani je pripisati dejstvu, da turški vojski in brambi poveljujejo nemški častniki. Ta vest izhaja iz dobro poučenih krogov. Kljub vsemu temu pa včerajšnja bramba, čeprav je bila vroča, ni bila uspešna. Na črnogorski strani niso bile poškodovane niti baterije niti pozicije, izgube pa štejejo vsega skupaj samo enega mrtvega in enega ranjenega. Turške izgube seveda niso znane, a misli se, da jih je nekaj!

Nemška in avstrijska pomoč Turkom?

Sploh se zdi, da je Nemčija v sedanjih vojni zelo angažirana na turški strani. Tako so tudi reflektorji, ki jih imajo Turki na Tarabošu in na nekaterih ladjah na Skaderskem jezeru — nemškega izvora in nemški častniki opravljajo dotično službo. — V nekaterih bitkah so Turki podpirali svojo vojsko na kopnem tudi z ladjami na Skaderskem jezeru. To pa niso nikake bojne ladje ali monitorji, marveč so navadni parniki avstrijskega društva, ki ima plovbo na Skaderskem jezeru; na te ladje so Turki privlekli svoje topove in z njimi že nekočkrat ovirali črnogorske operacije. Največjo škodo so te ladje napravile Črnogorcem ob borbi pri Tarabošu, ki se je bila koj prve dni vojne in v kateri so hrabri Lešnjani, prišedši med tri ognje, s tako strašnimi žrtvami zapečatili svoje junaštvo.

Megla, slabo vreme.

Po štiriurnem obstreljevanju se je ogenj ustavil radi silne megle, ki sleherni dan nastopa in zelo ovira napredovanje čet. Posebno huda nadloga je megla v krajih, kjer operira general Martinović, ki so močvirni in preplavljeni. Ker vlada sedaj že dva dni strašno slabo vreme in se zdi, da je nastopila doba velikega jesenskega deževja, bo to zelo oviralo napredovanje črnogorskih čet. Seveda bodo te okoliščine tudi v zdravstvenem pogledu zelo škodile tamošnji armadi, saj je bilo že doslej, ko je vladalo razmerno suho vreme, že nekaj slučajev mrzlice, zlasti med onimi vojaki, ki so doma iz gorskih krajev.

Armada kneza Danila.

Vojska, ki je zavzela Tuzi in ki ji poveljuje prestolonaslednik knez Danilo, v hitrem tempu napreduje po levi obali Skaderskega jezera in se danes menda bje s turško vojsko krog Kozlika. Misli se, da bo, če bo vreme povoljno, v par dneh dospel do cilja svojih operacij — do Skadra.

Vukotičeva armada.

Levo krilo brigadirja Janka Vukotiča uspešno prodira proti Plevlju in se najbrže zediní v srbsko vojsko, medtem pa bo desno krilo, ki je zavzelo Gusinje in Plav, najbrže krenilo na jug, da se z ostalo vojsko združi pri Skadru in ne bo, kakor bi se pričakovalo, prodiralo dalje v novopazarski sandžak, kjer bodo operirale samo srbske čete. Glavno krilo te brigade, ki mu poveljuje general Vukotič sam, napreduje proti Rožaju ter se nahaja nekje med Rožajem in Berano.

Rdeči križ. — Skrb za bodoče ranjence v bojih za Skader.

Črnogorski Rdeči križ razpolaga tačas s svoto 50.000 K; ravno danes je pa dobil veledušen dar 10.000 kron od srbskega Rdečega križa. — Danes so pripeljali na Cetinje kakih 45 izključno lahkih ranjencev iz Rijeke, in sicer zato, da se tam napravi prostor za ranjence od Skadra, kjer se bodo te dni bili nedvomno vroči boji.

Bombardiranje Taraboša.

Danes nam je pozno zvečer dospelata-le brzojavka: Danes se je srečno nadaljevalo včerajšnje bombardiranje Taraboša. Turki so danes otvorili ogenj ob 7. uri 25 minut zjutraj, a naši jim celo uro niso nič odgovarjali. Nato so Turki ustavili streljanje, ne da bi bili Črnogorcem prizadeli najmanjše škode. Črnogorska artiljerija je šele ob 10. uri 15 minut začela živahen ogenj in koj prva kroglica je sijajno zadela. Z nekaterih strani se je streljalo s šrapneli in granatami ter izvrstno zadevalo. Bombardiranje se je uspešno nadaljevalo do 4. ure in pol popoldne. — Turki so danes veliko slabše zadevali, nego včeraj, municije so pa dvakrat toliko potrošili. Izgube na črnogorski strani so: En častnik, ki se je izredno junaško vedel, in en vojak mrtva, en vojak pa ranjen. Po pripovedovanju nekega vjetnika so imeli Turki včeraj velike izgube in več razrušenih šanc. Naš ogenj jih je tudi danes oviral, da niso mogli zadevati z glavnih utrdb.

Laži o turških zmagah.

Vesti, ki se po raznih listih širijo o turških zmagah, zaplenjenih črnogorskih topovih itd., so gole izmišljotine. Morem vam jamčiti, da so vse vesti, ki prihajajo preko Carigrada, lažnjive — a prinaša jih in sama fabricira dunajska »Presse«. Doslej so Turki imeli en sam edin uspeh: tedaj ko so koj prve dni vojne odbili črnogorski napad na Taraboš; drugega nič! O kakih zaplenjenih črnogorskih topovih ni niti govora, a en edini črnogorski vjetnik, ki ga imajo doslej Turki v rokah, je nek 15letni pastirček, ki so ga Turki pod Tarabošem ugrabili, ko je pasel ovce!

Državni zbor.

Dunaj, 25. oktobra 1912.

Nujni predlog poslancev Povšeta, Jarca, Hladnika in tovarišev za pomoč vinogradnikom

V vinorejskih pokrajinah Dolenjske, v okrajih Krško, Novo mesto, Črnomelj in Litija je letos silno slaba vinska letina. Vse mogoče nesreče so prišle čez vinograde. Pomladi je huda pozeba uničila veliko trtnih poganjkov. Kar je še ostalo, so pokončale bolezni: palež, plesnoba, trsna gnjiloba itd. Tudi toča se je v mnogih krajih pojavila. Trglatve vsled tega skoraj nikjer ni bilo. Ako je pa še ostalo kje nekaj grozdov na trtah, so bile jagode kisle in trde, tako da vino, ki se bode dobilo, ne bode niti užitno. Vinogradniki so v največji zadregi. Iz vinogradov ne bodo dobili dohodkov, da bi si mogli potrebsčin nabaviti. V prihodnost gledajo obupani. Že leta 1910. je bilo za vinogradnika slabo leto. Pridelali so takrat komaj četrtno navadnega pridelka. Dohodek leta 1911. je bil tudi nižji kot povprečni pridelak. Letos pa niso nikjer na Dolenjskem pridelali čez eno desetino, navadno samo 1—2% povprečnega pridelka.

Da se morejo obdelati vinogradi, je treba denarja. Kopanje se ne more opraviti samo z domačimi ljudmi. Treba je precejšnjih množin bakrene in železne galice, žvepla itd., da se trta zavaruje proti paležu in plesnobi.

Odkod naj vzamejo vinogradniki potreben denar za obdelavo? Hranilnice in posojilnice pri tej denarni stiski nimajo na razpolago denarja. Ali naj ostanejo vinogradi neobdelani? Ali naj se ljudje še bolj izseljujejo, nego dosedaj? Ali ni dolžnost države, da pomaga najzvestejšim državljanom, ki so v potrebi?

Da se bedi na Dolenjskem vsaj deloma odpomore, predlagamo:

Visoka zbornica skleni:

Vladi se naroča: 1. da poizveduje, kolika škoda je letos zadela vinogradnike, 2. da ustavi v vinogradniških pokrajinah Dolenjske morebitne davčne eksekucije, 3. da odpiše davek od vinogradov, 4. da za leto 1913. preskrbi vinogradnikom galice in žvepla brezplačno.

Predlog naj se razpravlja nujnim potom.

Nujni predlog za po toči poškodovane.

Poslanec Gostinčar je vložil nujni predlog za podporo po toči poškodovane mu prebivalstvu v občinah Št. Jošt, Črni vrh in Horjulj, okrajnega glavarstva ljubljanske okolice.

Dnevne novice.

+ **Najbolj razširjen slovenski dnevnik.** Današnja številka našega lista je dosegla 10.000 izvodov. »Slovenec« je postal z današnjim dnevom najbolj razširjen slovenski dnevnik.

+ **Zakon o šolskem nadzorstvu sankcioniran.** Cesar je sankcioniral zakon o šolskem nadzorstvu, ki ga je sklenil dež. zbor kranjski v zadnjem zasedanju. Glavna izprememba obstoji v sestavi deželnega šolskega sveta in okrajnih šolskih svetov. Zastopnik učiteljstva v deželnem šolskem svetu bo odslej imenovan na tereno-predlog deželnega odbora. Število članov okrajnega šolskega sveta se pa pomnoži, ker bodo odslej župani in svetovalci vsakega sodnega okraja volili po enega zastopnika.

Hrvaško-slovensko združenje.

»Hrvatska Kruna«, glavno glasilo Stranke prava v Dalmaciji, ki jo urejuje strankin načelnik don Ivo Prodan, prinaša 23. t. m. na uvodnem mestu članek pod naslovom »Manifestacija hrvaško-slovenskega edinstva v Ljubljani«. List piše: »Dne 17. oktobra lanskega leta, ko so se zedinili pravaški vseh dežel, smo ta skupni sestanek in zborovanje pravaških zastopnikov mogli imenovati »Prvi hrvaški sabor nove dobe«. Ugotovili smo ob tej priliki, da je sklenjena pravaška sloga nepobitno trdno jamstvo bodočih zmag. In glej, čez leto dni se naša trditve izpolnjuje. 20. t. m. se je v Ljubljani zbor zastopnikov hrvaške domovine, razširjene preko vseh slovenskih pokrajin, sešel na prvi hrvaško-slovenski sabor, ki

se ga je udeležilo veliko število zastopnikov iz vseh hrvaških in slovenskih dežel, da dajo svoj placet ustanovitvenemu hrvaško-slovenskemu edinstvu, da razširijo in nadaljujejo delo ujedinjenja in sloge, ki se je započelo meseca oktobra lanskega leta v Zagrebu. 20. oktobra letos, ko so Slovenci v polnem obsegu sprejeli kulturni in politični pravaški program iz leta 1894., se je izpolnila in uresničila misel nesmrtnega našega Ante Starčevića. Sestanek, ki je v resnici predstavljal narodno skupščino, ker je bil na njem po svojih zastopnikih zastopan ves hrvaški in slovenski narod, je imel značaj veličastne manifestacije hrvaško-slovenskega edinstva in je bil korak naprej k uresničenju pravaškega programa.« Nato navaja list resolucije, sprejete v plenumu pravaških zastopnikov ter potek zborovanja. O komerzu pravi, da »takega še nikdar ni bilo v našem narodu« ter zaključuje svoje poročilo z vzklikom: »Epohalen dan in velik dogodek v naši najnovejši zgodovini!«

+ **»Dan« iz Splita nazivlja 1. hrvatsko-slovenski sabor »najvažnejši politični akt v novejši zgodovini hrvatskega državnega prava«.** »Odslej je le ena zapoved za Hrvate in Slovence pravaše vseh pokrajin.«

+ **Hrvatskoslovensko edinstvo** toplo pozdravlja tudi puljska »Naša Sloga«, ki objavlja vse na 1. hrvatsko-slovenskem saboru in Ljubljani sprejete sklepe in resolucije ter naglašava veliko važnost dosežene politične vzajemnosti.

+ **Boj za civilizacijo na Balkanu** pozdravlja »Slovenski dom« na prvi strani, med noticami v taistem listu pa nahajamo take-le »civilizirane« izraze: »Zelo glasen čuk« — »Ga bo živega hudič snedel« — »Majdič se je grimal« — »Vsa njegova čukulada je bila v rožcah« — »Marinarice« — »Čuki so si izposodili štiflete, da bi se na Dunaju bolj potkrekali« — »Fajmošter je ogoljufal stare device«. »Svetujemo ti, da mesto skozi protekcijo oberčuka kompetiraš za mesto sekretarja« — »Gospodje črnosukneži« — »Novomeški flekajnar« — »Če ne daš bere, si uklet in ferdaman« — »Kleferalci, ki jih ima ta dougi gospud iz farovža na čugelčkah« — »Bajce stresa svoje sitnosti naprej kakor kraševski jeshar« — »Johanovga Pepeta ščiplje po trebuhu« — »Hijena v duhovski obleki«. — Vseh ostudnosti nismo niti omenili, jih je še enkrat toliko.

To je list stranke, katere pristaši podpisujejo balkanske oklice za omiko in civilizacijo!

+ **Naši liberalci in balkanska vojska.** Slovenska liberalna stranka igra v sedanjem zgodovinskem času zelo smešno vlogo. Njeno časopisje se navdušuje za balkanske Slovence, pa bi se ravnotako lahko postavilo na stran Turkov, kajti nikomur na svetu ni nič mar, kakšno stališče zavzemajo slovenski liberalci. V tej za avstrijske Jugoslovane tako važni dobi odločuje na Slovenskem S. L. S., ki je v zvezi s hrvaškimi pravaši postala sploh najveljavnejši politični faktor na avstrijskem slovenskem jugu. Naši liberalci pa morajo čepeti v Ljubljani in nihče jih ne vpraša za njihovo mnenje. Edino, kar jim ostane, je, da se ljubljanska liberalna gospoda podpisuje svoja svetovnoslavna imena pod različne oklice v pomoč balkanskim Slovanom in da pošilja pobožni Slovan Ivan Hribar, ki je podpisan pod pogodbo z Nemci, brzojavke v Sofijo, v katerih prosi Boga, naj bi naklonil zmago kristjanskim narodom. To nedolžno veselje liberalcem iz dna srca privošči-mo. Ne moremo pa zamolčati, da se nam strašno čudno zdi, kako se more liberalno časopisje, ki zametava krščanstvo, ki je izjavilo, da je krščanstvo le še vera zaostalih, ki se navdušuje za poganstvo svobodomiselnost, ki je tajilo posmrtnost in idejo v Boga, kako se more to časopisje odkritosrečno navduševati za sedanji osvobodilni boj na Balkanu, katerega vodi **krščanska ideja**, ki se bojuje v znamenju **pozitivnega verstva**, v blesku **križa**. Treba je le brati oklice balkanskih kraljev in nagovore bulgarskega, srbskega, grškega in črnogorskega predsednika skupščine, da se takoj jasno vidi, kako balkanska slovenska in neslovenska ljudstva gredo v boj zoper **Osmane**, gnana od krščanskega kulturnega ideala, na katerem sloni tudi njihova narodna ideja. Kaj pa ima pri tem »Slovenski Narod«? On krščansko kulturno idejo od nekdaj sovraži, smeši in jo hoče z nekrščansko nadomestiti. »Slovenski Narod« bi bil s svojega stališa velikobolj dosleden, ako bi s Turki držal. Kdo se ne spominja, s kakim navdušenjem je »Slovenski Narod« svojčas pozdravljal **mladoturke**, o katerih je lahko vedel, da so zagrizeni nacionalci in centralisti, ki so se mu pa zato iz srca dopadli, ker so **svobodomiselci**.

Slovenskim liberalcem je liberalni Tur-
rek desetkrat ljubši kakor katoliški
Malisor ali pa katoliški Bulgar, kate-
rih je tudi nekaj, kakor mu je liberalni
Nemec veliko ljubši od katoliškega Slo-
venca, česar naši liberalci tudi nikoli
niso tajili. Verem pravoslaven bulgar-
ski pop in kmet sta našemu liberalcu
brez dvojbe velikobolj tuja kakor kak
svobodomiselní turški »inteligent« v
Carigradu. Zato je sedanje liberalno
navdušenje za krščanske balkanske
narode precej nerazumljivo, neglede na
to, da je čisto vseno, s kom naši libe-
ralci držijo. Oni lahko ravnotako ka-
kor Bulgarci pošiljajo zdati sožalne
brzobjavke sultanu — nihče se ne bo
nad tem izpodtikal. Liberalci stoje ven-
dar na stališču, da je islam ravno tako
dober kakor krščanstvo. Z liberalno
turško inteligenco so tudi veliki prija-
telji. Kar pa se slovanstva naših libe-
ralcev tiče, že davnej vemo, da ni poče-
nega groša vredno. Kdor izjavi, da bi
tudi zveze z Nemci ne bilo zametati,
ako se gre za to, da se uniči katoliška
stranka nad Slovenci — tega slovan-
stvo se lahko za plot skrije. Kako res-
ne so simpatije liberalne stranke, kaže
najbolj drastično nova **Hribarjeva or-
ganizacija v pomoč balkanskemu rde-
čemu križu**, pri kateri je ignoriral so-
mišljenike one stranke, ki pri sedanjih
dogodkih na jugu najbolj vpoštev pri-
de. Za to akcijo bi se moralo interes-
irati najširše ljudske kroge, duhovščini,
denarne zavode, politike, meščane
itd. itd., pa stopi skupaj par liberalnih
glav v tihi kamrici ter izda potem
bombastičen oklic na »Vse Slovence in
Slovenke! Ali so to resne simpatije za
balkanske Slovence? Saj bi se bili lah-
ko dogovorili, kako se razdeli delo za
**Balkanski rdeči križ na eni, za avstrijski
na drugi strani** — ne, Hribar in
njegovih dvanajst apostolov je rabilo
oklica, pompa, besed, za skupno sode-
lovanje vseh Slovencev in Slovenk pa
jim že a priori ni bilo. To postopanje
je rodilo ogorčenje celo med mnogimi
uglednimi liberalnimi meščanskimi
krogi. Tako liberalna stranka pri vsa-
ki priliki pokaže, koliko je v resnici
dati na njene slovanske fraze.

+ **Zabavljanje »Slovenskega Na-
roda«** zoper združitev hrvatskih prava-
šev s S. L. S. je postalo uprav rokovnja-
ško. Zdej izražajo nek članek dunaj-
ske »Information«, v kateri je nekdo
pisal, da se na jugu v novi hrvatskoslo-
venski pravaški organizaciji združilo
vse, »kar vsled okužene agitacije ne
škili v Belgradu.« Izjavljamo, da ta čla-
nek ne pohaja iz poklicanih političnih
krogov S. L. S. in prepričani smo, da
tudi ne iz srede poklicanih faktorjev
Hrvatske stranke prava. Zato je »Na-
rodovo prostaško zabavljanje o »smra-
du iz klerikalnega brloga« čisto brez
pomena.

+ **Darove »Slovenski Straži«** pri-
obči prihodnji »Narodnoobrambni Vest-
nik«, ki izide tekom desetih dni. Pro-
simo vse, ki bodo čitali v danes prilo-
ženem »Narodnoobrambnem Vestniku«
poročilo o preteklem letu, da **pokupijo
kar največ srečk »Slov. Straže« ali pa
podpro nadaljnje delo »Slovenske Stra-
že« z obilnimi darovi.**

+ **Zaradi toče v občinah Mirna peč in
št. Peter** v letošnjem poletju je vložil po-
slanec Jarc nujni predlog za državno pod-
poro.

+ **Presvatli gospod Slavko pl. Cu-
vaj** je našel iskrenega prijatelja v »Sl.
Narodu«, ki slastno priobčevati neki in-
terview, v katerem ta slavni gospod na-
pada hrvatske pravaše, ker so se zdru-
žili s Slovenci, in meni, da je hrvatsko
ljudstvo popolnoma tuje jedinstvu s
Slovenci in bi rajše videlo, da se pra-
vaši združijo s Srbi. Cuvaju se ne ču-
dimo, če tako govori. On dobro ve, da
je združitev Hrvatov in Slovencev
smrt zanj in za njegov komisariat.
Vsled združenja Hrvatov in Slovencev
se je namreč njegov stolec resno zama-
jal in dnevi njegovega tiranstva so naj-
bržje štetli, ako bodo merodajni krogi
na Dunaju vpoštevali prerresne dogo-
ke na jugu. Velika predznost, popol-
noma vredna Cuvaja, je, če se dovolju-
je izreči misel, da hrvatsko ljudstvo ni
za zvezo s Slovenci, kakor da bi smel
kak Cuvaj govoriti v imenu Hrvatov.
Hrvatsko ljudstvo, katero veže s Slo-
venci ena vera, isti državnopravni ve-
likohrvatski program, je **odnekad bilo
za politično in kulturno zajednico s
Slovenci**, kar pa se Srbov tiče, jim ni-
če ne brani se na naš državnopravni
program, ki priznava Srbe in spoštuje
vsako pozitivno versko prepričanje, z
nami zediniti. Seveda je glavni pogoj
ta, da priznajo katoličanstvo in zav-
režjo politično skupnost z Ogrsko. Cuvaj
bi seveda rad, da bi se Hrvati in Srbi
združili na **mažaronski** podlagi in če
ga pri tem podpira tudi »Slovenski Na-
rod«, je to znak popolne **propalosti** te
stranke. **Cuvaj in slovenska kranjska
liberalna stranka sta drug drugega po-
polnoma vredna.** Kaj ko bi Cuvaj na-

sim liberalcem njihovo veliko prijaz-
nost, da se z njegovimi političnimi iz-
javami identifikujejo, vrnil in začel
sploh v »Narodu« priobčevati svoje mi-
sli in težnje? Mogoče bi se dala na ta
način ustvariti slovensko-hrvatsko-
srbska vzajemnost na Cuvajevi podla-
gi? Naj poizkusí; najbržje se mu po-
sreči. Mi mu privoščimo tak uspeh.
Nikjer ga ne marajo, morebiti ga sprej-
me v svojo sredo kranjska »narodno-
napredna« stranka. Mož bi to čast za-
služil.

+ **Dunajski župan** je srasten nem-
ški nacionalec. Ne samo, da zapira če-
ške šole na Dunaju, dela tudi za nem-
ški Schulverein. Med mestnimi uradni-
ki se je na njegovo zahtevo ustanovila
posebna podružnica Schulvereina. Tu-
di podružnica Südmarke se snuje. Zna-
ni šalji časopis »Kikiriki«, ki se pri-
števá h krščanskim časopisom, se ved-
no norčuje iz Slovanov. Sedaj, ko se
slovanski naši bratje bore proti Turči-
nu, smeši kjer in kadar le more slovan-
ske junake. Prav posebno krščansko
ni to stališče!

+ **Stavka v Vevčah.** Dne 25. oktobra
je priredila Jugoslovanska Strokovna
Zveza pri Devici Mariji v Polju shod, ki ga
je vodil in poročal na njem načelnik J. S.
Z. deželni odbornik dr. Ivan Zajec, ki je
delavstvo pozival, da naj tako odločno
vztraja v boju proti kapitalu, kakor se ju-
naško in hrabro bore za svojo svobodo
balkanski krščanski narodi. Ker družba
Leykam na prvotno stavljené delavske za-
hteve trdovratno molči, je stavkujoče de-
lavstvo načelstvo J. S. Z. pooblastilo, da
stavi na družbo nove zahteve, kar načel-
stvo J. S. Z. tudi stori. — V sredo je po-
ročal na shodu kršč. soc. ljubljanskega to-
bačnega delavstva glavni tajnik J. S. Z.
prof. Marinko o stavki v Vevčah. — V
nedeljo je zborovalo jutraj večšo stav-
kujoče delavstvo pri št. Lenartu, popoldne
pa v Društvenem Domu pri Devici Mariji
v Polju. — Veliko delavcev in delavk
je zapustilo Vevče in se podalo v Ameriko
in v Nemčijo, ker so se naveličali šikan
in slabega plačila. Pripomnimo, da so pa-
dle v Vevčah delavske plače, in sicer so
plačevali delavkam začetnicam po 90 vin.
dnevno, delavcem pa po 1 krono 70 vinar-
jev dnevno.

— **Umrli** 23. oktobra na Dunaju
rusinski poslanec Gregor Cegliński, v-
pokojeni gimnazijski ravnatelj. Star
je bil 58 let. V petek so njegovo truplo
iz Dunaja odposlali v Přemysl, kjer bo-
de v nedeljo pokopano.

— **Za tisoč kron okrađen.** Dne 22. t.
m. na semanji dan je šel Jože Brulc, doma
iz Ređerčvsi, iz Kandije proti domu. Na
potu je opazil, da mu je denarnica s 1000
kronami izginila. Denar je bil v bankovcih
po 100, 50, 20 in 10 kron.

— **Vrhniske novice.** Deželni od-
bor je priredil dne 22. t. m. županski te-
čaj za vse župane in obč. odbornike na
Vrhniki v Društvenem Domu. Voditelj te-
čaja je bil deželni odbornik dr. Pegan.
Žalibog ni bila udeležba, kakršna bi mo-
rala biti; nekaj radi premovanja goveje ži-
vine, ki se je vršilo ravno isti dan v Borov-
nici in na Vrhniki, nekaj morda tudi radi
komodnosti nekaterih povablencev. Pre-
davanja so bila vseskozi zanimiva; pre-
davam pa uvaževanja vredno navodilo dr.
Pegana o dovoljevanju licenc, plesu itd.
Upajmo, da besede niso padle na kame-
nita tla. — **Predavanja o Turčiji** in
njenih sovražnicah na Balkanu priredil
v nedeljo 27. t. m. v Društvenem Domu iz-
obraževalno društvo. Govoril bo župni
upravitelj Vovko. K obilni udeležbi vljud-
no vabimo. — Nek nepriprav s
predolgi prsti se je zadnje dni ponoči
oglašal po več hišah v Blatni Brezovici.
Ker ni bil zadovoljen s svojim premalen-
kostnim plenom, se je znosil nad novo
blatnobrezovsko šolsko stavbo, kamor je
bil tudi vdrl, o odšel praznih rok, s tem,
da jo je z ukradenimi jajci obmetal.

— **Igranje v ogrski razredni loteriji** je
prepovedano. Znano je, da ogrski kolek-
tanti skušajo z vsemi sredstvi spečati
srečke ogrske razredne loterije tudi na
Kranjskem in se v dosego svojega namena
poslužujejo celo zavrtkov z napačnimi na-
slovi. Občinstvo se svari pred nakupom
omenjenih srečk. Neprijetne posledice
protipostavne nabave teh srečk so, kar je
bilo že večkrat objavljeno, da se srečke
zaplenijo, morebitni dobitki zapadejo v
korist države, poleg tega pa mnoga za-
mučna pota ter občutljive denarne
kazni. Zatorej ne naročajte srečk ogrske
razredne loterije, ako jih pa dobite brez
naročila, uničite ali pa izročite jih finančni
oblasti.

— **Zvišana obrestna mera.** Avstrijsko-
ogrska banka je zvišala obrestno
mero za pol odstotka. Za eskompiranje
menic velja obrestna mera 5inpol od-
stotka, za posojila na državne rente in
zastavna pisma Avstro-ogrske banke
6 odstotkov in na druge vrednostne pa-
pirje 6inpol odstotka.

— **Ulom.** Iz Vrbovega pri Ilirski Bi-
strici: 24. t. m. sta neznana človeka ulo-
mila v cerkvico v Jablanici. prelomila

vrata na dvoje in odnesla ves denar
2 K. Nato sta se o mraku prišla do vasi
Vrbovo, kjer sta s svedri odprla vrata
od kapelice, ulomila v skrinjico in od-
nesla ves drobiž. Ista dva sta odšla tudi
na Veliko in Malo Buhovico, kjer sta
zločin ponovila. Sploh se klati tukaj
okrog pri belem dnevu vedno mnogo
sumljivih eksistenc.

— **Izpit iz slovenske stenografije** je
pred izpraševalno komisijo v Zagrebu
letos položil g. prof. Jos. Fistravec
(žensko učiteljsiše v Gorici). To je se-
daj šesti Slovenec, ki ima izpit iz steno-
grafije (in sicer v Zagrebu).

— **Odredbe državno-železniške
uprave za jesenski promet.** V svrhu po-
spešitve jesenskega prometa je zvišala
državno-železniška uprava poleg po-
kritih voz sedaj tudi pri odprtih držav-
no-železniških vozih z visokimi boki in
brez bokov do sedaj določeno nosilno
zmožnost na 16.400 kg, pri čemer se pa
nikakor ne izpremeni napisana na-
kladna teža.

— **Umrli** je v So. Chikagi v Ameriki
slovenski gostilničar Fr. Medoš h. —
V Jolietu je umrla 35 let stara Slove-
nka Cecilija Kramar iz vasi Brest, žup-
nija Tomišelj. V Ameriki zapušča so-
proga in pet otrok.

— **Govorniki, predavatelji** — pri-
poročajte nakup srečk »Slovenske
Straže«.

Prijatelji delavsiva!

Ravnatelj papirnice Leykam v Vevčah
pri Mariji Devici v Polju je hotel popol-
noma brez vzroka čisto samovoljno vreči
na cesto pet delavcev, ki so že več let v
tovarni, in jih prepustiti, potem ko jih je
tovarna izžela in izrabila, bedi in lakoti.
Ker ni hotel na večkratno prošnjo delav-
stva tega nečuvenga koraka popraviti, je
bilo delavstvo papirnice primorano stopiti
v stavko in se s tem rezkim orožjem za-
varovati pred takim krivičnim postopanjem
od strani nemškega velekapitalizma. To
kruto ravnanje z delavstvom mora izzvati
ogorčenost vsakega pravično čutečega
človeka in zasluž, da ga vsa slovenska
javnost obsodi.

Vsled teh razmer je danes blizu 600
delavcev v boju za svoje delavske pravice
brez kruha in prepuščen vsem težavam
brezposelnosti. Da se delavstvo pri tem
usiljenem boju kolikor mogoče podpira in
se mu s tem pripomore do pravice, se je
sestavil v Ljubljani posebni odbor za po-
moč stavkujočemu delavstvu, ki se obrača
do vseh delavskih organizacij in prijateljev
slovenskega delavstva z vljudno in nujno
prošnjo za znatne denarne prispevke. Zdi
se nam, da je dolžnost vsakega zavednega
Slovence, priskočiti na pomoč in po svoji
moči to delavstvo podpirati. Osobito, ker
je stavko izzvalo vodstvo tovarne tudi iz
drugih nagibov, predvsem razbiti krščan-
sko-socialno slovensko organizacijo.

Vsi prispevki naj se pošljejo na blagaj-
nika Lud. Tomažiča, uradnika v Katoliški
Tiskarni, ali pa na tajništvo S. L. S. v
Ljubljani z označbo namena poslanega
znaska. — Darovi se izkazujejo v »Naši
Moči«.

V Ljubljani, 19. oktobra 1912.

Odbor za podporo stavkujočih delavcev v
Vevčah.

Ljubljanske novice.

Ij **Z ozirom na dogodke na Balkanu**
— **veliko aktualno predavanje: V Cari-
gradu!** bo v torek 29. oktobra ob pol 8.
uri zvečer v **veliki dvorani Uniona.** Ar-
made balkanskih narodov prodirajo
proti Carigradu, zato bo to predavanje
vsakega zanimalo, tembolj ker preda-
va odlični predavatelj, g. **prof. dr. De-
bevec**, ki je potoval po Balkanu. Za pre-
davanje so pridobljene najboljše ski-
optične slike s čarobnimi efekti, tako
da bo to predavanje res nekaj izredne-
ga. **V torek zvečer vsi v veliko dvorano
Uniona.** Vstopnina je vkljub velikim
stroškom jako nizka: sedež: I. vrste 50
vin., II. vrste 30 vin., **stojšča pa samo
10 vin.**

Ij **Ženski oddelek S. K. S. Z. v Lju-
bljani** vprižori na praznik Vseh svet-
nikov dne 1. novembra 1912 v »Ljud-
skem domu« žaloigro v petih dejanjih
»Mlinar in njegova hči«. Začetek ob 8.
uri zvečer. Prodaja vstopnic ob pol 7.
uri. Cene so znižane. Vstopnice se dobe
v predprodaji pri odbornicah v nedeljo
27. oktobra od 11. do 12. ure popoldne
in vsak večer od ponedeljka dalje med
7. in 8. uro v društveni sobi v Ljudskem
domu, II. nadstropje, levo.

Ij **Krasno hrvaško narodno igro »Ne-
dolžna žrtve«** priredi jutri v nedeljo v
»Ljudskem domu« šentjakobsko prosvetno
društvo. Začetek točno ob 7. uri zvečer.
V igri se poleg drugih motivov lepo kaže
vzajemnost hrvaško-slovenska in bi lahko
rekli, da je ta igra lep odmev prvega slo-
vensko-hrvaškega sabora pretekle nedelje
in šentjakobsko društvo je prvo, ki bo na
odru pokazalo hrvaško-slovensko brat-

stvo. Igra je polna najrazličnejših pretres-
ljivih dejanj in zelo živahna. Društvo se ni
ustrašilo nobenih stroškov, da bo priredilo
igro dostojno, kakor se spodobi veliki ideji.
Pred igro nastopi društveni pevski zbor
60 pevcev in pevk. »Naši palčki« pa bodo
pozdravili goste. Kostumi hrvaških in slo-
venskih narodnih noš zelo povečujejo vtis
vsej igri. — K obilni udeležbi prav lepo
vabimo.

Ij **Zaroka.** G. W. C. Kubelka, c. kr.
korvetni kapitan v pok., brat g. Viktor
Kubelka v New Yorku, se je v Schwan-
bergu na Štajerskem zaročil z baroneso
Alice Pachner, hčerjo dvornega svet-
nika na Dunaju.

Ij **Iz gledališke pisarne.** Danes v
soboto 26. t. m. se ponovita Courtelino-
va tragikomedija »Boubonroche« in pa
Blodekova enodejanska opera »V vod-
njaku«.

Ij **Umrli** so v Ljubljani: Marija Dolenc,
žena dninarja, 49 let. — Terezija Kantu-
žer, postrežnica, 42 let. — Jernej Vrečar,
bivši strojarski pomočnik, 85 let. — Jožef
Kralj, skladiščni delavec, 42 let. — Karel
Kavčič, strojarski pomočnik, 59 let. —
Gabrijela Pregelj, vdova zidarskega polirja,
32 let.

Ij **Izselniški agent Kambič pred sodi-
ščem.** Predvčerajšnjim dopoldne se je
vršila pred tukajšnjim sodiščem pod pred-
sedništvom sodnega nadsvetnika Veder-
njaka kazenska razprava proti znanemu
izselniškemu agentu Kambiču. — Predno
se je pričela razprava, je Kambič prosil za
preložitve razprave, da bi si mogel po-
iskati zagovornika, dočim se je pri pred-
zasišanju odpovedal pravici, poiskati si
zagovornika. V to svrhu je predlagal, naj
se izpusti iz preiskovalnega zapora. Sodi-
šče bi bilo prvemu predlogu ugodilo, ne
pa drugemu; no, po dolgi debati je obto-
ženec oba predloga umaknil. — Obtožnica
očita Francu Kambiču, leta 1872. v Met-
liki rojenemu izselniškemu agentu, da je
hotel trem mladeničem, ki še niso izpolnili
vojaških dolžnosti, brez potnih listov po-
magati čez vodo. Ko je imel vse že prav
lepo pripravljeno, ga je pa zasačila poli-
cija. Kambič je pri obravnavi pripomnil,
da je lastnik »Pike« in akvizit-
er »Slovenskega Tednika« ter
da je pri »Slov. Tedniku« zaslužil 1800 K
letno. Dalje mu obtožnica očita nedovoljen
povratak v Ljubljano. Bil je zaradi različ-
nih deliktov že večkrat kaznovan; ker se
je zdel ljubljanski policiji sumljiv, zato so
ga 1. maja t. l. izgnali iz Ljubljane. Mož pa
se je proti sklepu ljubljanskega mestnega
županstva pritožil na deželno vlado in
prosil, da se mu dovoli, da ostane še do
1. oktobra t. l. v Ljubljani, da uredi svoje
zadeve. Županstvo mu je ta rok dovolilo,
deželna vlada pa je pritožbo zavrnila. Dne
1. oktobra 1912 se je Kambič res izselil iz
Ljubljane, 2. oktobra t. l. se je pa že zopet
naselil v Ljubljani v Ključavničarski ulici
št. 3 pod imenom Škerlj, privatni uradnik.
Priča Jožef Simončič, voznik, izpove, da
ga je Kambič kritičnega dne prosil, naj
pride zvečer ob pol 9. k Ogrinu na Laver-
co, da bo odpeljal njega in tri fante v Lju-
bljano. Priča je res prišel zvečer k Ogrinu,
Kambič ga je že čakal in kmalu prignal tri
fante. Vsedli so se v kočijo, katero je
moral Simončič zapreti, in se peljali po
stranskih potih proti kolodvoru v Šiški.
Med potom jih je policija aretirala. Pri
aretaciji se je Simončiču zdelo, da je Kam-
bič hotel pobe gniti, kar se mu pa ni posre-
čilo. — Priča Franc Tomic pripoveduje,
da je hotel s tremi tovariši oditi v Ame-
riko. Ker pa še ni doslužil vojaščine, ni
mogel dobiti potnega lista. Na pomoč mu
je prišla neka Mara Fuginar, ki mu je
svetovala, naj se obrne na Kambiča, ta da
ga bo že spravil v Ameriko, kot je spravil
njenegega brata. Tomic se je res obrnil na
Kambiča, ki mu je to takoj obljubil, mu
vse pojasnil, kako naj naredi, zahteval od
vsakega 40 K in prosil Tomica, naj pismo
sežge. Potem mu je še enkrat pisal in en-
krat brzobjavil. 2. oktobra so se res pri-
peljali na Laverco, kjer jih je Kambič že
pričakoval. Dalje izpove to, kar je izpove-
dal Simončič. Sodišče je po predlogu dr-
žavnega pravdnika dr. Neubergerja in po
kratkem zagovoru obtoženca zadnjega
obsodilo po §§ 5. in 8. kaz. zak. in po
§§ 66. in 266. voj. zak. v trimesečen strogi
zapor. V kazni se pa vračuna preiskovalni
zapor.

Žolčni kameni provzročajo velike
bolečine in težkoče! Sloveči pisec
učne knjige za slušatelje medicine,
dr. Kunze, izjavlja: »Preizkušnje so
dokazale, da močno gibanje črevesa
neredkokrat odstrani kamene iz žolča.
Ker naravna Franc Jožef-ova gren-
čica gibanje čreves v veliki meri
povečuje, je svetovati, da se pokusi
s Franc Jožef-ovo vodo.« — Te se
zavžije vsak dan na tešče en ko-
zarec, a biti mora malo segreta. Na
prodaj v večini lekaren, drožerij, pro-
dajalen rudninskih voda. Ravnatelj-
stvo razpošiljalnice Franc Jožef-ovih
zdravilnih vrelcev v Budimpešti. 40

Telefonska in brzojavna poročila.

MINISTRSKI KANDIDATE »NATIONAL-VERBANDA«.

Dunaj, 26. oktobra. Spletke za parlamentariziranje ministrstva se nadaljujejo. Nemški »National-Verband« hoče kar pet portfeljev. Trgovski minister hoče postati poslanec Urban, železniški Silverster ali Dobernig, naučni Hoffmann-Wellenhof. Za mesto nemškega ministra-rojaka je že dolgo odločen poslanec Pacher, Hochenburgerja pa hoče nadomestiti poslanec — Markhl! (Slovenci naj bi tedaj prišli z dežja pod kap. Opom. ured.) Finančno ministrstvo naj bi ostalo Poljakom in je za to kandidat dr. Leo. Ministrstvu za javna dela in poljedelstvo zasedejo češki agrarci, češki minister-rojak pa hoče postati Mladoček Maštalka. Cesarju se prepusti izbero ministrskega predsednika, ministrov notranjih zadev in deželne brame. Realizacija te ali podobne kombinacije bi samobesebi umevno izzvala najostrejši in najbrezobzirnejši odpor Jugoslovancev.

JUKIĆ ODVEDEN V LEPOGLAVO V DOSMRTO JEČO.

Zagreb, 26. oktobra. Danes rano ob 3. uri zjutraj je prišel senatni predsednik dr. Wengler z ostalim senatom, ki je sodil Jukića, v celico k Jukiću in mu prečital odlok, s katerim ga je kralj pomilostil, vsled česar se je smrtna kazen izpremenila v dosmrtno ječo. Nato so ga štirje orožniki vklenili in v fijkarju odvedli na kolodvor, odkoder je ob 4. uri zjutraj z vlakom odpotoval v kaznilnico v Lepoglavo. Ostalom obtoženem se je znižala kazen na 3—4 leta in so bili odvedeni danes v kaznilnico v Mitrovico.

VELIKE DEMONSTRACIJE PROTI CUVAJU V ZAGREBU.

Zagreb, 26. oktobra. Vsa hrvaška javnost stoji pod vtisom skorajšnjega padca Cuvaja. Imenovanja generala se pričakuje že prihodnji teden. Včeraj je prišlo v gledališču do velike manifestacije. Pred igro se je celo občinstvo vzdignilo, manifestiralo za zmago Bulgarov, Srbov, Črnogorcev in Grkov na Balkanu ter stoji pelo »Hej Slovani! Ko je občinstvo zapazilo v dvorski loži nedavno umirovljenega generala Gerba, kateri se s tiranstvom ni strinjal in se kazal vedno domoljuba, mu je priredilo burno ovacijo. Ko so ljudje opazili bivšega bana Tomašića, so začeli viharno vsklikati: »Doli s tirani!« »Doli Cuvaj!« »Živila svobodna Hrvatska!« Policija je izpraznila galerijo in deset ljudi aretirala, katere je pa po zaslišanju takoj izpustila. Po predstavi so se demonstracije pred gledališčem ponovile, a je policija demonstrante kmalu razgnala.

SENZAČNA ARETACIJA.

Karlovac, 26. oktobra. Tu so bili pred osmimi dnevi vjeli velikega roparja Fajča. Mož je zdaj izjavil, da je bil v zvezi z uglednim karlovaškim veletrgovcem Princem, katrega so danes tudi aretirali.

PODROBNOSTI O BITKI PRI KIRK KILISSU.

Sofija, 26. oktobra. O bitki pri Kirk Kilissu se še poroča: Junak bitke je bil general Dimitrijevič. Bolgarska vlada mu je naročila, da mora v desetih dneh zavzeti Kirk Kilisse. General Dimitrijevič je v sedmih dneh, kar se je nahajal na turškem ozemlju, zavzel trdnjavo Kirk Kilisse. Bolgarski vojaki so se tri dni junaško borili ob največjem pomanjkanju. Častniki in moštvo je zauživalo le vodo in suhor. Turška kavalarija je poizkušala prodreti bolgarski obroč okolu Kirk Kilisse, pa je bila odbita. Vsa turška posadka v Kirk Kilisse se je Bolgarom udala. Med vjetniki je princ Abdul Alil in paši Naslim in Muktar. Nekaj Turkov je poizkušalo pobegniti, a so jih Bolgari vjeli. Car Ferdinand je izvedel opadcu Kirk Kilise v Mustafi paši. Car se je prekrizal, objel in poljubil svoje generale.

CAR FERDINAND ČESTITAL ARMADI.

Sofija, 26. oktobra. Car Ferdinand je pred gradom Kirk Kilissa čestital armadi na zmagi, rekoč, naj bi Bog ohranil vaše moči za še večje in slavnejše zmage!

IZJAVA MINISTRA GEŠOVA SPRIČO BULGARSKE ZMAGE.

Sofija, 26. oktobra. Ministrski predsednik Gešov je izjavil, da bi velelasti, ako res Turčiji hočejo dobro, ne morele zdaj nič boljšega zanjo storiti, kakor da ji svetujejo, naj mir sklene. Balkanske države nimajo namena v osvojenih krajih preganjati ali celo uničiti turških prebivalstva. Ako se Turki niso v Kirkilissah držali, kjer so imeli najboljše poveljnike in čete, se poslej tudi ne bodo izlepa mogli.

OBLEGOVALNE ODREDBE V ODRINU.

Odrin (Adrianopol), 26. oktobra. Poveljnik trdnjave je izdal najstrožje odred-

be. Prepovedano je kupovati velike množine živil. Starce, bolnike, one, ki nimajo živil za dva meseca in sumljive osebe odpravljajo iz mesta. Mnogo sumljivih oseb so ustrelili.

BOJI OKOLI ODRINA.

Sofija, 26. oktobra. V poučenih krogih se govori, da so Bolgari zavzeli utrdbo Pašabunar, ki je pri odrinskem kolodvoru. Bolgari so sedaj oddaljeni samo še štiri kilometre od odrinske trdnjave. Neko poročilo javlja, da velik del mesta Odrina gori. V tukajšnjih vladnih krogih pravijo, da ne bo nemogoče tudi Odrina vzeti z naskokom.

POROČILO »TIMESA« O ZMAGI PRI KIRK KILISSU. — DEL ODRINA V PLAMENU. — V DVEH DNEH BO ODRIN ZAVZET?

London, 26. oktobra. »Times« poroča, da je del Odrina res v plamenu. Več bolgarskih granat je v mestu eksplodiralo in užgalo poslopja. Trdnjava se bo mogla samo dva dni držati. Z zavzetjem Kirk Kilisse so Bolgari dosegli velik taktičen uspeh. Moralni učinek te zmage je pa sila velik. Odrin je že od vseh strani cerniran.

DRUGE BULGARSKE ZMAGE.

Sofija, 26. oktobra. Bulgari so osvojili Pečevo. V boju pri Tamrašu je bilo ubitih 300 Turkov, 500 vjetih, 3 topovi osvojeni. V nočnem boju v Mehomiji je bil turški polk popolnoma uničen.

VSPEHI BULGAROV NA ZAPADNEM BOJIŠČU.

Sofija, 26. oktobra. (Agen. bulg.) V okraju Razlog so se bulgarske čete definitivno polastile ozemlja ob zgornjem teku Meste. Združitev bulgarske armade, ki koraka od Džume dalje, s srbsko glavno armado se pričakuje pri Skoplju v osmih dneh.

PADEC KIRK KILISSA. — TURKI RAZŠIRJAJO VESTI O ZOPETNEM ZAVZETJU KIRK KILISSA. — POROČILA O NOVIH ZMAGAH BOLGAROV.

Sofija, 26. oktobra. Uradne podrobnosti pri zavzetju Kirk Kilissa še manjkajo. Gotovo je, da bolgarska kavalarija Turke, ki se umikajo, zasleduje. Po poročilu »Reuterja« so Bolgari zavzeli že tri trdnjave pred Odrinom in kolodvor Bunar Hissar. Pri tem je bilo vjetih 1800 Turkov.

Carigrad, 26. oktobra. Turški krogi pripisujejo umikanje Turkov pri Kirk Kilissu pod poveljstvom Mahmud Muktar paše napačnemu manevru egiptovskega princa Aziz paše, ki je poveljeval kavalariji.

Carigrad, 26. oktobra. Poročajo se novi silni boji pred Odrinom. Bolgari se pomikajo proti mestu iz Maleša.

Carigrad, 26. oktobra. Tukajšnji listi poročajo, da so Turki pri Kirk Kilissah zopet pričeli z ofenzivo. — »Frankfurter Zeitung« celo poroča, da so Turki Kirk Kilisse zopet zavzeli in zaposedli staro postojanko, tako da stoji turška bojna črta zopet tako kakor prej.

NEVERJETNE VESTI.

Dunaj, 26. oktobra. Vestem o zopetnem zavzetju Kirkilissa od strani Turkov se nič ne verjame.

× × ×

Belgrad, 26. oktobra. (Od našega posebnega poročevalca.) Pri Novem Pazarju maršira proti Carigradu. Zveza turških čet je pretrgana.

BORZA MIRNA.

Dunaj, 26. oktobra. Borza je danes poslovala mirno in so se kurzi trdno držali.

SRBI OSVAJAJO KRAJ ZA KRAJEM.

(Od našega posebnega poročevalca.) Belgrad, 26. oktobra. Uradno se poroča, da so Srbi zavzeli Verisovič. Dalje je srbska armada zasedla kraja Vučitrin in Giljan, ne da bi naletela na odpor. Pri vходу srbske konjenice v Ferizović so Arnavti streljali iz hiš ter so ubili 28 srbskih vojakov. Napadalcu bodo postreljeni. V Prištini so Srbi zajeli 1000 Turkov in Arnavtov ter 6000 brzostrelnih pušk in mnogo municije. Srbske oblasti so proglašene na celem Kosovem Polju. Armada generala Jankovića je udarila na utrdbi na Kacaničkem klancu pred Skopljem. Srbska armada je močna 180.000 do 240.000 mož.

Belgrad, 26. oktobra. Za načelnika okraja Novi Pazar v Sandžaku je imenovan vpokojeni podpolkovnik Andrej Jovanović. Srbi so na železniški progi, ki vodi v Kumanovo, imenovali nove postajenačelnike in za vse urade imenovali srbske uradnike. Brzojavna zveza med Belgradom in Prištino se je otvorila 24. t. m.

PRODIRANJE SRBOV PROTI SKOPLJU.

Belgrad, 26. oktobra. Glavna srbska armada se je združila z bulgarsko in koraka z njo skupno proti Skoplju. Pa zasebnih informacijah bo Jekki-

paša v Skoplju pustil močno garnizijo, da vzdrži napad, večji del armade pa bo koncentriral na severu pri Kopavnici. Jekki-paša hoče od tu operirati tudi proti generalu Jankoviću, ki je zavzel Prištino in tudi prodira proti Skoplju. Glavna bitka se bo zato vršila najbrž pri Kaldandelenu.

Belgrad, 26. oktobra. (Od našega posebnega poročevalca.) Pri Novem Pazarju je padlo 8000 Turkov.

Belgrad, 26. oktobra. V Sandžaku vlada Srbija, Kosovo je maščevano.

VLOM V JESENISKI POŠTNI URAD.

Jesenice, 26. oktobra. Ponoči je došle neznan tat vlomil na pošto št. 2 (pri Schreyu) na Jesenicah. Ubil je šipo, skozi luknjo odprl okno in prežagal železno ograjo. Odsesel je vso malo železno blagajno, v kateri je bilo nekaj denarja in vrednostnih znamk baje v znesku okrog 600 kron. Tatu pridno zasledujejo.

BERTA CZUBER BARONICA.

Dunaj, 26. oktobra. Berta Czuber, hči profesorja, s katero se je poročil bivši nadvojvoda Ferdinand Karl, zdaj Ferdinand Burg, dobi naslov baronice.

UPOR V RUSKI MORNARICI.

Sebastopol, 26. oktobra. Med črnogorskim pomorščaki bojnega brodograja traja uporno gibanje dalje. Prišlo je do revolte. 60 pomorščakov so zaprli.

BOJI OKOLI SKADRA.

Dunaj, 26. oktobra. Iz Bara se 25. t. m. poroča: Hud boj je bila divizija prestolonaslednika Danila s Turki pri Skadru. Turške utrdbi so Črnogorci porušili, veliko Turkov so poglali v beg, približno 300 so jih pa vjeli. Izgube so bile obojestransko velike. Turci 25. t. m. so pred Tarabošem cel dan gremeli topovi. Taraboš so Črnogorci obkolili. Turkom je pričelo zmanjkovati municije. Ladovičeva brigada se ob vzhodnem bregu Skadrskega jezera pomika počasi proti Skadru. Taraboš je zavarovan s topovi, z minami in z žičnimi ograjami.

Cetinje, 26. oktobra. Črnogorski general Vukotić operira proti Sjenici in je (25. t. m.) le še 8 km oddaljen od srbske armade. Združil se je njo radi megle ni. Desno krilo Vukotičeve armade je premagalo albanski rod Rugova, ki je doslej preprečeval prodiranje na Peč. Vukotić maršira proti Peči (Ipek), kjer se združuje s srbsko armado, ki prodira od severa.

Cetinje, 26. oktobra. (Od našega posebnega poročevalca.) Včeraj so Črnogorci pričeli bombardirati Skader. Nekaj granat je padlo v mesto. N hišah Skadra so se naenkrat pojavile bele bele zastave. Neka turška granata je padla v bližino princev Mirka in Petra. V Skadru je velika zmešnjava.

Cetinje, 26. oktobra. Črnogorci so zavzeli tri griče okoli Taraboša. Postavili so 15 cm havbice. Armada Danilova je prodrla do Rake in je le 5 km od turških šanc oddaljena. Kralj Nikolaj je vojake svaril, naj se nepotrebno ne izpostavljajo, ker bo trdnjavo lahko vzeti z manjšimi žrtvami.

SKADER SE UDA.

Cetinje, 26. oktobra. Poveljnik turške trdnjave v Skadru, Essad paša, je Črnogorcem ponudil, da jim preda trdnjavo, ako mu Črnogorci jamčijo prost odhod.

SKADER ŽE ZAVZET?

Rim, 26. oktobra. Iz črnogorskega glavnega stana je došlo poročilo, da se Skader vsak hip zavzame. — Neka druga poznejša vest pravi, da je Skader že zavzet.

BOJ MED TURKI IN GRKI.

Carigrad, 26. oktobra. Listi poročajo, da se pri Greveni bje hud boj med Turki in Grki.

STATUS QUO SE NE BO VZDRŽAL.

London, 26. oktobra. Zmaga bolgarskega orožja pri Kirk Kilissah je diplomat-

ske kroge zelo vznemirila, oziroma prenetila, ker ni več mogoče vzdržati status quo. Vsa dosedanja posvetovanja so se namreč nanašala na slučaj turške zmage in preprečanja kakšnega teritorialnega zmanjšanja ozemlja krščanskih balkanskih držav. Popolnega propada Turčije diplomacija zdaj še ni pričakovala. Zato meri zdaj njeno prizadevanje na to, da hitro intervenira, preden bo Turčija popolnoma poražena.

LOKALIZACIJA VOJSKE.

Dunaj, 26. oktobra. Med velelastmi se vrše pogajanja glede lokalizacije vojske.

Debeli kocasti zastori po reklamni ceni po 3 K 75 vin. Nikakega revmatizma in nikakega prehlajenja več! Svetovnoznana trdnjava in zaloga preprog in pohištva S. Schein, c. in kr. dvorni in komorni založnik, Dunaj I., Bauernmarkt 10, 12 in 14 razpošilja, dokler je še kaj zaloge in samo ako se sklicuje na naš časopis po povzetju, težke zastore, ki zabranjujejo mrz in preprih, iz debelega kocatega blaga, bordo ali olivne barve, moderno vzorčkane, kompletne, velike za ceno 3 K 75 vin. komad. Nadalje po reklamni ceni težki zastori, bosensko delo po 2 K komad; zavesa iz najboljšega kocatega blaga, bordo ali olivne barve z efektno vezonino, baržunastimi okraski in s Scheinovimi postavno zavarovanimi obročki, ki se ne odtrgajo, po 6 K komad. Umetno izdelana zavesa z debelo kocasto podlogo po 8 K 50 vin. komad. Bogato ilustrovani cenik našim bralcem zastonj na razpolago. Zadostuje dopisnica z natančnim naslovom in da se sklicuje na ta list.

N redna prebava je vzrok zelo mnogih bolezni. Za stalno ureditev prebave pomaga zavživanje izvrstnega dr. Rosa-balzama za želodec iz lekarne B. Fragner, c. kr. dvornega dobavitelja v Pragi. Dobi se tudi v tukajšnjih lekarnah. Glej oglaš!

Priporočamo hitre

drože (presgerm)

iz drožarne Josipa Košmerl, Ljubljana, Franciškanska ulica 8. Izborna blago! Točna postrežba. Zahtevajte drože v prid »Slovenske Straže«.

159

Izjava.

Podpisana Ivana Dimnik iz Bizovika štev. 30 s tem izjavljam, da ni res, da sem pisala Ivanki Čerin o Antonu Novaku, gostilničarju in trgovcu v Štepanji vasi, in kar je ona potem drugim ljudem o njem pripovedovala. Izjavljam tudi, da ne vem o njem ničesar slabega in se mu zahvaljujem tudi, ker je odstopil od tožbe.

Ivana Dimnik

3397

SURNA

in modno blago za gospode in gospe priporočam izv. hiša Prokop Skorkovský in sin v Humpolcu na Češkem.

CEFIRI

Vzorci na zahtevo franco. Zelo zmerno ceno. Na željo dam tukaj izgotoviti gospod. obteke.

Zobna krema

KALODONT

Ustna voda

MATTONIJEV

GISSHÜBLER

naravna alkalična kislina

najboljša dijetična in osvežujoča pijača

preizkušena pri žledčnih in črevesnih ka-
tarih, obistnih in mehurnih boleznih, katero
priporočajo najveljavnejši zdravniki kot bistveno
podpiralno sredstvo

pri karlovovarijskem in drugih kopeljskih zdrav-
ljenjih in kot poznejše zdravilo po kopeljih
24 38 in trajno porabo. (VII.)

Izvirek: Giesshübl Sauerbrunn,

železniška postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih

Prospekti zastoni in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih
špecerjskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami
in vinom.

Založe pri Mihael Kasfner-u, Peter Lass-
niku in Andrej Šarabonu, Ljubljana.

3997

Posledice prehlajenja

se veliko lažje presteje, ako se nekaj časa zavziva Scottova emulzija in s tem dovaja telesu nove moči. Učinek Scottove emulzije je tako pripoznan in preizkušen, da jo zavzivajo mnogi odrasli in otroci v času nevarnosti za prehlajenje ali pred nastopom slabega vremena, da se izognejo prehlajenju. Telesna odpornost se s tem nenavadno poveča, česar je posebno želiti slabotnim osebam, ki imajo pri vsaki vremenski premembi opraviti s prehlajenjem. Iz najčistejših in najbolj učinkovitih sestavin in po posebnem Scottovem načinu prirejena lahko prebavljiva in okusna Scottova emulzija, je zanesljivo in pripravno sredstvo za hitro in trajno utrditev zdravja.

Cena originalni steklenici 3 K 50 vin. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 50 vin. v znamenih na SCOTT & BOWNE, G. m. b. H., Dunaj VII., in se sklicuje na ta časopis, dostavi se mu 1 pošiljatev potom lekarne za poskušnjo.

Po svetu.

Plače poslanikov. Angleški poslanički v Parizu, Berlinu, na Dunaju, v Rimu, v Peterburgu imajo po 163.800 do 210.000 K letnih dohodkov ter stanujejo v lastnih poslaniških palačah. Francoski poslanički imajo letne plače 112.320 do 178.200 K in prebivajo v palačah, ki so last ali pa samo v najemu francoske republike. Avstrijski poslanički imajo 145.000 do 210.600 K letne plače, ruski 149.760 do 178.200 K, italijanski 102.960 do 112.320 K. Ameriški poslanik v Parizu ima na leto 81.900 K, angleški 210.600 K in prosto stanovanje v angleški palači. Nemški poslanik v Peterburgu dobiva letne plače 175.000 K ter stanovanje v palači, ki je stala 2.600.000 K. Angleški poslanik v Berlinu ima letno 210.600 K in stanovanje v palači, ki jo je leta 1814. kupila angleška vlada za 622.080 mark, a ki jo cenijo danes na 7.000.000 kron.

Aeroplan rešitelj v sili. Zasedovanje roparjev z aeroplanom je najnovejša uporaba na polju aviatike. Iz New-Yorka se poroča: Ekspresni vlak Southern pacifične železnice je bil med postajama Denecia in Goodyear okoli 4. ure zjutraj na planem napaden. Roparji so se za napad zelo dobro pripravili. Rdeča luč je ustavila ekspresni vlak; in med tem, ko je eden izmed roparjev planil na lokomotivo ter s samokresom v roki grozil sprevodniku in kurjaču, sta njegova našemljena tovariša zbudila napol speče potnike po vozeh ter jih prisilila, da so jima dali ves denar. Grozna tišina in strah sta zavladala po vozeh. Le semintja se je čulo kako pritajeno žensko ječanje. Ko sta potnikom vse pobrala, sta vlomila v poštni voz ter odnesla čez 400 tisoč dolarjev; razun tega pa še mnogo draguljev in drugih dragocenosti. Sprevednika in kurjača so prisilili, da sta izstopila s stroja. Nato so roparji stroj odpeli od vozov ter se s polnim parom odpeljali; in gotovo bi bili neovirano ušli, da ne bi potniki, ki so brez pomoči ostali na polju, zapazili v praku aeroplana. Bil je to znani Wrightov učenec Hotchis, ki je imel v bližini mesta Goodyear svoje vežbališče ter je ravno takrat napravil kratek polet. Ker je nizko letal, je slišal vpitje potnikov ter se v bližini stoječih železniških vozov spustil na tla. Brž ko je zvedel, kaj se je pripetilo, se je vzdignil v zrak ter z največjo hitrostjo letel nad progo. Kmalu je zapazil lokomotivo, jo došel ter letel ravno nad njo v višini kakih 20 metrov. Roparji so kmalu zapazili aeroplan. Takoj so jeli streljati, da jih zasleduje. Oddali so nekaj streljanih proti njemu, ali zastoj. Hotchis je meril boljše. Iz višine 20 metrov je streljal na lokomotivo ter na srečo dva roparja težko ranil. Nato je s podvojenimi hitrostjo letel naprej ter v nekaj minutah dosegel železniško postajo, kjer so lokomotivo ustavili in ranjene roparje spravili na varno. Hotchisa pa je ljudstvo zaradi njegovega drznega čina z velikim navdušenjem sprejelo in pozdravljalo.

Koliko streljanih zahteva moderna vojna? Prvi spopadi Črnogorcev s Turki podajajo vojaškim študijam, katere je objavil Giorgio Molli v »Vita«, visok pomen. Koliko krogelj porabi moderna vojna? To vprašanje se tamkaj obdelava, in na podlagi gotovih števil se potrjuje star pregovor, da ne zadene vsaka krogelja. Neverjetno veliko število streljanih je treba oddati, da se enega bojevnika usmrti, oziroma za boj nezmožnega napravi. Molli je vzel za primer boja v Kiutschovi ožini v rusko-japonski vojski. Na ruski strani se je bojevalo 17.500 mož, katerih je pa prišlo v ogenj samo 4415; ti so imeli 54 poljskih topov, 77 oblegovanih topov, 10 mitraljez, 1 top kalibra 203 mm, 1 top z 152 mm ter 5 strojnih pušk. Japoncev pa je bilo na bojišču 35.600, ter so rabili 198 poljskih topov, 48 mitraljez in 17 ladijskih topov. V tej grozni bitki so bili potisnjeni Rusi izgubili 100 častnikov, 1375 mož, Japonci pa 133 častnikov in 371 mož. Da so uničili Rusi toliko ljudi, so odali 736.185 krogelj iz pušk in mitraljez, 7780 streljanih iz oblegovanih topov in poleg tega še veliko množino streljanih iz poljskih topov. Japonci pa so izstrelili štiri milijone krogelj iz pušk in mitraljez, 40.149 streljanih iz topov, med temi 3749 granat in 36.400 šrapnelov in poleg tega še 6100 streljanih iz ladijskih topov. Pri Rusih je znašala izguba moštva v ognju 33,4%; torej je izvanredno visoka. Če računamo od te izgube 18% na streljanje topničarjev in drugih 82% na streljanje pušk in mitraljez, tedaj so morali oddati Japonci, ki so postreljali okoli 26.000 kilogramov streljanih iz njihovih topov, 151 streljanih iz topov samo za enega sovražnika; isto so dosegli, ako so oddali 3300 streljanih iz pušk ali mitraljez. Rusi so veliko manj municije porabili. Kakor je Molli izračunal, so zadostovali pri njih 104 streljanih iz topov (oni poljskih topov niso všteti) — ali 217 streljanih iz pušk ali mitraljez za enega Japonca. Če se torej Mollijeve številke in računi ujema, mora moderna vojska za usmrtenje enega samega človeka res veliko množino smodnika in svinca porabiti.

Bankir učenec. Na železniški postaji na Zgornjem Štajerskem je nedavno zapa-

zil neki bankir iz Bavarskega zelo lepo deklico. Povabil jo je, naj stopi z njim v isti kupé. Med vožnjo jo vpraša, ako bi ga hotela vzeti za moža. Ko pa deklica vsa presenečena reče, da tega ne more misliti resno, vzame s prsta prstan ter ga poda deklici s prošnjo, naj mu pove naslov. Po daljšem obotavljanju je deklica privolila in na postaji N., kjer je deklica izstopila, sta se ločila. Čez nekaj dni pa dobi oče dotične deklice, ključavničar po po-klicu, od bankirja pismo, v katerem ga prosi za roko hčere. Občespoštovani mojster pa, ki nima nobenega sina ter bo moral enkrat vse svoje premoženje zapustiti hčerki, je odgovoril v par dobrovoljnih stavkih, da ravno potrebuje učenca ter, če hoče on pristopiti kot kompanjon in učenec, on prav nič ne nasprotuje zvezi. Kmalu nato je poslal bankir ključavničarju 40.000 K kot kompanjon s pripombo, da hoče zavzeti mesto učenca, se takoj poročiti ter v svoji domačiji ostati. Pred nekaj dnevi so obhajali zaroko, in onih 40.000 K je dobila ključavničarjeva hči kot doto.

Amerikanski dijaki - delavci. Amerikanci kažejo s ponosom na svoje visoke šole, češ, kak demokratičen duh vlada po njih. Bodisi med počitnicami, kakor tudi med šolskim letom si ti dijaki z vsakovrstnim delom služijo svoj kruh. Tako so dijaki z vseučilišča Columbia med šolskim letom 1911 zaslužili približno 400.000 kron. Nekateri so si služili svoj kruh kot stražniki pri podzemeljski železnici v New-Yorku, Bostonu in Filadelfiji, drugi kot natakariji, zopet drugi kot snailci posode itd. Nek jurist si je prislužil 800 kron kot trgovski pomočnik pri nekem trgovcu na deželi; drugi je v Kanadi sekal drva; mnogi so sodelovali pri raznih glasbenih zbori-h, v kopališčih; eden je popotoval s kinematografskim glediščem ter si prihranil visoki znesek 4800 kron. Veliko število dijakov si je služilo kruh v službi domačega učitelja. Da pa se je ta demokratičen duh tako močno razvil, je vrok to, ker na tem vseučilišču Columbia ni nobene razlike med revnimi in bogatimi slušatelji; marveč vsi obiskovalci, četudi so najrazličnejših stanov, vedno skupno z združenimi močmi delujejo. In ta delavnost dijakov izven univerze ni na noben način sramotna, marveč jo tudi drugi podpirajo; in opaža se celo, da zelo veliko vpliva na duševni razvitek mladine.

Cesarjev telefon. Bistvo našega cesarja se kaže v tem, da vztraja vedno pri starih navadah; poleg tega, če hoče, oziroma mora tako biti, pa tudi vpelje kako novost, če se mu zdi ravno potrebna. In kakor sedaj cesar, ki se je kot mlad mož s poštnim vozom vozil po ulicah, o avtomobilu misli, tako je bilo svoje čase s telefonom. Šele pozno se je začel posluževati telefona. Kakor poroča »N. Wiener Tagblatt« je bil telefon že skoraj po vseh cesarskih palačah in gradovih vpeljan ter že davno vezal centrali na Dunaju in v Schönbrunnu z najbolj oddaljenimi lovskimi hišami in pristavami cesarskega posestva, predno je prišel do veljave v cesarjevih sobanah. In tudi potem, ko so bile telefonske žice že napeljane in ko je bila št. 6 kot številka cesarskega telefona I. okraj, dvorni grad, v dunajskem telefonskem zaznamku vpisana, se je še vedelo, da se on sam nikdar ne poslužuje telefona. Ko pa je nekoč eden cesarjevih nečakov »Wallsee« zbolel, se skrbni stari oče ni zadovoljil s tem, da bi samo poizvedel, kako je z zdravjem nečakovim, temveč se je hotel vedno, vsako uro pogovarjati o njem. Cesarju so telefonirali, in glej, sedaj je cesar prvič sam prijel za slušalo, da bi zvedel, kaj je v »Wallsee« novega. Od takrat se velikokrat sliši od članov cesarske rodbine, vojvod in vojvodinj: »To moramo Njega Veličanstvu telefonirati.«

Komedijanti — turški poslanički. V Berlinu se je dogodila silno smešna dogodka. Te dni se je peljal po lepi berlinski ulici »Linden« lep dvovprežen voz. Na vozu je sedel poleg kočijaža še sluga v galii, v belih rokavicah, v odprtem vozu so pa sedeli gospodje v fantastičnih uniformih podobnih kostumih, s srebrom in zlatom obrobljenih fesih na glavah. Vsi pasanti so jih imeli za gospode iz ruskega ali pa turškega poslanstva. Policija je skrbela za prosto pasažo, in vojaštvo jim je izkazovalo vojaške časti. Gospodje v vozu se pa niso za te časti čisto nič zmenili. Bili so namreč člani mednarodne zveze artistov, ki so se peljali na kolodvor, da bi pozdravili nekatere zunanje goste, ki so se v Berlinu pripeljali k praznovanju dvajsetletnice te zveze.

Berlinski mesarji nočejo prodajati tujega mesa. Včeraj zjutraj bi morali pričeti mesarji v mestnih tržnicah prodajati meso, ki je prišlo iz Rusije. Mesarji so se pa temu uprli in niso mesa niti v tržnico pripeljali. To je gospodinje tako ujezilo, da so se z mesarji steple. Prišla je policija, ki je napravila red in tržnico zaprla.

: Naročajte „Slovenca“ :

Dr. W. Schwab
zobozdravnik

ordinira na Jesenicah vsak dan od 2. do 5. ure popoldne in na Bledu pozimi vanjo nedeljo od 9. do 10. ure popoldne v vili Aria Perz.

Kranjska deželna vinarska zadruga v Ljubljani
deželni dvorec

opozarja p. n. vinske kupce na svojo veliko zalogo priznano izbornih prist-nih

kranjskih vin.

Poleg namiznih vin ima v zalogi tudi raznovrstna buteljska vina po zmernih cenah na prodaj. Ceniki in vzorci se pošljejo na zahtevo brezplačno. Postrežba točna in solidna.

Modni salon
Ivane Schiller
Sv. Petra cesta 31
priporoča 3135
klobuke vseh vrst.
Izvršuje vsa popravila. — Žalni klobuki vedno v zalogi.

Anton Presker
krojač v Ljubljani, Sv. Petra cesta 14.

se priporoča sl. občinstvu za mnogobrojen poset zlasti pa preč. duhovščini v izdelovanju vsakovrstne duhovniške obleke (talarjev itd.), iz trpežnega in solidnega blaga, po nizkih cenah. 811 52

Konfekcijska trgovina
in 970 50
zavod za izdelovanje oblek po meri
A. Kunc, Ljubljana
Dvorski trg Zidovska ulica
priporoča svoje izborne izdelke vsakovrstnih jesenskih in zimskih oblačil.
Strogo solidna postrežba.
Najnižje, stalne cene.
Ilustrovani ceniki na razpolago!

Celje Slovenska tvrdka! Celje
Izdeluje velike 26 193

mostne tehtnice
vseh sistemov in velikosti za tehtanje vozov in živine. Prevzame iste tudi v prenovljenje.

JVAN REBEK, stavbeni in umetni ključavničar, Hermanova ulica št. 10.

F. K. KAISER, puškar
Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6.
Priporoča svojo največjo zalogo pušk in samokresov ter lovalnih priprav. Avtomatične pištole: „Brownie“, „Steyer“ itd.
Najboljši topič „Salut“.

V zalogi ima vse potrebščine za ribji lov, v največji izbiri po najnižjih cenah. Poprava koles (biciklov) ter njih deli. Popravila točno in ceno. Umetni ogenj. C. kr. prodaja smodnika. Cenik zastoj in poštnine prosto.

G. F. Jurásek
pri c. kr. dež. sod. zaprišežen strohovnjak, koncesionirani vglasevalec in trgovec glasovirjev.
v Ljubljani, Poljanska cesta 13
Glasovirje, planine in harmonije
iz prvovrstnih dvornih in komornih tvrdk imam v lastni zalogi, bogato izbiro po solidnih cenah.
Jamčim pisмено 10 let!
Tudi stare glasovirje imam vedno v zalogi!

Vglaševanje
vseh sistemov glasovirjev in harmonijev, ter vsa popravila izvršujem precizno in ceno. Stare glasovirje ugodno zamenjam. Svarim pred nakupom event. falsifikatov in navidezno cenega pofelna; ter nudim vsakomur ogledati si mojo prvovrstno zalogo. Glasbeni Matiči vglasebo izključno le G. F. Jurásek.

Brzojavni naslov:
Šimenc, vrtnar, Ljubljana.
Jakoba Šimenca naslednik
Pavel Šimenc
umetni in trgujoči vrtnar
priporoča svojo veliko zalogo svežih
vencev in šopkov
kakor tudi vse vrste rastline za dekoracije v sobah, salonih in na grobeh. Zunanja naročila se izvršujejo točno in ceno. 3364 5

Ce želodec slabo prebavlja
in zato tudi druge funkcije našega organizma niso v redu, tedaj uporabljamo z uspehom
DR. ROSA BALZAM.
Preizkušeno in izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih zeli skrbno pripravljeno, tak abujajoče in prebavljanje pospešujoče in lahko odvajajoče domače zdravilo ki ublaži in odstrani znane naslednje neznanosti, elabo diete, prehlajenja in zoprnega zaprtja, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne tvorbe kislin ter krče je dr. Rosa balzam za želodec iz lekarne B. Fragnerja v Pragi.

SVARILO! Vsi deli embalaže imajo poštavno deponovano varst. znamko

GLAVNA ZALOGA: LEKARNA B. FRAGNER-ja, c. in kr. dvor. dobavitelja „Pri črnem orlu“, PRAGA, Mala strana 203, — Po pošti se razpošilja vsak dan. — 3119 vogal Nerudove ulice.

Cela stekl. 2 K, pol stekl. 1 K. Proti naprej vpošilj. K 1 50 se pošlje mala steklenica, za K 2 80 velika steklenica, za K 4 70 2 veliki steklenici za K 8 — 4 velike steklenice za K 22 — 14 vel. steklenice poštnine prosto na vso postaje avstr.-ogr. monarhije. Zaloga v lekarnah avstr.-ogr. — V Ljubljani: Rih. Sušnik, Dr. G. Piccoli, Jos. Čizmar.

Trboveljski kosovnik
za 100 kg od 2'80 do 3'36 K
Trboveljski kockovec
za 100 kg od 2'64 do 3'16 K
Trboveljski orehovec
za 100 kg od 2'48 do 3'— K
Geški salonski zvezdni briketi znamka P. B. izborna kurivo, za 100 komadov od 1'60 do 1'80 K
Mehka in trda bukova drva
v polnih in razsekanih dobavlja točno
L. SCHIFFER, LJUBLJANA
Dovozna cesta, tik južne železnice.

vsakovrstno
kurivo!

Mehka in trda **drva**
cela in razžagana.
Trboveljski kosovnik.
Posebno opozarjam na
trboveljski kockovnik.
Ceški briketi.

Telefon št. 274.

Od 50 kg do celega vagona, na dom postavljeno.

Ivana Treo, Cesta na Rudolfovo železnico št. 10.

Najmoderneje opremljen

umetni mlin v Domžalah

s stalno vodno močjo, kjer se more na leto zmleti do 250 vagonov žita, s hišo ter gospodarskimi poslopji, velikim skladiščem, vse v najboljšem stanju, z okoli 9 orali zemljišča, ki je deloma primerno za stavbišča, se ceno proda ali da v najem.

Pojasnila daje gospod dr. Ferdinand Eger, odvetnik v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 12. 3315 3

Izvršilna dražba

hiše na Tržaški cesti številka 19 z zemljišči dne 29. oktobra t. l. ob polu 10. uri dop. pri c. kr. okr. sodišču v Ljubljani. — Genilna vrednost K 74.069.—, najmanjši ponudek K 37.797.82.

3336

Gospodinje!**Pozor!**

Ne kupujte presnega masla ali nadomestila zanje, dokler niste poizkusile slovit, splošno znane, svetovne znamke

BLAIMSCHINA**„UNIKUM“****MARGARINE**

„UNIKUM“ ni rastlinska margarina.

„UNIKUM“ se izdeluje iz najčistejše goveje obistne toščice z visoko pasteurizirano smetano, ima torej največjo redilno vrednost in je resnično zdrav.

„UNIKUM“ ni umeten, nego najčistejši naravni izdelek.

„UNIKUM“ je 50 % cenejši od navadnega presnega masla in za 50 % bolj izdaten nego to.

SAMO BLAIMSCHINOV „UNIKUM“

je resnično edino in pravo nadomestilo za presno maslo, ki daleč prekaša vse doslej hvalisano.

Izdelovanje

BLAIMSCHINA „UNIKUM“ je varovano s stalno državno kontrolo in je to razvidno na vsakem zavitku.

Cenjena gospodinja!

Ne dajte se torej bogati od drugih oglasov in rabite za nadomestilo presnega masla za

pečenje**praženje****kuhanje**

samo

maslen kruh

1771

BLAIMSCHINA „UNIKUM“ MARGARINE

Dobiva se povsod.

Poizkušnje gratis in franko.

Združene tvornice za margarino in presno maslo, Dunaj XIV.

Kamnoseška
: obrt :

Priporočam slavnemu občinstvu v Ljubljani in okolici svojo veliko zalogo raznovrstnih

nagrobnih spomenikov

enostavne do najfinejše izvršitve, dalje grobnih okvirjev, plošč in raznih drugih v kamnoseško obrt spadajočih predmetov.

Ker se razproda vsa zaloga spomenikov, se prodajajo isti za lastno ceno.

IGNACIJ ČAMERNIKOVA VDOVA

Ljubljana, Komenskega ulica 26.

2892

Starosloveča livarna zvonov Francesco Broili in sinova

Udine (Chiauris)

in

Gorica (Corso Francesco Glus. 88).

Odlikovana z zlato medaljo in s častno diplomom na največjih razstavah tuzemstva in inozemstva. Izgotavlja skupne harmonične zvonove v vsaki velikosti, vsaki zaželeni teži, številki in glasu, kakor tudi posamezne zvonove k drugim, zagotavlja soglasje in čistoglasen razdomeči zvok. Sestavlja železne odrenice za oporo zvonov, izvršuje popolno montiranje in prevzame vsa popravila v teku enega leta na lastne stroške. Dovoljuje se ugodne cene in povoljni plačilni pogoji, kateri so plačljivi samo po odobrenju in v slučaju, da so zvonovi v splošno zadovoljnost izvršeni. Izdelava tudi kipe, plakete, vence iz bronza in vsakovrstne druge umetne izdelke.

Na željo in brez zaveze se razpošiljajo načrti in obrisi, se dajo uveti in pojasnila, eventualno lahko pride tehnično izobrazena oseba na pogovor k naročevalcu.

Poizvedba pri 3080 52

Francesco Broili v Gorici.**Prostovoljna javna dražba premičnin.**

Dne 30. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne

in naslednje dni se bodo v kleti hiše št. 95 v Spodnji Šiški in v hiši št. 21 na Tržaški cesti prodajale na prostovoljni javni dražbi razne premičnine in sicer različni kletni in transportni sodi, okoli 20 hl raznega vina, vinski kis, razno kletarsko orodje, sesalka za pretakanje vina itd.

Dražba se prične v Spodnji Šiški in ko bodo stvari tam prodane, se nadaljuje v hiši št. 21 na Tržaški cesti. — Kupnino je plačati takoj. — Kupljene stvari so morajo takoj odstraniti.

Ljubljana, dne 24. oktobra 1912.

Dr. M. Pirc

odvetnik v Ljubljani, Cigaletova ul. št. 7.

3384

**Najceneje
nove gibljive brzoparilnike**

vse vrste slamorenice in vse druge poljedelske stroje ter železnino ponujata

Karol Kavšeka nasl.**Schneider & Verovšek**

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

549

Ne zamudite zahtevati cenik.

157

Motorji.

Motorji na surovo olje in z močnim pritiskom od 16 do 100 HP. Obratni stroški 1—1½ vinarja na uro za konjsko silo.

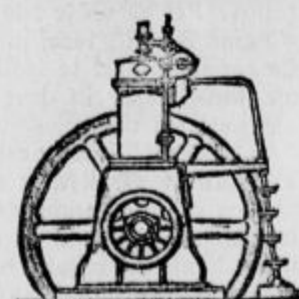
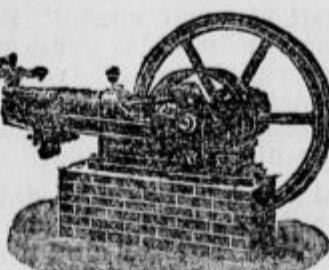
Ležali ali stoječi motorji na bencin, petrolin ali bencol

od 1—60 HP, kakor tudi lokomobili od 2—20 HP. Obratni stroški 5—6 vinarjev na uro za konjsko silo.

I. WARCHALOWSKI

Dunaj, III., Paulusgasse 3. — Budapešta VI., Váci-körút 37.

Ugodni plačilni pogoji. — Ceniki in obiski odjemalcev zastoj.

IZPELJAVA
vseh poslovnih transakcij. Izdajanje čekov, nakaznic
in KREDITNIH PISEM
za vsa glavna in stranska mesta tu- in inozemstva.

C. KR. PRIVIL. BANCA IN MENJALNIČNA DELNIŠKA DRUŽBA
Aksijski kapital: 50,000,000 kron.
Rezervni zaklad: 22,000,000 kron.
OSREDNJA MENJALNICA:

„MERKUR“ DUNAJ I., WOLLENLE Šte. 1.
Podružnice: Baden, Češka Kamnica, Češka Liza, Brno, Gablenz, N. Grassitz, Inomost, Krakov, Litomerice, Moravski Zumberk, Müdling, Meran, Novi Jičín, Plzeň, Praga, Liberec, Teplice, Šenov, Dunajsko Novomesto, Cvitava

NAKUP IN PRODAJA

vseh vrst rent, obligacij, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnic, srečk itd., itd.

Zavarovanje proti izgubi pri zrebanjih srečk in vredn. papirjev

Prospekte in cenike premij zastoj in franko

Narodnoobrambni Vestnik

Občni zbor „Slovenske Straže“ in „Slovenske krščansko-socialne zveze“.

V nedeljo, 13. oktobra, je, da proslavi Slomškov spomin, zboroval v Mariboru občni zbor naše narodnoobrambne »Slovenske Straže«, z njo skupaj pa je zborovala njena mati »Slovenska krščansko-socialna zveza«. V par urah se je razvilo pred nami ogromno dela stotin in stotin požrtvovalnih delavcev, dela, pred katerim mora imeti respekt tudi nasprotnik. Naša organizacija je ta dan pokazala, da je njeno narodnoobrambno delo edino praktično in trajne vrednosti, pokazala je, kako dviga slovensko ljudstvo do večje zavedenosti in izobrazbe. Ob zvestem skupnem delu matere »Slovenske krščansko-socialne zveze« in njene hčerke »Slovenske Straže« so nam zagotovljeni tudi nadaljnji uspehi.

Na skupščini je bilo navzočih nad 200 delegatov z vseh slovenskih zemelj.

Predsednik državni in deželni poslanec prof. J a r c otvori občni zbor in konstatira sklepčnost. Pozdravlja vse udeležnike, ki so iz vseh krajev slovenske domovine v tako obilnem številu prihiteli, da slišijo, kaj je »Slovenska Straža« storila v preteklem letu in da se pomenijo o nadaljnjem narodno-obrambnem delu. Lansko leto je zborovala »Slovenska Straža« v Celovcu, letos, v Slomškovem letu, pa je sklicalo vodstvo glavni zbor v Mariboru, kjer je deloval, umrl in kjer leži v grobu naš nepozabni apostol Anton Martin Slomšek.

Pozdrav štajercev.

Dr. Jos. Leskovar pozdravlja vse navzoče v imenu mariborske podružnice »Slovenske Straže« in v imenu štajerskih Slovencev. Izreka zahvalo, da se letos vrši

skupščina v Mariboru. Zbrani so vsi stanovci, te združuje ena misel, kako naprej se braniti proti divjim napadom sovražnikov. Tla, na katerih se vrši občni zbor, so zgodovinska tla. V Mariboru je ognjišče slovenskega literarnega delovanja. V Mariboru je deloval Anton Martin Slomšek, kateremu se je zahvaliti, da je Spodnja Štajerska ostala slovenska. Naš namen mora biti, da navdamo vse ljudstvo s Slomškovim duhom. Prepričan sem, da bo Slomškov duh med nami in da bo Slomšek izprosil od Najvišjega blagoslov našemu delovanju. (Burno odobravanje.)

Predsednik J a r c se zahvali za pozdrav. Nato predlaga, naj bi se vršila skupna debata o predsedstvenem, blagajniškem in tajniškem poročilu, kar se sprejme brez ugovora.

PREDSEDSTVENO POROČILO.

Predsednik državni in deželni poslanec J a r c poroča:

Na lanskem občnem zboru je zaključilo predsedstvo svoje poročilo s pozivom slovenskemu ljudstvu, naj zbira vojsčake in orožje. Danes lahko poudarjamo z zadovoljstvom, da ta klic kljub težkim gospodarskim krizam, v katerih se nahajamo, ni ostal glas vpajočega v puščavi. Slovensko ljudstvo je pomnožilo armado vojsčakov, ki hočejo v boj za brate, ki so bili doslej zapuščeni. Vedno globlje prodira v vse sloje našega ljudstva zavest, da mora vsak Slovenec vse, kar trpi naši bratje in sestre na meji krivic in nasilja, občutiti, kakor da ga boli rana na lastnem telesu. Zlasti se slovenska mladina — in to poudarjam s posebnim veseljem — zbira v

vedno večjem številu pod zastavo »Slovenske Straže«, in kmečki fant in kmečka deklica, delavec in delavka sta postala naša najmarljivejša borivca in osramotila marsikatero inteligenta, ki še gleda naše delo postrani.

Slovensko ljudstvo je v preteklem letu še v večji meri kakor prvo leto dokazalo svojo požrtvovalnost, ki se kaže najbolj v številkah, o katerih bo poročal naš blagajnik. Ker so naši dohodki stalno napredovali, je bilo »Straži« mogoče, na vseh poljih nadaljevati započeto delo. V ospredju je bila tudi v pretečenem letu povzdiga ljudske izobrazbe. Analfabet in človek, ki sploh nima duševnih potreb, sta prva, ki vtoneta v tuji povodnji. V tej zavesti smo storili vse, kar smo mogli, da širimo pravo izobrazbo med ljudstvom v obmejnih krajih. Za knjižnice smo izdali 2000 K 94 vin. Njih število se je pomnožilo za 12, tako da »Slovenska Straža« danes vzdržuje 92 knjižnic, večina jih je na Koroškem, nekaj na Štajerskem — zlasti tudi v industrialnih krajih Gornje Štajerske — in na Kočevskem. Pozabili pa tudi nismo svojih bratov na Beneškem in preko Mure. S časopisjem smo preskrbeli 576 slovenskih hiš — 250 več kakor lani — in izdali v ta namen 3420 K 25 vin. — 1757 K več kakor lani. Sad tega dela je že očitven. S slovenskim časopisjem se je začelo — kakor posnemamo iz došlih poročil in nenadoma nastalega zanimanja — novo narodno življenje celó po krajih, o katerih smo mislili, da so za Slovence za vselej izgubljeni. Podpor izobraževalnim društvom, za gledališke odrede in domove na meji smo izdali 4507 K 79 vin., sicer

manj kakor lani, čemur pa je vzrok to, da se je zlasti prvo leto izplačalo več najnujnejših podpor. Podpirali smo tudi delo naših Orlov za mejo, uverjeni, da se nam ne bo več treba bati za mejo, ako dosežemo vsaj od daleč idealni cilj smotrene orlovске organizacije ob celi meji. Kolikor Orlov ob meji, toliko neustrašenih stražnikov! Vsi stroški za ljudsko izobrazbo v širšem smislu so znašali torej okrog 10.000 kron, za naše skromne razmere dosti velika, pa še bolj plodonosno naložena svota!

Lep napredek smemo tudi zapisati na šolskem polju. Otroških vrtcev vzdržujemo troje: Sv. Križ pri Trstu, Velenje in Devin (z večjo podporo). V kratkem se pa otvorijo še otroški vrtci v Podgori in Ločniku pri Gorici, v Šoštanju in dvoje ali troje njih tik Trsta. Stroškov za otroške vrtce je bilo 5089 K 25 vin. Našim narodnim nasprotnikom so v šolske namene na razpolago ogromne svote. Tekmovati z njimi v korupciji, ki jo širijo takorekoč s kupovanjem otrok in staršev, ne moremo in ne maramo! Pač pa smo smatrali za svojo dolžnost, vršiti karitativno delo za slovenske otroke ubogih slovenskih staršev. Zato smo prispevali za šolarske potrebščine mnogim obmejnim šolam deloma v denarju, deloma šolskih knjig, za šolarske kuhinje, za božičnice in Miklavževe večere in dvema občinama dovolili brezobrestno posojilo za šolske stavbe. Vsi sem spadajoči izdatki so znašali 7798 K 74 vin. V tej svoti je pa všteta tudi še svota, ki smo jo izdali, da omogočimo na Koroškem odprtitev dveh gospodinskih šol. »Slovensko Stražo« čaka v tem oziru v bodočnosti delo, ki je za ohra-

Vsak Slovenec, vsaka Slovenka naj kupi takoj več srečk „Slov. Straže“.

Srečka samo 1 K! — Žrebanje že 18. novembra!

Vrednost vseh dobitkov je 20.000 K. Vseh dobitkov je 1554.

Kaj je prvi dobitek?

Prvi glavni dobitek o vrednosti 5000 K:

Kompletna fina oprava za tri sobe in kuhinjo, obstoječa iz spalne oprave, jedilnice, salonske garniture, glasovirja in kuhinjske oprave, ali

5—6 1/2 HP. bencin-motor, mlatilnica z dvakratnim čistjenjem, slamoreznica.

Kaj je drugi dobitek?

Drugi glavni dobitek o vrednosti 1000 K:

1 glasovir ali 1 vagon sortiranih umetnih gnojil ali 1 garnitura za košnjo (stroj za košnjo, stroj za obračanje, brana).

Kaj sta tretji in četrti dobitek?

Tretji in četrti glavni dobitek o vrednosti po 500 K:

Oprava za spalno sobo za dve osebi ali 1 gepelj z mlatilnico ali 1 stroj za košnjo.

Ostali dobitki:

so vredni 13.000 K, in sicer:

Deset dobitkov o vrednosti po 100 K. Štirideset dobitkov o vrednosti po 50 K. Sto dobitkov o vrednosti po 20 K. Dvesto dobitkov o vrednosti po 10 K. 1200 dobitkov o vrednosti po 5 K.

Ena srečka samo eno krono!

Kjer srečk „Slov. Straže“ ne dobite v prodajalnah, pišite po srečke na naslov: Pisarna „Slov. Straže“ v Ljubliani.

Nagovorite tudi sosede in naročite več srečk skupaj!

nitev Slovenstva največjega pomena. Vzgojimo iz slovenskih deklet vrle slovenske gospodinje in brez strahu bomo lahko zrl naprej. Zavedajoč se važnosti te akcije, bom stavil in utemeljil danes še poseben predlog. — Najtrdnjše delo za naš narodni napredek je smoteno delo za povzdigo našega kmečkega gospodarstva. Kar se je doslej doseglo pri nas in drugod v tem oziru, moramo največ pripisati razvoju združništva. Da vzgoji zavedne voditelje naših združug in z vzgojnim vplivom zadrzne misli utrdi tudi narodno misel, je omogočila »Slovenska Straža« s svojo podporo četvero koroskim mladeničem obisk »Zadrzne šole« v Ljubljani. Podpora v ta namen bo odsej stalna točka med izdatki »Slovenske Straže«. Ravnih srednješolcev iz obmejnih krajev tudi nismo pozabili! Poleg večjih podpor »Dijaškemu domu« v Celovcu, ki je prejel od nas 1500 K, in »Učiteljskemu domu« v Celovcu — podpora 200 K — smo podpirali dva koroska gimnazija v Ljubljani. Tudi več obmejnih akademikov je bilo deležnih naše pomoči. Vse dijaške podpore so znesle 1628 K 26 vin. Priznavam, da je bilo doslej še premalo, kar smo storili za organizacijo delavstva po tujih industrialnih krajih in za varstvo izseljencev. So pa to naloge, ki se jim »Slovenska Straža« ne bo mogla in ne smela izogniti, ampak treba bo zanje žrtvovati, kar bo sploh mogoče.

V svojem programu ima »Straža« zlasti tudi študiranje meje. Pretečeno leto smo proučili natančneje polovico Kočevskega in razmere med ogrskimi Slovenci. Začeto delo se bo nadaljevalo od leta do leta.

Svota vseh podpor je znesla 25.768 K 23 vin., za 6587 K 21 vin. več kakor lani. Odpade pa od te svote na Štajersko 7129 K 36 vin., na Koroško 10.253 K 44 vin., na Primorsko 6024 K 59 vin., na Kranjsko 948 K 60 vin., na druge dežele 619 K 24 vin. in na splošne podpore 793 K. Od svojega početka do danes je izdala »Slovenska Straža« podpor v narodno-obrambene namene: 54.091 K 53 vin.

Glede poslovanja predststva pri razdeljevanju podpor je treba poudariti, da je za rešitev vsake prošnje odločilna izjava dotičnega pokrajinskega pododborja. Tako je v delovanju »Straže« združena avtonomija s centralizmom.

Pri prodaji in nakupovanju slovenske zemljiške posesti smo posredovali, kolikor je bilo mogoče. Žal, da so vsled splošne denarne krize tudi razmere pri hipotečni kupčiji kritične in da vsled tega za marsikateri lep kos naše zemlje ni bilo mogoče dobiti pripravnega kupca.

Za izvršitev sklepov lanskega občnega zbora za varstvo domačije smo izvedli pripravljane korake in nameravamo izdati o tem poljuden spis s slikami. Slavnost narodnih noš, nameravana za letošnje poletje, se je za sedaj odložila, ker se je preložil tabor jugoslovanske mladine na poznejši čas.

Troje ciljev si mora po mnenju predststva staviti »Straža« za bližnjo bodočnost. Govori in piše se mnogo o problemu malega naroda z ozirom na zadnje ljudsko štetje. Izseljevanja iz agrarnega ozemlja v industrialno ne bomo ustavili. Poizkušati kaj takega, bi bila utopija. To je pojav, ki se kaže kakor pri nas tudi pri velikih narodih. V velikem delu Češke, ki je pretežno agrarnega značaja, pada od štetja do štetja število prebivalstva, ravno tako tudi v nemških alpskih deželah. S temi razmerami in s tem razvojem nam je treba računati kot danim in zato zastaviti vse sile, da ljudstvo, ki se izseljuje, ne odpade kot trhlja veja. Brigali smo se doslej premalo za našo narodno diaspozo v gornještajerskih industrialnih krajih. V Gradcu je temelj organizaciji naših ljudi položen, naše delo nas bo vodilo sedaj dalje k drugim zapuščenim bratom in sestram. Na tej poti pa se bo pokazalo brez dvoma eno: da bo težko ohraniti tistega, ki je odšel z doma brez zavesti, da je zvezan s svojim ljudstvom in navezan na svojo domačijo. Skrb za šoli odraslo mladino ob meji je zato naša druga velika naloga. Organizacija fantov in deklet ob vsej meji bo podlaga bodočemu delu. Tretje, česar ne smemo pozabiti in za kar dela »Südmarka« ravno sedaj s polnim parom, je skrb za obrtni naraščaj, za slovenske vajence, pomočnike in mojstre po obmejnih krajih. »Straža« je že doslej storila v tem oziru marsikaj, a sistematično delo se še ni začelo.

Konečno še beseda nasprotnikom! Njih kritike se ne bojimo in jo lahko prenesemo! Kdor ima oči in sploh hoče gledati, lahko vidi, kaj je storila »Slovenska Straža« v prvih dveh letih! V očeh naših nasprotnikov bo seveda vse naše delo strankarsko — klerikalno. To nas ne moti. Vemo dobro, da bi bilo slabo znamenje za nas, ko bi od ljudi, ki mečejo nune iz svojih šol, zidanih z denarjem vseh Slovencev, želi priznanje in pohvalo. »Slovenska Straža« ne bo bobnala v svet vseh podrobnosti o svojem delu in o svojih načrtih.

Kajti to bi se reklo razkrivati neprimerno močnejšemu sovražniku svoje še slabotne postojanke! Tiho in vztrajno pojdemo dalje po poti, ki jo izpoznavamo za pravo. V Slomškovem spominu so se združili letos vsi, kar jih je med Slovenci dobromislečih, vanje oprta bo tudi »Slovenska Straža« vršila svoje ljudsko delo v zmislu načel Slomškovih!

TAJNIKOVO POROČILO.

Tajnik Ivan Štefe je podal naslednje poročilo: Predsedstvo poročilo Vam je podalo vpogled v raznovrstno delo, ki smo je vršili preteklo leto v »Slovenski Straži«. Zapisnik »Slovenske Straže« o sejah njegove odbora, bi bil s predsedstvom poročilom v glavnih potezah večinoma izčrpan, stotin in stotin podrobnosti, ki spadajo v poglavja, katera je omenjalo predsedstvo poročilo, pa tu ne bom navajal, ker marsikje, kjer je »Slovenska Straža« s 1000 kronami izvršila uspešno delo, bi lahko bogatejši nasprotnik to delo pokvaril z 10.000 ali več kronami. Vsakemu članu so zapisniki na vpogled, vse podružnice se lahko na ta način pouče tudi o vseh podrobnostih. Poudarjam, da je previdno delo »Slovenske Straže« navodilo na vseh poljih do najlepših uspehov, za kar imajo nemalo zaslug pokrajinski odbori: štajerski, koroški, primorski pododbor, v katerih sede najodličnejši Vaši zaupniki, po katerih navetih je »Slovenska Straža« vedno reševala došle vloge.

Kakor ste razvideli iz predsedstvenega poročila, zastavlja »Slovenska Straža« svoje delo večinoma tam, kjer neha s svojim delom šola. »Slovenska Straža« je tako izpopolnila veliko vrzel v naši narodni organizaciji. S tem, da je »Slovenska Straža« krepka opora izobraževalnemu in gospodarskemu organizatoričnemu delu ob mejah tudi preko slovenskih mej, izvršuje svoje načelo: da našega narodnega sovražnika nikdar ne bomo premagali z denarjem, ampak s tem, da dvignemo skrite zaklade duha vsega našega naroda, da dvignemo našemu narodu izobrazbo in njegovo gospodarsko moč. Mislim, da je delo za rešitev rojakov v tujini nekoliko več vredno kot pa n. pr. tekma za kako sokolsko prvenstvo. Kako visoko pojmuje naše liberalno časopisje vrednost pravega narodnoobrambnega dela, priča dejstvo, da je to časopisje enega sokolskega tekmovalca letos bolj slavilo, da je imelo zanj več prostora kot pa za Antona Martina Slomška, ki je rešil tisoče in tisoče Slovencev. Če kedaj, se je pri proslavi Antona Martina Slomška videla malenkostnost naših nasprotnikov. »Slovenski Straži« pa ostanejo vodilo Slomškove besede: »Povzdiguje Slovence bistre glave, naj bodo vrli sinji Slavi!« Anton Martin Slomšek je začrtal »Slovenski Straži« pot z besedami: »Le bistrimo si glave, ne dremajmo zaspani, drugim narodom prodani.« Tako bodo najboljši, neprodiren ščit v našem narodnem boju: gospodarska moč, izobraženost, poštenost in zavednost narodova in tako bode proti vsem naklepom »Schulvereina« in »Südmarke« odgovarjal narod z besedami Antona Martina Slomška: »Z denarjem se poštenja ne kupi!«

S tega stališča smo delali tudi v preteklem, drugem letu obstoja »Slovenske Straže«, v katerem je imelo načelstvo 22 sej, glavni odbor se je pa sešel v Ljubljani petkrat.

Obširne naloge so te seje naložile naši društveni pisarni, v kateri imamo enega knjigovodjo, ki rešuje obenem tudi došlo pošto, enega pomožnega uradnika, eno pomožno uradnico ter enega slugo. Izdatek na plačah se je od lani na letos znižal. Poudarjam, da je dosedanji napredek »Slovenske Straže« bil mogoč le s pisarno, kajti brez take pisarne bi bila rešitev, vpisovanje vsak dan naraščajoče dnevnice pošte, red v različnih zalogah, ki so v oskrbi »Slovenske Straže«, rešitev najrazličnejših naročil in beleženje, kar »Slovenska Straža« sprejme in izda, nemogoče, četudi večina odbornikov po svojih uradnih urah vsak dan popolnoma brezplačno dela za »Slovensko Stražo«. Pisarna se je zadnji čas tako uredila — mnogo zaslug ima za to tudi deželni oficijal g. Šelko, ki je stavil svoje moči brezplačno na razpolago, za kar mu bodi tu izrečena srčna zahvala — da je pisarna kos tudi veliki akciji, naši loteriji, tako da za to loterijo ni bilo treba nič pomnožiti osobja. Sedaj naj se pa pogleda ob takih prilikah v druge narodnoobrambne pisarne, ki imajo naravnost ogromne pisarne. »Schulverein« je imel takrat, ko je beležil 10.000 pisarniških števil, osem uradnikov, danes obsega pisarna njegova celo poslopje in nad 50 uradnikov. Če hočemo napredovati, nam je pisarna prva potreba. Poglejmo samo »Družbo sv. Cirila in Metoda«, ki samo za enega potovalnega učitelja izda 4000 K, kolikor nas naša pisarna komaj skupaj velja. Če je bila ob velikem delu kupa pritožba, bomo v bodoče skušali doseči rekord-pisarno brez pritožb. Zdi se mi, da moramo odpraviti kuverte a firmo »Slovenske Straže«.

Pisarna je prešla v preteklem letu 2321 pisem, razposlala je 13.498 pošiljatev.

V loterijski zadevi je prešla pisarna 416 pisem, odposlala je pa 1434 odposiljatev, promet je torej bil 17.669 točk.

Imeli smo zvezo z Jugoslovansko Stokovno Zvezo, z Rafaelovo družbo, in pri tem delu smo opazili, kako nujno potrebno bi bilo, če bi iz teh društev in iz »Slovenske Straže« napravili centralno pisarno, ki bi bila na razpolago tudi vsem našim pokrajinskim »Slovenskim krščansko-socialnim zvezam«. Tako bi bil mogoč točen pregled, mogoča rešitev iniciativnih predlogov raznih odborov, taka pisarna bi bila v korist našim ljudem v tujini in tako tudi domovini, tako bi posegli tudi v žalostne ameriške razmere, kjer se širi svobodomiselnost gibanje in kamor se naše delo tudi mora obrniti, ako se hočemo obvarovati svobodomiselnosti kuge iz Amerike.

Središče dela je sedaj loterija. Izdanih je doslej 40.000 srečk (od teh na Štajersko 7000, Primorsko 2000, Koroško 3500, ostalo je vzela Kranjska). Upamo, da v prihodnjih dneh do 18. novembra vsak somišljenik in vsaka somišljenica stori med svojimi krogi svojo agitačno dolžnost, da oddamo vsaj še enkrat toliko srečk! Vsak godovnik, vsaka godovnica naj za godovna darila dobiva samo srečke »Slovenske Straže«!

Omeniti mi je tudi, da je pisarna po navodilih odbora izvrševala vso agitacijo za »Slovensko Stražo« po časopisju, in ta agitacija, kakor ste videli iz naših časopisov, ni bila majhna. Iskrena hvala vsem tistim časopisom, ki so nam bili na razpolago, naj bodo tudi nadalje naše najuspešnejše orožje. »Slovenska Straža« je izdajala »Narodnoobrambni Vestnik«, ki je mnogo pripomogel, da je prodira misel »Slovenske Straže« v najširše sloje.

S pomočjo časopisja je bilo tudi mogoče, da se je »Slovenski Straži« sijajno posrečila Slomškova proslava, ki je dvignila nanovo zavest tisočem in tisočem Slovincem. Če bi »Slovenska Straža« letos ne napravila drugega, kakor da je s posebnim izdajo svojega »Narodnoobrambnega Vestnika« opozorila vse Slovence na 50-letnico smrti slovenskega apostola Antona Martina Slomška in združila ljudstvo in mladino v proslavi njegovih nauk, je storila veliko narodno-izobraževalno delo. »Slovenska Straža« je ob tej priliki založila tudi stvari, potrebne za proslavo; razposlala je slavnostne govore, načrte slavnosti, založila je prekrasne Slomškove razglednice, posebno velik uspeh pa je imela s Slomškovi podobiciami za šolsko mladino, katerih je razdeljenih med šolsko mladino 30.000 izvodov in še vedno prihajajo nova naročila. S Slomškovo proslavo je »Slovenska Straža« najbolj podčrtala svoj program.

Z veseljem morem poročati, da zanimanje za »Slovensko Stražo« ne pada, kakor so nekateri pričakovali, ampak narašča. Na Kranjskem se je ustanovilo v preteklem poslovnem letu šest novih podružnic, na Štajerskem dve novi podružnici, na Koroškem dve novi, na Goriškem nobena nova, na Tržaškem nobena nova in v Istri nobena nova podružnica.

Podružnic imajo: Kranjska: 109 podružnic, 16 ustanovnih, 75 10kronskih, 5267 rednih in 1529 podpornih članov. — Štajerska: 54 podružnic, 5 ustanovnih, 43 10kronskih, 2435 rednih in 678 podpornih članov. — Koroška: 15 podružnic, 3 ustanovne, 7 10kronskih, 672 rednih, 214 podpornih članov. — Goriška: 16 podružnic, 2 ustanovne, 9 10kronskih, 648 rednih, 189 podpornih članov. — Tržaška: 5 podružnic, 1 ustanovna, 2 10kronska, 312 rednih in 54 podpornih članov. — Istria: 2 podružnici in 68 rednih članov. — Imamo tedaj 211 podružnic; podružnice štejejo 27 ustanovnih, 126 10kronskih, 9402 redna in 2664 podpornih članov; skupaj 12.229 članov (lani 10.354).

K temu bi bilo prišteti člane onih podružnic, ki niso poslane izkaza. Letos ima poleg tega centrala 70 ustanovnikov (lani 66), tako da je letos skupno število članov 12.299.

Če vpoštevamo, da smo imeli letos na vsej črti občinske volitve, ki so našim ljudem naložile velike stroške, in če vpoštevamo splošno dražnjo, smo lahko veseli, da smo kljub temu napredovali. Krepko voljo imamo delati dalje. Ogromno je še naše polje, kjer lahko napredujemo, pričeli smo komaj in že smo v drugem letu dosegli toliko dohodkov, kakor jih je imela »Družba sv. Cirila in Metoda« šele po 18. letu svojega obstanka. Če vpoštevamo pri tem, da naši somišljeniki vzdržujejo ob meji ogromno zavodov, ki so prave naše narodno obmejne trdnjave, če vpoštevamo našo narodno obrambo, ki se vrši v goriškem »Šolskem Domu«, goriškem »Slovenskem sirotišču«, v koroških šolskih društvih, v skrbi za dijaštvo in v naših izobraževalnih društvih, če omenjam najglavnejšo našo narodnoobrambno trdnjavo »Družbo sv. Mohorja« — če vpoštevamo vse to

ogromno ljudsko delo, tedaj stojimo v narodnoobrambnem delu ogromno pred našimi liberalnimi nasprotniki, in v zavesti tega dela skoro nikdar ne reagiramo na njihove vsakdanje psovke. Le to vprašam nasprotnike: Ali ni pomembnejši vinar našega kmeta in delavca za narodno-obrambne namene, kakor pa 1000 kron, katere daruje »za narod« kak liberalen napuhnež zvečer ob vinu v gostilni, dočim je prej cel dan ljudstvo odiral? Ali je s tem povrnjeno narodu ono, kar mu je vzel? Koliko takih narodnjakov se na Slovenskem narodno šopiri, dočim narod preganjajo z njegove grude!

Mi pa, tovariši in tovarišice, premisljimo, kaj in kako storiti, da se naša »Slovenska Straža« osorej zopet še bolj okrepi. Kaj je treba storiti?

1 Naše podružnice naj imajo vsak mesec seje, nastavijo naj zaupnike ali zaupnice v vsaki vasi, ki naj pazijo posebno na to, katera prodajalna še nima ali noče imeti našega blaga. Agitatorji naj o tem ljudstvo primerno pouče.

2. Ko pridejo Mohorjeve knjige, naj vsak dá poverjeniku dar za »Slovensko Stražo«, čim več, tem bolje. Najboljše bi bilo, da bi ob tej priliki mnogo članov Mohorjeve družbe darovalo po 50 vinarjev — tam, kjer bo vsaj 25 takih članov, se lahko ustanovi iz teh članov podružnica »Slovenske Straže«, ki bi letno udno pobirala skupno s članarino za Mohorjevo družbo. Može in fantje — pol litra vina ali liter vsak na leto manj, pa tistih 50 vinarjev ali kronico »Slovenski Straži«, pa bodete imeli zavest, da ste storili nekaj za rešitev svoje domovine! Dekleta, nekoliko manj lišpa — pa bo v vsaki župniji cvetela podružnica »Slovenske Straže«! Če se č. gg. poverjeniki Mohorjeve družbe in naši zavedni somišljeniki in somišljenice po tem navodilu žrtvujejo — naraste lahko število članov »Slovenske Straže« v enem letu vsaj na 40.000, če ne več. Naj vsi poverjeniki Družbe sv. Mohorja in vsi mi na ta način počastimo spomin ustanovitelja Družbe sv. Mohorja Antona Martina Slomška!

3. Ob tej priliki naj tudi vsa naša županstva in vsi naši gospodarski zavodi izroče darove za »Slovensko Stražo«. Naša županstva in druge naše pisarne in posamezniki naj redno rabijo narodni kolek »Slovenske Straže«!

4. Vsi posnemajmo tisti štajerski ubogi ženci, ki sta se v svojih oporokah spomnili »Slovenske Straže«! Vsak izmed nas naj v svoji oporoki misli na »Slovensko Stražo«, ker tako bo tudi po smrti njegovo delo imelo trajen uspeh. Slava blagopokojnemu Josipu vitezu Gorupu in blagopokojnemu kanoniku Jakobu Bohincu! Ta dva plemenita moža, ki sta umrla v preteklem letu, sta se v svojih oporokah spomnila »Slovenske Straže«, prvi s 1000 K, iz oporoke drugega gospoda smo pa dobili 356 K 70 vin. Slava njunim spominu!

5. »Slovenska Straža« izda knjižlico »Miklavžev večer in Silvestrov večer v društvih«. Povsod prirejte take večere — povsod dobite nekaj Miklavževih in novoletnih darov »Slovenski Straži«.

6. Nabiralnike »Slovenske Straže«, katerih je sedaj zunaj 283, nekoliko živahnje rabite. Pri vsaki priliki naj stopi kdo okoli gostov z nabiralnikom. Posebno ob porokah, krstih itd. naj naši ljudje proslave ta dogodek z darovi »Slovenske Straže«. Nabiralnikov imamo še v zalogi 111. Hitro jih razdelite po domovini!

7. Posebno važno je zavarovanje za doživetje, za slučaj smrti, za doto itd. Pišite vedno pisarni »Slovenske Straže« po nasvete. Tako dobite dobre, poštene zavarovalnice, »Slovenska Straža« pa dobi tiste odstotke, ki jih sicer brez koristi vzamejo agentje. Tu lahko dobimo velike vsote za »Slovensko Stražo«. Občujte ob takih prilikah samo s »Slovensko Stražo«!

6. Naša večja omizja, tarokisti, pisarne itd. nabirajte v posameznih mestih do 100 kron. Za vsakih 100 kron dobi omizje, oziroma pisarna umetniško častno diplomu.

7. Vsako leto prilože naši listi položnice »Slovenske Straže« — izpolnite vse položnice in jih odposiljite!

Kar bo »Slovenska Straža« dobila od naroda, dala bo vse domovini!

Treba je zastaviti vse naše moči za napredek »Slovenske Straže«, kajti vsa znamenja naših domačih in tujih nasprotnikov kažejo, da če bi »Slovenske Straže« ne bilo, bi jo bilo treba ustanoviti. Pojdimo v prihodnjem letu za »Slovensko Stražo« z veseljem na delo, kajti Slomšek sam pravi: Kar se z veseljem, s celim srcem prične, se tudi lahko in srečno dovrši. Z delom in žrtvami »Slovenski Straži« se lahko prepričamo, da ni lepšega, kot služiti domovini!

Po poročilu tajnika, ki je bilo soglasno sprejeto, je pozval predsednik navzoče, da počaste spomin umrlih dobrotnikov »Slovenske Straže« s tem, da se dvignejo s sedežev. Ves zbor se je dvignil in tako častil spomin domoliubnih pokojnikov.

POROČILO BLAGAJNIKA.

Blagajnik Anton Volta je poročal:

Slavna skupščina! Splošna draginja, slaba letina, razne vremenske in druge nezgode, ki so obiskale lani in letos našo domovino, so nas upravičeno navdajale s strahom, da bodo dohodki »Slovenske Straže« letos padli. Ali ta strah je bil prazen. Slovensko ljudstvo, čeprav po večini ubogo, je že od nekdaj znano kot zelo radodarno, in priskočilo je tudi v preteklem poslovnem letu našim obmejnim bratom z obilnim darom na pomoč. Sporočiti Vam imam veselo vest, da so se letos dohodki »Slovenske Straže« znatno pomnožili. Dosegli smo lepo svoto 61.337 K 26 vin. proti lanskim 55.503 K 31 vin. Ako še vpoštevamo dejstvo, da je bilo med lanskimi dohodki nad 12.000 K ustanovnine, katere je letos samo 900 K, se moramo naravnost čuditi, da je letošnji prirastek tako velik.

Kako se je pa nabral ta denar? V prvi vrsti moramo omeniti naše podružnice, ki so poslane 12.190 K 69 vin. prispevkov. Seveda bi se ta svota še zelo povečala, ako bi prišli vse zneske, katere so poslane za razno društveno blago. Nekaj podružnic sicer ni poslalo nič prispevkov, vendar pa moramo na splošno podružnice pohvaliti, da so izvršile, kolikor je bilo v njih moči, svojo dolžnost. Ako razdelimo omenjeno svoto po deželah, vidimo, da so prispevale kranjske podružnice 5182 K 25 vin., štajerske 4484 K 72 vin., koroške 1078 K 99 vin., primorske 1444 K 73 vin.

Glavni vir dohodkov »Slovenske Straže« so in morajo biti podružnice. Zavedati bi se morale, da je v njihovih rokah napredovanje in nazadovanje »Slovenske Straže« in s tem tudi usoda obmejnih bratov. Zato pa kličemo vsem podružnicam, posebno pa tistim, ki se pretečeno leto niso odzvale: Skušajte izravnati prihodnje leto z obilnimi prispevki to, kar ste pretečeno leto zamudile. Nabirajte nove člane in ne odnehajte preje, dokler ne bo nobene slovenske hiše brez člana »Slovenske Straže«.

Ustanovniki so preteklo leto pristopili 5 tistih, ki so vplačali 550 K. Zadnji obroki ustanovnikov prejšnjega leta so znašali 350 K, tako, da smo letos prejeli 900 K ustanovnine. Skupno štejemo sedaj 70 ustanovnikov, lepo število, pri katerem pa ne smemo ostati. Zato prosimo vse premožnejše slovenske kroge, da se spominjajo ubogih bratov na meji in pristopijo kot ustanovniki »Slovenske Straže«.

Darov se je nabralo 9048 K 99 vin., in sicer je prispevala Kranjska 4607 K 44 vin., štajerska 2786 K 21 vin., koroška 923 K 59 vin., Primorska 558 K 66 vin., drugi kraji 173 K 09 vin.

Zapuščin je prejela »Slov. Straža« v preteklem letu 1356 K 70 vin. Slava tem vrlim rodoljubom, ki so se zadnji hip spomnili trpečih bratov ob meji. Naj bi temu lepemu vzgledu sledilo še obilo rodoljubnih src.

Posebno pohvalo pa zaslužijo naši vrlji Mohorjani in č. gg. poverjeniki. Zbrali so v pretečenem letu 3830 K 54 vin. Ako računamo, da je daroval vsak Mohorjan povprečno po 10 vinarjev, dobimo, da se je v pretečenem letu odzvalo naši prošnji nad 38 tisoč, t. j. skoro polovico Mohorjanov. Srčno prosimo č. gg. poverjenike, naj tudi letos blagovolijo zastaviti vse svoje moči, da se bo omenjena svota v prihodnjem letu še znatno zvišala.

Članarine iz tistih krajev, kjer še ni podružnic, smo prejeli 219 K, dohodkov iz nabiralnikov je bilo 1142 K 13 vin., dohodki predavanj 738 K 88 vin., Slomškov sklad za uboge obmejne dijake znaša do danes 250 K, nabiralnikov je bilo plačanih za 200 K, obresti od naloženega denarja znašajo 153 K 85 vin.

Kaj pa društveno blago? Papirja smo prodali pretečeno leto za 5430 K 26 vin., kolkov za 1380 K 48 vin., razglednic za 3718 K 38 vin., računskih listkov za 179 K 45 vin., slik za 661 K 78 vin., raznega blaga za 765 K 10 vin. Skupno se je prodalo društvenega blaga za 12.135 K 45 vin. Društveno blago bi lahko neslo »Slovenski Straži« še dosti večje dohodke, ako bi se seveda bolj rabilo. Širite tedaj to blago. Posebno naj se splošno vpelje raba narodnega kolka — pa društvenih razglednic.

Provizije od raznega blaga, ki se prodaja v korist »Slovenske Straže«, od zavarovanja in drugega smo dobili 8644 K 41 vin., in sicer od vžigalic, cikorijske, drož, mila, sveč, zavarovanja, tkanin, čistila »Sava« in turških srečk. Iz te velike vsote vidimo, koliko se lahko nabere za »Slovensko Stražo«, ne da bi posameznik kaj čutil na svojem žepu. Zato pa kupujte le tisto blago, ki se prodaja v korist »Obmejnim Slovincem«, zavarujte se edino le po »Slovenski Straži«. Ako bomo vsi v tem oziru storili svojo dolžnost, se bo provizija ne samo podvojila, ampak potrojila.

Prehodnih dohodkov je bilo 2817 K 7 vin. Ako k tem dohodkom prištejemo še prebitek lanskega leta, ki je znašal 7709 K 55 vin., dobimo svoto 61.337 K 26 vin.

Kaj pa izdatki? Podpor se je izplačalo 25.768 K 23 v. Za tiskovine, okrožnice, listine podružnic

itd. smo izdali 1674 K 95 vin., »Narodno-obrambni Vestnik« 903 K 45 vin., nabiralniki so stali 1800 K, za društveno blago smo izdali 4558 K 70 vin., in sicer za papir 1105 K 56 vin., za kolke 638 K 15 vin., za razglednice 2205 K 38 vin., za slike 609 K 61 vin. Inventarja se je nakupilo za 480 K. — Stroški predavanj so znašali 452 K 14 vin.

Uprava je stala: Pisarniške potreščine 143 K, potni stroški 491 K 50 vin., stanarina 850 K, manipulacijski stroški poštne hranilnice 129 K 87 vin., poština 1270 K 95 vin., plače 4690 K.

Raznih stroškov je bilo še 2137 K 61 vin., prehodnih izdatkov pa 2510 K 70 vin. — Vseh izdatkov skupaj je bilo 47.861 K 10 vin.

Društveno premoženje znaša: Prebitek pretečenega poslovnega leta 13.476 kron 16 vin., inventar 5044 K 94 vin., nabiralniki 1867 K 80 vin., zaloge papirja, razglednic, kolkov in drugega blaga 6472 kron 92 vin., dolžniki 1338 K 46 vin. — Skupaj tedaj 28.200 K 28 vin. Lani je znašalo društveno premoženje 24.401 K 52 v., letos se je tedaj zvišalo za 3798 K 76 vin.

Slavna skupščina!

To so številke, katere se Vam imel kot blagajnik podati. K svojemu poročilu nimam ničesar drugega dodati, kot edino le prošnjo, da nam tudi prihodnje leto ostanejo zvesti vsi dosednji prijatelji »Slovenske Straže«, in da bi se njim pridružilo še veliko število drugih. Le tedaj, ako bodo vsi zavedni Slovenci in Slovenke storili svojo narodno dolžnost, bo mogla »Slovenska Straža« uspešno delovati v ogroženih krajih. Na krov tedaj vsi, ki ste edini v ljubezni do svojega materinega jezika in ki se zavedate, da je naša sveta dolžnost čuvati in ohraniti lepo našo domovino!

Končam z besedami, katere je izrekel na smrtni postelji naš slavni vladika Ant. Martin Slomšek:

»Ni treba, da živim, treba pa je, da izpolnim svoje dolžnosti!«

Sledimo vsi nauku Slomškovega: »Pomagajmo pošteno in iz vseh moči k sreči domovine!«

K blagajnikovega poročila pripomni predsednik prof. Jarc, da pri teh dohodkih niso všteti dohodki efektne loterije. Za loterijo se bo svoječasno podal poseben račun.

POROČILO NADZORSTVA.

V imenu nadzorstva je poročal gosp. Ivan Kregar, da je nadzorstvo natančno pregledalo vse knjige in blagajno ter našlo vse v najlepšem redu. Zato predlaga načelstvu absolutorij.

DEBATA.

Predsednik Jarc otvori debato in dá besedo dr. Brejcu.

KOROŠKI SLOVENCİ O NAŠEM DELU.

V imenu koroških Slovincov se je oglasil g. dr. Brejc, ki je izjavil:

Ker iz celega poročila izhaja, da je »Slovenska Straža« obračala na Koroško posebno veliko pozornost, zato smo ji Korošci dolžni iskreno zahvalo.

Korošci smo še vedno tega prepričanja, da se bo na koroških tleh odločil boj za obstanek slovenskega naroda. Nemški most do Adrije ni prazna, oratorična fraza; v njem se marveč izraža politični in gospodarski cilj Nemcev. Amerika je za Nemce izgubljena, zato se obračajo proti jugu. Iščejo ventila preko tistih dežel, ki leže med njimi in med morjem na jugu. To omenim radi tega, da razumemo, zakaj Nemci s tako vehemenco težijo proti jugu. Ta boj torej ni zgolj izrodek bolnega nemškonskega šovinizma, marveč ima globlje vzroke in radi tega tudi ni prehodni. Zato je pametno in nujno potrebno, da obrača »Slovenska Straža« večji del svojih dohodkov in svojega dela na Koroško, na tista tla, kjer se bo odločila usoda slovenskega naroda.

Zadnje čase smo doživeli časnarsko polemiko, če na Koroškem res nazadujemo, in kdo je kriv tega nazadovanja? Če koroški Slovenci nazadujejo, ni krivo, ker sem jaz prišel na Koroško in prinesel »klerikalizem« tja. Ta razvoj se je pričel, odkar imamo splošni ljudskošolski zakon; torej v času, ko Slovenske Ljudske Stranke še ni bilo nikjer, zlasti pa ne na Koroškem. Pač pa moramo reči, da družba sv. Cirila in Metoda ni storila svoje dolžnosti. To danes javno povem in sem pripravljen to svojo trditev povsodi zagovarjati. Koliko je Ciril Metodova družba storila za Koroško, kažejo številke. V roki imam družbin koledar za leto 1912. Iz bilance za leto 1909. posnemam, da je v tem letu družba izdala 174.000 kron, med tem za šentrupertsko šolo na Koroškem jedva celih 7000 kron! Poglejte tudi številke za leto 1912. V tem letu je družba izdala za šolstvo v Trstu 103.000 kron, na Goriškem 43.000 K, na štajerskem 26.000 kron, na Koroškem 18.000 K, med temi je samo kakih 8000 K rednih izdatkov, drugo gre na račun nameravane nove šolske stavbe Vodičjvasi. Te številke govore o vnemi Ciril Metodove družbe za koroško

Vžigalice

v korist obmejnim Slovincem veljajo pri nakupu

enega zaboja z vsebino 5000 škatljic K 52.—
pet zabojev z vsebino 25.000 škatljic „ 50.—

pri glavni zalogi: **C. Menardi, Ljubljana.**

Tu se dobiva tudi najfinejše perilno

milo v korist obmejnim Slovincem.

Slovenci, Slovenke — v vseh prodajalnah odločno zahtevajte samo te
vžigalice in to milo!
„Slovenska Straža.“

narodno pozicijo! In potem liberalna baharija o uspehih v Trstu in na Goriškem, in tak hinavski jamer o nazadovanju na severni meji! Poglejte nasprotno »Slovensko Stražo«, ki, kakor kaže letni račun, daje skoraj polovico vseh podpor ravno na Koroško, ki je tega najbolj potrebna.

Tisti, ki tako slabo brani Koroško in štajersko, nima pravice metati kamenja na druge. Nujno potrebna za Koroško je mladinska organizacija. Liberalci na tem polju niso nič napravili. Skrbeti je treba, da se preobrne sedanji šolski sistem. Družba sv. Cirila in Metoda ni nič storila v tem oziru. Šele mi smo pričeli ruvati in dosegli smo pri upravnem in državnem sodišču ugodne razsodbe. Ako bi se bilo tako pričelo v prejšnjih časih, ko nemški fanatizem še ni bil tako razpaljen, bi danes na Koroškem ne imeli javnih ljudskih šol manj, nego jih je bilo pred 40 leti.

Liberalci vidijo samo številke ljudskega štetja. Ker so se po teh Slovenci skrhili — ergo nazadujejo. Njim nasprotna stranka je doma na Kranjskem v večini — ergo je ta kriva nazadovanja — na Koroškem!

Pribijem, da je »Slovenska Straža« strankarska organizacija, kakor so liberalci proglasili družbo sv. Cirila in Metoda za svojo strankarsko organizacijo. Vse, kar »Slovenska Straža« stori, je del Slovenske Ljudske Stranke. Edino le od Slovenske Ljudske Stranke je pričakovati spas slovenskega ljudstva. Sicer pa denar še ni vse. Denar sam ne bo rešil. Boj se bo odločil v tem, če smo mi v stanu predugačiti sedanjo etično in moralno podlago našega ljudstva na Koroškem, podlago, ki je delo večstoletnega zgodovinskega razvoja, če bomo v stanu prenoviti tiste temelje, na katerih sedaj ljudstvo propada. Potem šele bomo rešili slovenski narod na Koroškem. V tem pogledu pa je nujno potrebna mladinska organizacija.

Priporočam tedaj »Slovenski Straži«, naj obrača svojo pozornost v prvi vrsti šolstvu, takoj za tem pa mladinski organizaciji.

Župnik Janez Kalan priporoča, naj bi »Slovenska Straža« ne samo z materijalnimi, ampak tudi z moralnimi sredstvi še bolj budila narodno zavest. Posvetila pa naj bi tudi vso pozornost največjemu sovražniku slovenskega naroda — alkoholu.

Dr. Ogrizek želi, naj bi »Slovenska Straža« tudi v bodoče vpoštevata želje graških Slovincov in jih po možnosti še bolj podpirala.

Predsednik »Zarje«, jurist Remec, pozdravlja občni zbor v imenu slovenskih katoliških narodnih akademikov in zagotavlja »Slovenski Straži« pomoč dijaštva.

VOLITEV ODBORA.

Na predlog urednika Kemperla se soglasno izvoli za bodoče leto sledeči

odbor:

Za Kranjsko: državni in deželni poslanec Ev. Jarc, profesor in kanonik dr. Svetina, profesor dr. V. Šarabon, tajnik Jugoslovanske Stokovne Zveze Vinko Zabukovec, stolni vikar Luka Smolnikar, Ant. Volta, Fran. Jež, Fran. Terseglav, urednik, Ivan Štefe, urednik.

Za štajersko: šentiljski župan Franc Thaler, župnik Doberšek, profesor dr. Hohnjec, nadrevizor Vlad. Pušenjak, župnik Gomilšek, državni in deželni poslanec dr. Verstovšek.

Za Koroško: dr. L. Ehrlich, Fr. Smodej, dr. V. Rožič.

Za Goriško: državni poslanec Fon, Ciril Vuga, kurat v Podgori.

Za Tržaško: Anton Čok, kaplan pri Novem sv. Antonu v Trstu.

V nadzorstvo so bili izvoljeni: prelat Andrej Kalan, velepodjetnik Ivan Lončarič, dekan Anton Koblar, Ivan Kregar.

V razsodišče so bili izvoljeni: dr. V. Pegan, dr. Josip Dermastia, dr. Fran Dolšak.

IZPREMEMBA PRAVIL.

Na predlog predsednika Jarca se izpremene društvena pravila v toliko, da bosta odslej mesto enega dva podpredsednika, katerih eden mora bivati stalno v Ljubljani.

POTOVALNE UČITELJICE ZA GOSPODINJSTVO.

Predsednik Jarc predlaga: Občni zbor pooblasti predsedstvo, da nastavi potovalne učiteljice za gospodinjstvo, posebno na Koroškem. V svrhu izobrazbe takih učiteljic naj se razpišejo štipendije.

Odveč bi bilo utemeljevati ta predlog. Jasno kot beli dan je, da uprav na Koroškem potrebujemo dobrih slovenskih gospodinj. Dokler nimamo teh, ne smemo pričakovati boljše bodočnosti za slovenski narod na Koroškem.

Predlog se sprejme z velikim odobranjem.

Ker se nihče več ne oglašuje k besedi, se predsednik zahvali navzočim, da so se v tako obilnem številu udeležili občnega zbora, z zanimanjem sledili posameznim poročilom in vztrajali do konca ter s pozivom, naj bi tudi v bodoče zastavili vse svoje moči v prid »Slovenske Straže«, zaključijo zborovanje.

NAŠA IZOBRAŽEVALNA ORGANIZACIJA.

Nato so prišla na dnevni red poročila o naši izobraževalni organizaciji, ki se vrši v Slovenskih krščansko-socialnih zvezah.

Poročila je otvoril predsednik S. K. S. Z. državni in deželni poslanec dr. Jan. dr. Ev. Krek, ki je izjavil:

Veliko važnost in skrb je treba polagati našemu gospodinjstvu. Pridne, skrbne in varčne gospodinje so velikanskega pomena za boljšo bodočnost našega ljudstva. Takih gospodinj pa je treba vzgojiti. Zato predlagam, naj se po vseh naših izobraževalnih društvih ustanove gospodinjstviški odseki. Pisal sem o tem že v »Domači gospodinjci«. Decembrova številka bo prinesla pravila za te odseke. Tudi naši obrtni organizaciji moramo posvetiti naše moči. Nikdar se ne more doseči, da bi bili obrtniki po deželi združeni v kakem društvu v mestu. Za obrtnike ni nič preskrbljenega. Pomoči, skupnega dela je treba tudi obrtnikom po malih krajih. Napredek v obrtni izobrazbi, pa tudi v komercialnem vprašanju se bo pokazal le, če bo malo obrtništvo v masi umevalo svojo nalogo. To delo naj bi prevzela naša izobraževalna društva. Zato predlagam, naj se ustanove prvo tisti obrtni odseki. V teh naj bi se organizirali v prvi vrsti mojstri, pa tudi pomočniki in vajenci. Še ena stvar mi je pri srcu. Alkoholizem napreduje. To stoji. Posebno hudo napredovanje obstoji v tem, da se daje delavcem za malico žgane in sploh alkohol. Zato pa kličemo: Zopet nazaj k mleku in hruševi v o di! V tem smislu je treba agitirati. Naj bi se pridobili člani naših organizacij za to, da se zavežejo, če bodo kje delali, da ne bodo vzeli za malico alkohole pijače, in če so gospodarji, da ne bodo dali delavcem pijače za malico. Ob sedanjem času naj se pa povsod pripravljajo po društvi predavanja o zvezi Slovincov s Hrvati. Vprašanje te zveze mora soneti na prepričanju, da mi po naravi in zgodovini spadamo skupaj s Hrvati. Zato treba vzgoje. Dalje naj bi se vršila predavanja o Balkanu. Naše ljudstvo mora biti o tem dobro poučeno in pripravljeno. Izpremembe na zemljevidu se ne smejo izvršiti

brez nas. Izobraževalna organizacija je pa poklicana, poučiti ljudstvo, da v usodnem trenutku vé, kje ima mesto slovenski narod.

Sledila so nato poročila posameznih pokrajinskih Slov. kršč. socialnih zvez:

Kranjska.

Društvo je v Zvezi 194 s približno 21.526 člani; društvenih ali javnih knjižnic, ki so članom na razpolago, je 178, ki vsebujejo okroglo 44.300 knjig; pevskih zborov je v Zvezi 98 s 1950 pevci in pevkami; tamburaških zborov je 46 s 546 tamburaši in tamburašinjami; gledaliških odsekov je 118, priredili so nad 600 predstav, pevski odseki pa nad 60 koncertov; »Čebelico« ima 62 društev; društvenih zastav je 48; dozidan je pa že 43. društveni dom; za skioptična predavanja pa se je nabavilo skioptikone že 11 društev. Predavanj je bilo okoli 3000.

V svoje okrilje smo sprejeli tudi Slovensko dijaško zvezo, ki ima svoje prostore sedaj v Ljudskem Domu z nami.

Kot centrala pa je vršila Zveza svojo nalogo tudi v tem letu v obširnem delokrogu. Za vsako dekanijo se je izvolil poročevalec, ki mu je bila skrb predvsem, da poživi društveno gibanje v odmenjeni mu dekaniji. Uspeh se je pokazal v tem, da se je ustanovilo 26 novih društev.

Po Veliki noči smo priredili štiridnevni socialni kurz za voditelje društev vse Slovenije. Odzvalo se jih je nad 60.

Po deželi se ni vršilo letos nič kulturno-poučnih tečajev v naši režiji, ker je iste prevzel deželni odbor kranjski. Mi smo pa pošiljali h kurzom le svoje govornike, da smo bili primerno zastopani.

Za ljubljanske člane smo imeli v zimski sezoni redne sledeče kurze: laščino štirikrat na teden, stenografijo štirikrat na teden, knjigovodstvo enkrat na teden, socialni kurz enkrat na teden, vsak večer se je vršil za dekleta pouk v šivanju in potrebnem vezanju v šivalni šoli. Priredila se je tudi javna razstava šivalne šole, ki je zelo lepo uspela. Vrh tega sta se vršila dva osemtedenska kurza za kuhinjstvo.

Lanske jeseni se je priredil za režiserje dobro obiskani kurz, v centrali pa smo imeli celo zimo dramatično šolo, ki je vzgajala člane v zmislu dramatične umetnosti. Dramatični odsek Ljudski oder je priredil 32 predstav.

Naš načrt za prihodnje leto je zlasti organizacija žen in deklet, slovenskih mater in gospodinj, zato odbor S. K. S. Z. v Ljubljani predlaga: skupščina skleni:

Prihodnja skupščina S. K. S. Z. naj se vrši v Celovcu s celodnevним programom, ki imej namen, urediti zlasti organizacijo našega slovenskega ženstva.

Ta predlog je bil soglasno sprejet.

Štajerska.

»Luč, prosveta, izobrazba«, je geslo sedanjega časa. Temu geslu je vse na uslugo; geslo samo pa je kakor narodom, tako poedincem, le takrat na koristno uslugo, če tej luči ni primešana tema zmote in zablode.

Prava svetloba za duha in srce žari iz Njega, o katerem je pisano: »Bož je luč in nobene teme ni v njem« (I. Jan. 1, 5).

Komur sveti ta nadzemeljska, vse prešinjajoča in vse osrečujoča luč, ta hkrati čuti v sebi neodklonljivo potrebo množiti krogi tistih, ki so sinovi luči.

To nalogo izvršuje naša krščanska izobraževalna organizacija.

Nagib, ki nas je vnel za to delo ter nas venomer bodri in vzpodbuja, da gremo preko vseh zaprek in se ne splašimo nobenih žrtev, je pristna in čista bratska ljubav, za vsestranski blagor tistih skrbeca ljubezen, ki so nam bratje po rodu in veri.

Dokler nas prešinja in ogreva ta bistveno krščanska ljubezen, vemo zatrdno, da smo in ostanemo mi in vsi tisti, ki so organizirani na temelju naših načel, sinovi luči. Za to nam daje jamstvo Gospodov ljubljencev sv. Janez, ko piše: »Kdor ljubi svojega brata, ostane v luči in na njem ni spotikljava« (I. Jan. 2, 10).

Naše delo, zasnovano na vekotrajnih temeljih resnice, prevzeto od najplemenitejše skrbi za vsestranski prosep naših rodni bratov, težeče za visokimi cilji, je že obrodilo veliko dragocenega sadu. Dokaz za to so med drugim poročila, ki jih danes slišimo o delovanju S. K. S. Z. po vseh pokrajinah slovenske zemlje.

V naslednjem kratko poročilo o štajerski S. K. S. Z.

V S. K. S. Z. je sedaj včlanjenih 151 društev; ob lanskem občnem zboru je štela štajerska Zveza 133 društev, prirastka torej za 18 novih društev. Mladiških zvez imamo 57, dekliških pa 70, torej skupno 127 zvez. Od lanskega občnega zbora se je osnovalo 11 mladiških in 18 dekliških zvez. Orlovska organizacija na štajerskem napreduje od dne do dne. S. K. S. Z. ima nad 15.000 članov.

Govorili so na raznih prireditvah S. K. S. Z., in sicer: dr. Hohnjec 60krat, dr. Korošec 32krat, Žebot 31krat, dr. Leskover 14krat, dr. Medved devetkrat, Kemperle 12krat, dr. Kovačič štirikrat, dr. Lukman trikrat, dr. Verstovšek šestkrat, dr. Jerovšek enkrat, Zajc osemkrat, Gomilšek 10krat.

V pretečenem društvenem letu je bilo 5 odborovih sej in občni zbor v Braslovčah dne 23. junija t. l. S. K. S. Z. je priredila 11 podučnih tečajev, in sicer: v škalah, v Novicerkvi, pri Sv. Križu tik Slatine, v Petrovčah, v Dramljah, pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, v Galiciji, v Ormožu, v Šmarji pri Jelšah in na Oljski gori. — Na novo se je ustanovil Orel v Središču, na Teharjih, v Hočah, v Slivnici, v Makolah in v Galiciji; pripravlja se pa pri Sv. Lovrencu nad Mariborom, pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, v Ljutomeru in v št. Lenartu v Slovenskih goricah.

S. K. S. Z. je tudi pospeševala ustanovitve podružnic »Slovenske Straže« s tem, da je dajala navodila in pošiljala govorilke na ustanovne shode.

Centralna knjižnica. Centralne knjižnice se je posluževalo 421 izposojevalcev, kateri so si izposodili 4880 knjig različne vsebine, ponajveč mladinskih knjižic. Centralna knjižnica je štela lanskega leta 6800 knjig; darovalo se ji je 400 knjig; nakupila se je 101 knjiga; šteje torej 7301 knjigo. Od teh se je poslalo v narodno ogrožene kraje 435 knjig. Ostane torej v centralni knjižnici še 6866 knjig.

S. K. S. Z. tudi veliko deluje v narodnoobrambenem smislu s razširjanjem slovenskih knjig in časnikov po narodno ogroženih krajih; samih časnikov razpošilja v te kraje okoli 500 iztisov.

Naše ljudstvo bide hud boj v socialnem, političnem in narodnem oziru. Zmaga našega naroda je gotova, če stori vsak od voditeljev Zveze in posameznih njenih društev do poslednjega društvenega člana v polni meri svojjo dolžnost.

Primorska.

S. K. S. Z. za Primorsko ima 92 društev, ki imajo povprečno po 50 članov. Društvo kot tako je priredilo po deželi do 50 predavanj. Vsako društvo ima svojo knjižnico. Tamburaških zborov bo kakih 5; orlovskih odsekov čez 30, Orlov čez 500. Predavanj je bilo do 300.

Koroška.

Pri S. K. S. Z. je včlanjenih 40 društev, društvenikov je 2000, vsako društvo ima malo knjižnico, razun tega je 70 mladinskih knjižnic, tamburaških odsekov je

7, predavanj 140, orlovskih odsekov 5, ženskih shodov 12, ženska socialna tečaja 2, socialni kurzi 3.

Vsa poročila so izkazala krasen napredek naše izobraževalne organizacije. Slovenska krščansko-socialna zveza šteje skupno 477 društev, članov 43.126, predavanj je bilo v preteklem letu 3650. Predsednik dr. Krek se je z zadovoljstvom ozrl na to delo in izrekel zahvalo vsem narodnim delavcem.

Pri slučajnostih so se čule mnoge iniciativne besede, katere bodo odbori gotovo upoštevali. Posebno živahno je bila izražena želja koroških Slovencev po centralni pisarni ter je predsednik dr. Krek izjavil v splošno zadovoljstvo, da so prvi koraki za centralno pisarno že storjeni.

Odbore izvolijo pokrajinske Slovenske krščansko-socialne zveze na svojih občnih zbora.

Za sklep kratek zgodovinski spomin. Ko je mogočni perzijski kralj Cir pred bitko svoje vojake podučeval, kako se morajo ravnati, če hočejo zmagati, jim je dejal: »Vsak izmed vas naj ravna tako, kakor bi bilo vse le od njega odvisno, in naša zmaga bo gotova.«

Slovenskim Irgovcem in slovenskemu kupujočemu občinstvu.

Lepo je že število slovenskih trgovcev, ki prodajajo blago v korist »Slovenske Straže«, a še veliko večje je pa število onih trgovcev, ki dosedaj tega še niso storili. In vendar je dolžnost vsakega trgovca, da ima v zalogi blago, ki se prodaja v korist »Slovenske Straže«. Mnogi se izgovarjajo, da ne vedo, kje se tako blago naroča, zato navedemo v naslednjem vse blago v korist »Slovenske Straže« in tudi naslove, kje se naroča.

1. **Vžgalice »V korist obmejnim Slovincem«.** Glavno zalogo ima C. Menardi v Ljubljani.

2. **Kolinska cikorijska** v korist obmejnim Slovincem (prava le, ako ima na ovitku pečatnik »Slov. Straže«). Naročila na Kolinsko tovarno v Ljubljani.

3. **Perilno milo »Slovenske Straže«** ima v zalogi C. Menardi v Ljubljani.

4. **»Sava«, izvrstno čistilo za čevlje** in drugo usnje izdeluje in prodaja v korist obmejnim Slovincem tvrdka A. Kregar v Ljubljani, Sv. Petra cesta.

5. **Vsakovrstne tkanine za obleko in perilo** razprodaja v korist »Slovenske Straže« tovarniška zaloga »Hermes« v Ljubljani, Šelenburgova ulica.

6. **Papir** vseh vrst, ki je najcenejši, ima »Slovenska Straža« v lastni zalogi. Naročila na pisarno »Slov. Straže« v Ljubljani.

7. **Drože** v korist »Slov. Straže« izdeluje in razpošilja domača drožarna Josip Košmerl v Ljubljani, Frančiškanska ulica 8.

8. **Pristno voščene sveče** v korist »Slov. Straže« prodaja odlikovana tovarna J. Kopač v Gorici.

V interesu trgovcev samih je, da imajo vedno v zalogi gorenje blago. V kratkem bomo izdali posebno brošuro, katero bomo razposlali v velikanskem številu na vse kraje širne domovine, tudi v najbolj oddaljeno gorsko vas. V tej brošuri bomo imenoma navedli vse trgovce, ki prodajajo naše blago in pozvali vse somišljenike, da kupujejo pri teh trgovcih. Zato naj vsi trgovci, ki še nimajo v zalogi našega blaga, to hitro naroče.

Naše gospodinje, naši gospodarji, naši mladeniči in mladenke, naj pa povsod zgoraj omenjeno blago odločno zahtevajo! Ako vsi to preskrbite, bode mnogo koristili naši skupni dobri stvari!

Najboljše
in najnovejše
sukno za moške
in volneno
za ženske obleke,
kakor tudi
perilo lastnega
izdelka

razpošilja najceneje

R. Stermecki
v Celju št. 313

Vzorec in cenik čez 1000 stvaril
s slikami prosto.

Peter Majdič

Prvi avstro-ogrski popolno avtomatični
paromlin v Celju, Štajersko.

Izdelovanje obče znano najboljših mlevskih pridelkov in najfinijejske ogrske pšenice, iz rži, koruze, činkvantine, ajde, kakor tudi ječmena (ješprenj) in prosa (kaša).

Zaloga: Celje, Ptuj, Celovec, Gorica, Trdout. Zastopništva: Ljubljana, Karlovac, Maribor.

Velatrgovina z železno »Merkur« Celje, Štajersko.

Zaloga vsakovrstnega železa, jekla, pločevine, kovin, žice, žičnih vrvi, kovanih ograj v vsaki izpeljavi, stavbnih nosilcev in vseh predmetov za stavbe, kakor trstenine, strešne lepence, roman- in portland-cementa, raznovrstnega orodja in okovov, vseh vrst pohištva, kakor tudi rulet, stendilnikov in peči od najcenejše do najfinijejske izpeljave, nadalje vsakovrstne pohištvene in kuhinjske posode, blagajn, tehtnic, šivalnih strojev itd. Opozarjam tudi na mojo zalogo vsakovrstnih poljedelskih strojev najboljega izdelka, voznihih plah, črpalk, vodovodnih cevi, železnih in medenih armatur za vodovode, kopalnih hanj, modernih klozetov, cevi iz kamenščine in sploh vseh predmetov železninske stroke.

Trgovino z železno in specijalnim blagom »Merkur« Kranj, Gorenjsko.

Prodaja vsakovrstnega železninskega, specerij, in galanterijskega blaga, dež. pridelkov, barv, izdelovanje zvoncev za živino itd. Velika zaloga raznovrstnega orodja, traverz, železnih šin, portland- in roman-cementa vseh vodovodnih naprav, tehtnic, utežev itd. — Izber najboljsh poljedelskih strojev, plugov, tudi takšnih za globoko oranje, bran, kos, žag, pil itd. itd.

Kje dobite najboljši in najcenejši

papir?

Poizkusite!

Vsi uradi in vsi posamezniki naj rabijo papir, ki ga ima v najrazličnejših vrstah v zalogi »Slovenska Straža«. Ta papir je najcenejši in najboljši ter se ga pod takimi pogoji, pod kakoršnimi ga prodaja »Slovenska Straža« nikjer drugod ne dobi. Pišite po vzorce na pisarno »Slovenske Straže«. Tudi trgovci dobe v prodajo papir ceneje kot ga jim morejo dati agentje ali druge tovarne.

Vsi moramo umreti

a ložje umre, kdor svojim dragim zapušča dragoceno dedščino v obliki zavarovalne police!

Zavarujte se za življenje

vi vsi, ki svoje drage resnično ljubite!

„Slovenska Straža“ preskrbi

vam najcenejše, najugodnejše zavarovanje pri največji in najmočnejši zavarovalnici na evropskem kontinentu na strogo solidni podlagi. Zahtevajte ponudbo in ne zavarujte se brez posredovanja »Slovenske Straže«!

Obogateti zamorete

če že na vsak način hočete, po posredovanju »Slovenske Straže«, ki vam pri največji slovenski banki, ki se peča s prodajo srečk na obroke, preskrbi vsako poljubno srečko pod najugodnejšimi plačilnimi pogoji! Ravno sedaj je dana prilika, že z vplačilom prvega obroka po 4 krone 75 vinarjev s turško srečko pri žrebanju dne 1. decembra t. l. zadeti

400.000 frankov

Pojasnila daje in naročila sprejema za »Slovensko Stražo« g. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19.